

मे २००९

कौन बनेगा प्रधानमंत्री?

MISSION STARTED 100 YEARS AGO

We Salute,
**Late VISHNU VASUDEV
KAMAT TARCAR**
(OUR FOUNDER) PANAJI

Vistar Group
One of the many
Branches of the
Family Tree

One of the largest Importers and Exporters (General goods) from 1920 till 1960 during the **Import Export Business Era 1900 - 1961** which was main / sole backbone of Goan economy in Goa's business history.

A Whole New World Of Riding Experience
WELCOME

TO THE HAPPY HONDA FAMILY

FOR TEST RIDES & BOOKINGS CONTACT:

Vistar Honda

Tarcar Mansion, Panjim Goa. Ph.: 6641139 / 6644867

TATA MOTORS

A Whole NEW WORLD OF CAR
Buying Experience Begins

Welcome to
Vistar Motors Goa

The Exclusive Authorised 3-S facility
(Sales, Service, Spares)
for TATA Passenger Cars,
Now ready to serve you.

Indica Vista

Sumo Grande

Walk into our Showroom Today and avail of Fantastic Offers.

Safari

Indica Xeta / LPG

Sumo

Indigo / CS

Indigo Marina

VISTAR MOTORS GOA

Vistar Estates, Mala Heritage Area, Near 4 Pillars, Panaji - Goa.

Ph.: 6655124 - 125 E-mail: vistarmotors@yahoo.com

**TRUCKNOLOGY
REDEFINED....**

VISTAR AUTOMOBILES GOA

Tarcar Mansion, Cortin, Panjim Goa.

Ph.: 6655140

For All Your Requirement Relating To
Flats, Shops, Office Spaces Etc.

VISTAR REAL ESTATES PRIVATE LIMITED

Vistar Estates, Mala Heritage Area, Near 4 Pillars, Panaji - Goa.

Ph.: 9890182560 E-mail: vistarmotors@yahoo.com

*Conditions apply.

FREE DELIVERY* anywhere in Goa and outside with Pre-centenary Gift.

Special Concession/ Scheme for Indian Army, Navy, Coast Guard and other security related personnel and Government employees.

**GRAM:
SANTAR**

**Business with
commitment to society
Completing 100 years shortly.**

**MISSION
CONTINUES**

वर्ष : ८ अंक ९

मे २००९

मोल १५ रुपया

मुखेल संपादक
दिलीप बोरकार

मुद्रक आनी प्रकाशक
दिलीप बोरकार

छापणावळ
सहाद्री ऑफसेट, खोली-तिसवाडी

मार्केटींग व्यवस्थापन
कामिनी किणी

अक्षर जुळवणी आनी मांडावळ
श्वेता नाईक

वर्गणीचे दर
वर्सुकी २०० रु. / तीन वर्सा ५५० रु.

खंयच्याय म्हयन्या सावन
वर्गणीदार जांव येता. वर्गणीचो चेक
'बिम्ब' ह्या नांवान धाडचो

संपादकीय पत्रवेव्हाराचो पत्तो
'धर्म-लक्ष्मी', सांत लारिन्स,
आगशी - गोंय ४०३ २०४

दूरध्वनी : (०८३२) २४३८३५५

E-mail : bimbkonkani@yahoo.com.in
bimbkonkani@zapak.com

ह्या अंकांत उक्तायल्ले विचार त्या त्या बरोवप्याचे आसात.
संपादक मंडळ ताचेकडेन सहमत आसतच अशें ना.

संपादकीय / ३

कथिका - दोतोर (मेजर) प्रकाश शेटये/११

नवलिका - नं. ध. बोरकार / १४

पडवेर - अपर्णा गारुडी/३१

तेफळां - रूपा कोसंबे/३७

भोंवडी - पद्मनाभ नायक/३९

पारावरचे गजाली - शामकांत मर्गज /४२

दिका - विन्सी क्वाद्रूस /४५

इंद्रधोणू - पुरुषोत्तम वेल्लेकार/४७

उतर कुवाडें - संतोष शिवराम हळर्णकार/५१

रांदची कूड - सुफला रुद्राजी गायतोंडे/५२

भलायकी - डॉ. वंदना धुमे/५३

आयलें तशें गायलें - दिलीप बोरकार/५४

रेखाचित्रां - गिरिश नंदा बोरकार

भुरग्यांचें आंगण ३५

सुनिता सुभाष शाह

भिकाजी घाणेकार

नागेश नायक वडिये

सुवेदा सुनील पालकार

बाबनी मापारी

कामिनी किणी

मतसंवेदना ३४

विमल प्रभुदेसाय

सरस्वति दा. नायक

गौराज तळावलीकार

नागेश अणवेकार

सुफला रुद्राजी गायतोंडे

सुनील पालकार

भरत नायक

सुशिला हळर्णकार

S. L. SHET

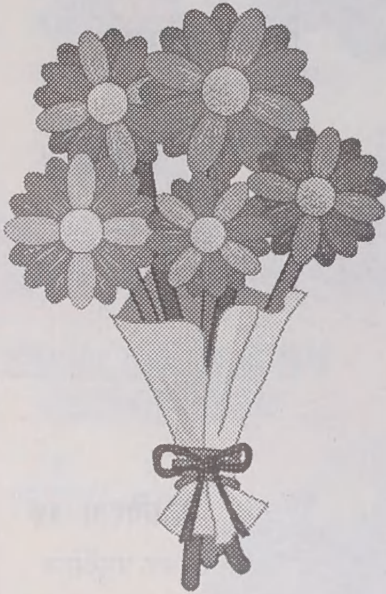
JEWELLERS & DIAMOND HOUSE

K. S. Rao Road, Mangalore. Ph : 2440242

With

Best

Wishes :

Italab (GOA) PVT. LTD.

(Surveyors - Quality Inspectors - Analysts)
Ores - Minerals - Waters - Foods - Soil
Effluents & Air Pollution Monitoring
Margao - Goa

Phone : (0832) 2704883 &
2704836

Fax : (0832) 2736296

E-mail : italabgoa@dataone.in

visit us at [http ://www.italabgoa.com](http://www.italabgoa.com)

Branches : Sanvordem - Mulgao -
Vasco da Gama -
Mangalore - Karwar -
Bellikery - Vizag -
Paradeep & Haldia

Operating Offices : Japan, Taiwan,
China, Korea,
Europe

Associates : Italab Pvt. Ltd., Mumbai.
: Italab Japan Ltd., Tokyo.

and also in major ports around the world.

१५ वे लोकसभेखातीर देशांत आज

मेरेन तीन टप्प्यानी वेगवेगळ्या राज्यांनीं मतदान जालां. ह्या मतदानाची टक्केवारी काडीत जाल्यार ती सरासरी ५५ टक्के जाल्ली आसा. एकूण सरासरी असो हिशेब करून आमी जेन्ना हे सरासरीकडेन पळयतात तेन्ना आमकां ही सरासरी कमी दिसना. अर्दुयापरस चड मतदारांनी मतदान केलां हें समादान लोकशाय प्रणालीकडेन सकारात्मक नदरेन पळोवप्यांक लाबता हें जरी खरें आसलें तरी कांय मतदारसंघानी ४० टक्क्यां परस कमी मतदान जाल्ल्याची नोंद जाल्या. आंध्र आनी त्रिपुरा सारक्या राज्यांनी प्रचंड प्रमाणांत मतदान जाल्ल्याचें दिसलें तरी ते टक्केवारीन लोकशाय फुलारना. जंय पन्नास टक्क्यांपरस उणें मतदान जाल्लें आसा थंय नदर मारली जाल्यार हुसको निर्माण जाता. उणें मतदान जाल्ले मतदारसंघ एक आनी दोन आशिल्ले जाल्यार गजाल वेगळी आशिल्ली. आयज टक्केवारी ५५चेर पावल्या ताचें कारण म्हळ्यार भोवतेक मतदारसंघानी जाल्लें उणें मतदान. देशांतले लोकशायेचो हुसको करतल्यांनीं हीं बऱ्याचीं चिन्ना न्हय, धोक्याची घांट म्हणपाचें मतींत दवरूंक जाय.

तीन टप्प्यांत जाल्ल्या वेचणुकांत ज्या मतदारांनी मतदान केलां ते सगळे मतदार जागृत अशें मानप समा जावचेंना. तातुंतले कांय टक्के लोक गांभिर्यान मतदान करूंक गेल्लेय आसत. पूण ज्या देशांत राजकारणाचो धंदो जाला, जे राजकारणी वेंचणुकांकडेन धंदो म्हूण पळयतात आनी उमेदवारी पदरांत घेयपासून वेंचणूक जाय मेरेन जेन्ना उदकाभशेन दुडू व्हायतात तेन्ना हें ५५ टक्के जाल्लें मतदान विचारी मतदारांचेंच अशें म्हणूंक जावचेंना. स्नायुबळ, वेगवेगळीं आमिशां आनी दुडू हाच्या बळाचेर मतदारांकडल्यान घेतिल्लीं हीं मतां म्हणपाचें लक्षांत दवरूंक जाय. मतदारांक दुडू खावोवन,

लोक वितल्यात, उपाय कितें?

धमकावन आनी साम, दाम, दंड, भेद अशे सगळे उपाय वापरून मतदानाक तयार केल्ल्यानूच हें ५५ टक्के तरी मतदान जावंक पावलें. लोकशायेंत तुमकां जाय तें करात, जाय ताका मतां दियात अशें सांगून हें जावपाचें नाशिल्लें. म्हणटकच उरिल्ल्या ४५ टक्क्यांतल्या २० टक्के मतदारांनी टाळून नज असल्या कारणांक लागून, मतदान केलें ना अशें जरी चितलें तरी उरिल्ल्या २५ टक्के मतदारांनी मतदान कित्याक करूंक ना हो प्रस्न आता चर्चेक येवंक जाय. ह्या २५ टक्क्यांतले लोक मतदान करूंक गेलेनांत तेन्ना ते उमेदवार आनी तांच्या कार्यकर्त्यांक भीक घालपी निखालूस न्हय म्हणपाचें सिध्द जाता. ते आमिशाक बळी पडिल्ले वो धमकावण्याक भियेल्ले जाल्यार कटकट नाका म्हूण मतदान करून येतलेय आशिल्ले! पूण ताणीं केलेंना हाचो अर्थ ताणीं पुराय विचार करूनच हो निर्णय घेतिल्लो आसूंक जाय. आयज जे कोण न्हयकारी मतदानाची तजवीज करपाची मागणी करतात तातुंतले हे मतदार आसूंक जाय. जे कोण आयज खासदार जावंक वेंचणुकेक रावल्यात ते सगळे चोर, तांका वेंचून दिवन कांयच उपेग ना, हे देश लुटूंक मुखार सरल्यात असो अतिरेकी विचार करूनच ह्या लोकांनी मतदान करूंक न्हयकार दिला आसतलो! पूण हीं न्हयकारी मतां न्हय तर आपल्या विचारांचो, आपले हुशारकायेचो आनी पुराय सदसद्विवेकबुध्दीचो केल्लो खून!

ह्या लोकांनी मतदान करिनासतना रावून दिग्वीजय मेळयलो अशें जर तांका दिसता आसत जाल्यार तांचे इतले पिशे आनी अप्रबुध्द दुसरे कोण ना अशेंच म्हणचें पडटलें. ताणीं लोकशाय प्रणालीचींच केल्लीं हीं फकाणां. हाका लागून जे कोण गुन्यांवकारी मनोवृत्तीचे आसात तांचें फावलें. तांका देशाचें कांयच पडूंक ना. तांका पडला आपल्या सुवार्थाचें आनी त्या सुवार्थाक लागून ताणीं जाय तांकां मतां मारून घेतल्यांत आसूं ये! तांच्या ह्या मतदानाक म्हणुया वो

देशविघातक करण्याक घटाय मेळ्ळी ती स्वताक बुदवंत म्हणटल्यांनी मतदान करूंक नाशिल्ल्यान. जर ताणीं मतदान केल्लें जाल्यार राजकारणाचो धंदो करूंक बशिल्ल्यांचो डाव निष्प्रभ जावन वचपाचो!

म्हणटकच आतां सोद घेवचो पडटलो, हें मतदान उणें कशें जालें? जाणीं मतदान केलें ना ताणीं तशें करून कितें सादलें? हें जर फुडाराक अशेंच चालू उरलें जाल्यार बऱ्या नागरिकांच्या माथ्यार अपप्रवृत्तीचे मतदार आपल्याक जाय तसलें सरकार मारतलें आनी लोकांक तें भोगचें पडटलें. हाका जापसालदार कोणाक धरपाचो? जाणीं मतदान करून सरकार सदरेर हाडलां ताका काय जाणीं मतदान करिनासतना रावून, तुमकां जाय त्या फटिंगांक सत्तेर हाडात म्हूण परवानो दिवन उडयल्ल्या बुदवंतांक?

आमी जाणांत, लोक राजकारणाक वितल्यात. राजकारणाच्या नांवान लोकशायेच्या पवित्र मांडार जो हळशिकावणो नाच चल्ला, जी सट्टेबाजी चल्ल्या तें पळोवं नज म्हूण कांय लोकांनी हे हळशिकेंत वांटेकार जावपूच ना अशें थारावन मतदाना पासून आपल्याक पयस दवरल्यात जावंये! पूण हो लोकशायेंतलो पर्याय न्हय. ज्या २५ टक्के लोकांनीं आपल्याक पयस दवरलां ताणीं निदान उण्यांत उण्या फटिंगाक मतां दिवया अशें चिंतून मतदान केल्लें जाल्यार लोकशाय जिवी उरतली आशिल्ली अशी अपेक्षा बाळगूं येताली. पूण ह्या लोकांनी पिशेपणां करून लोकशाय चोरांच्याच हातांत सोपयली.

आतां असले विचारसरणेक कोणें कितें करपाचें?

Shamant

‘बुन्यादीचो फातर’ अप्रतिम कथा

संपादक,

रमेश वेळुरकारान केल्लो रिल्केच्या पत्रांचो अणकार हांव भोव रुचीन वाचतां. ह्या पत्रांतल्यान येवरोपी कवी कविते संबंदान कितले बारिकसाणीन विचार करतात तें कळटा. मनांतले विचार दिसपट्यांनीं, पत्रांनीं बरोवपाची तांची सवय कितली म्हत्वाची आनी मोलाची आसा तें रिल्केच्या पत्रांतल्यान कळटा. हीं पत्रां नव्या कवींक वाट दाखोवपी आसात. आमचे सारकिले तीन चार दसकां बरोवपी कवी ह्या पत्रांतल्यान शिकूंक पावतले. रिल्केचीं पत्रां कांय खंडांनीं उजवाडा आयल्यांत. तांतुंतलीं कांय वेंचीक पत्रां हिन्दी अणकाराच्या रुपांत साहित्य अकादेमीन

उजवाडायल्यांत. वेळुरकारान केल्लो हो कोंकणी अणकार पुस्तकाच्या रुपांत येवपाक जाय.

तेच प्रमाण एप्रिल ०९ च्या अंकांतली ‘बुन्यादीचो फातर’ ही मिलन तळावलीकार हांची कथा खूब आवडली. कथेचो आशय आनी तो मांडपाक केल्लो तंत्राचो वापर हाका लागून ही कथा सामकी वेगळी दिसता. ताणीं अश्योच वेगळेपण आशिल्ल्यो कथा वाचपाक

दिवंच्यो. तांकां हे अप्रतिम सुंदर कथे खातीर म्हजीं परबीं.

— माधव बोरकार, ताळगांव - गोंय.

आवडटलो.

पणजे ‘उक्ते मळब’ ही कार्यावळ आयोजीत करतात. ताणींय गीम, हनुमान, चवथ, वारो, याद, सांतेर, दामोदर, कृष्ण हे सारके विशय घेवन गीतांची कार्यावळ दवरची.

कोंकणी संगीत, कविता गिरेस्त करतलो जाल्यार पध्दतशीरपणान काम जावपाक जाय. कांय गीतांक पाश्चात संगितांत बांदल्यार त्यो चाली क्रिस्तांवांकूय आवडटल्यो आनी सीडी खपतल्यो. कोंकणी संगीत अकादमी, कोंकणी अकादेमी, कोंकणी भाशा मंडळानूय हें मनार घेवंचें.

— पवित्र प्र. पै, साखळी - गोंय.

पदांची सीडी, कॅसेट काडच्यो...!

संपादक,

मराठी भाशेची सेवा करपी साहित्यिकांचो आंकडो कोंकणी परस उणोच वीस पटीनी चड आसा. ताका लागून मराठी साहित्याचें प्रमाण तितलेंच चड. तशें दोनय भाशांनीं राष्ट्रीय पावंड्याच्या दर्जाचें साहित्य आसा. कोंकणी ल्हान भास जाल्ल्यान कोंकणी संस्थांनीं, लोकांनीं पद्दतशीरपणान भाशेची उदरगत करपाची गरज आसा.

वसंत ऋतू येवन गेलो. रामनम जाली. नाताळ, दिवाळी, दसरो जालो. ह्या विशयांचेर कोंकणींत कितलीं पदां आसात? नाताळाचेर कांतारां आसात. कोंकणी संस्था, सेवा केंद्रांनीं अशे विशय घेवन सर्ती दवरच्यो. आयिल्ल्या गीतांतल्यान धाएक वेंचून, उरिल्लीं पांच-स म्हालगड्या कवींक बरोवंक

सांगचीं. एके सीडीचेर, कॅसेटीचेर सादारण १७-१८ गीतां आसतात. ह्या पदांची सीडी, कॅसेट काडपाची. मागीर ह्या पदांक मराठी, हिन्दी वा कन्नड साहित्य मळावेल्या संगीत कारांकडल्यान चाली लावपाच्यो. अशोक पत्कीय उपकरतात. ताणीं कोंकणी पदांक एका परस एक म्होवाळ चाली लायल्यात.

गोपाळ काकु लेन दामोदरावयल्या अभंगाची कॅसेट काडल्या. तसले आनीक प्रयोग जावपाक जाय. दीप कारापुरकारान २-३ सीडी काडून कोंकणीची सेवा केल्या. पावसाचेर कोंकणींत खूब गीतां आसात. दीपबाबान त्या विशयाचेर आल्बम काडचो. विकत घेवन आयकुपाक

डॉ. लोहियांचेर लेख, यादी जाय

१८ जून हो दीस गोंयकार क्रांती दीस म्हूण मनयतात. ह्या दिसा डॉ. राम मनोहर लोहिया गोंयांत आयले आनी ताणीं गोंयकारांक लोकतंत्राचो मंत्र शिकयलो. हें परा डॉ. लोहियांचें जल्मशती परा. जून म्हयन्याचो विम्ब डॉ. लोहियांचो यादी, तांचें साहित्य आनी गोंयकारां कडलो संबंद हाचेर काडपाचो लेख आसा. जांचो कोणाचो तांचेकडेन संबंद आयला ताणी ते विशीं बरोवन विम्ब मासिकाक २० मे मेरेन घाडचें. एक संग्रह अंक जावपा खातीर तुमचें सहकार्य जाय.

—संपादक

दिलीप बोरकार

कौन बनेगा प्रधानमंत्री...?

राहुल गांधी हो तरनाटो
राजकारणी. राष्ट्रीय काँग्रेस पक्षाचो
महाराष्ट्रचिव म्हूण तो वावुरता.
आपल्या मतदारसंघांतल्यान
भरघोस मतांनी निवडून येता. ताचे
फाटल्यान देशांतली युवा पिढी
धांवता. आयज देशाचो फुडार हेच
पिढेचेर निंबून आसा. हे युवा
पिढेक फुडारपण जाय तें एका
आदर्श युवकाचें. तें दिवप मनमोहन
सिंगाकडेनूय ना आनी लालकृष्ण
अडवाणीकडेनूय ना. अशें आसतना
राहुल गांधीक तें कर्तृत्वान मेळटा
जाल्यार नाका कित्याक म्हणप?

पंदरावे लोकसभेखातीरच्यो मतदानाच्यो तीन फेरयो उलगल्यात. आनीक
दोन जावंच्यो आसात. चोवथी फेरी ७ मे क जातली आनी निमाणी पांचवी फेरी
१३ मे क पुराय जातली. वेंचणुको जाहीर जावन प्रचाराक आरंभ जाल्लो तेन्ना
देशाची सत्ता हातासपाखातीर मुखार आयिल्ले सगळेच पक्ष वेगळें गणीत मांडटाले.
आतां मतदानाच्यो तीन फेरयो जाल्या उप्रांत मतदानाची टक्केवारी पळोवन
सगळ्याच पक्षांच्या फुडाऱ्यांच्या पोटांत कां कूं जावंक लागलां. आयची राजकीय
अवतिकाय पळोवन पन्नास टक्क्यांच्या आसपास मतदारांनी मतदानाचेर बहिश्कार
घाला. मतदानाची टक्केवारी पळोवन अमूक अमूक मतदारसंघ म्हळ्यार आपली
जहागीर मानपी उमेदवारांच्या उत्साहाचो वारोच गेल्लो आसा. मतदारानी कोणाचे
वाटेन कौल दिला हाचें चित्र काडप आतां तरी कोणाक शक्य ना. मतदानाच्यो
उरिल्ल्यो दोन फेरयो पुराय जावन १६ मे दिसा जेन्ना मत मोजणी जातली आनी
एक एक करून निकाल भायर येवंक लागतलो तेन्नाच जून म्हयन्यात घडपी पंदरावे
लोकसभेचो प्रधानमंत्री कोण जातलो आनी खंयच्या पक्षांची आघाडी सत्तेर
येतली हाचें चित्र हळुहळू स्पश्ट जातलें. तो मेरेन सगळेच पक्ष आनी पक्षाचे
उमेदवार गॅसीचेर आसतले!

फाटले लोकसभेचे वेंचणुके परस हे वेंचणुकेंत सगळ्याच पक्षानी दुडवांचो घसघसो रकयला. उमेदवारांनी वेंचणूक आयोगान घाल्ल्या खर्चाचे मर्यादे भितर जरी आपलो खर्च दाखयल्लो आसलो तरी दरेक उमेदवारान आपल्या मतदारसंघांत मतां विकतीं घेवपा खातीर कांय कोटी रुपया ओतल्यात. राजकीय धंद्यांत गुंतवणूक केल्लें हें भांडवल. ताणीं खेळिल्लो तो एक सट्टो. जर हे वेंचणुकेंत हे सट्टेकार जिकले जाल्यार साल्वार. जर हारले तर मात मातये भरवण जातले.

तशें पळोवंक गेल्यार हारपी उमेदवाराक पयशांचें व्हडलेंशें दुख्ख नासता. ताणीं फाटल्या पांच वर्सांत दामदुप्पेटीन कमयल्लें आसता. पूण दुख्ख आसता तें सत्ता हातांतल्यान गेल्ल्याचें! जे सर सत्तेर आसतात ते सर ह्या लोकांची थुंकी हातार घेवपा खातीर लोक कंबरांत वाकून तांचे फाटल्यान धांवत आसतात आनी जर काय तो उमेदवार हारलो आनी सत्ते भायरो जालो जाल्यार ताचेकडेन हेच लोक चुकून लेगीत नदर घालिनांत. तेच पासत सत्तेची आस लागिल्ल्या दरेक उमेदवाराक जिकून येवपाची नितांत गरज आसता.

१६ मे दिसा मतमेजणी जाले उप्रांत ह्या सगळ्यांचो फुडार थारतलो. जे कोण निवडून आयल्यात ते समविचारी पक्षांच्या कळपांत एकवटीत जातले. १ जून मेरेन १५ वे लोकसभेचें गठन जावप गरजेचें आशिल्ल्यान १६ मे दिसा निकाल येवंक लागले बराबर खासदारांक गरोवपाच्या वावराक आरंभ जातलो.

वेंचणुकांचो निकाल हो सरकार घडोवपाखातीर गरजेचो आसलो तरी तो निकाल म्हळ्यार फकत एक सोपस्कार. ह्या

शरद पवार - एकदां तरी मराठी मनीस प्रधानमंत्री जावंदी!

निकालांत कोणाचे वटेन कितले खासदार आनी खंयच्या पक्षाक कितले जागे मेळटले हाचें गणित मतदानाच्यो दोन फेरयो जावपाच्यो आसतनाय देशाच्या फुडाऱ्यांनी अदमास काडला. तेच पासत निकाल लागचे पयलींच सरकार घडोवपाच्यो हालचाली सुरू जाल्ल्यो आसात.

देशांतल्या कांय राज्यांतल्यो वेंचणुको जावंच्योच आसात. तरी लेगीत वेंचणुके उप्रांत दाव्या पक्षांकडल्यान आपल्या पक्षाक मजतीची गरज आसा अशें संयुक्त लोकशाय आघाडींतल्या तीन मुखेल घटक पक्षांनी, म्हळ्यार काँग्रेस, राष्ट्रवादी काँग्रेस राजद हाणीं जाहीर केलांच. वेंचणुको चालू आसतनाच शरद पवार, लालूप्रसाद यादव आनी राम विलास पासवान हाणीं डाव्या पक्षांचे आघाडे फाटल्यान धावपाक आरंभ केला.

म्हणटकच जून म्हयन्याच्या आरंभाक सरकार सत्तेर येतलें तें १४वे लोकसभे

प्रमाणूच संयुक्त पुरोगामी आघाडीचें! आघाडीचे प्रधानमंत्री आसतले ते फाटले खेपे प्रमाणेच डॉ. मनमोहन सिंग. रामविलास पासवान हाणीं तांका आपलो पाठिंबो दिवनूच उडयल्लो आसा. पूण राष्ट्रवादीचे शरद पवार हेय प्रधानमंत्री पदाचे शर्यतींत आशिल्ल्यान डॉ. मनमोहन सिंगाचें नांव घेवंक ते मातशे कांचवेतात. मतदारानी शाणपणां दाखोवन वो आपली काकूट करून आपल्या पक्षा वाटेन जर थोडे खासदार चड उडयले तर प्रधानमंत्री पदाची माळ आपल्या गळ्यांत पडूं येता अशी आस्त तांच्या मनांत हुळहुळटा. देखुनूच शिताफुडें मीठ खावन आपल्या हातानी आपल्याच पांयार फातर उडोवपाचें पिशेपण शरद पवार तरी करचेनांत. म्हणटकच आयच्या खिणांत डॉ. मनमोहन सिंग हेच देशाचे फुडाराचे प्रधानमंत्री अशें जरी दिसता आसलें तरी निकाला उप्रांतूच ह्या लोकांची सुवात कळटली.

प्रधानमंत्री जातलों म्हणप फॅशन जाल्या

लोकशाय प्रणालींत कोणूच आपघोशीत प्रधानमंत्री जावंक शकना. प्रधानमंत्री जातलो जाल्यार खंयच्याय एका पक्षाक लोक सभेच्या वट्ट खासदारां मदल्यान पूर्ण भोवमत मेळचें पडटा. हें भोवमत वट्ट खासदारांचे संख्येच्या पन्नास टक्के संख्ये परस चड आसचें पडटा. मागीर ती संख्या एका खासदारानी चड आसूं! पूण भोवमत मेळिल्ल्या पक्षाच्या खासदारांनी आपलो नेतो आपापसांतले भासा भाशेंत थारावचो

लागता. वेंचणुके पयलींय एकमेकाच्या संगनमतान आपल्या पक्षाचो फुडारी कोण आसचो हें थारायताय. तातूंत तांका पूर्ण भोवमत मेळूंक पावलेंना जाल्यार प्रधानमंत्र्याची माळ गळ्यांत पडना. ताका विरोधी पक्ष फुडारी म्हण विरोधात बसचो पडटा.

आयज वेंचणुकेंत देंविल्ल्या खंयच्याच एका पक्षाक पूर्ण भोवमत मेळटलें म्हणपाची खात्री ना. म्हणचे तें आयचे राजकीय परिस्थितीक लागून शक्यूच ना. तेन्ना वेगवेगळ्या पक्षांचे वेंचून आयिल्ले खासदार जमोवन तांची मोट बांदून ती ओडची पडटा. आपल्याक समविचारी पक्षाचे घटक मानपी हे एकदां मोट बांदपाची थारली म्हणटच नाना तरेची धुसफूस करतात. थंय राष्ट्रहिताच्या निर्णया परस आप सुवार्थाचो विचार चड जाता. मागीर तोडगो म्हूण मुखेल्याची निवड जाता.

आयज वेंचणूक जावचे आदींच, वेंचणुकेचो निकाल जाहीर जावंचे आदींच आपूण देशाचो प्रधानमंत्री म्हूण घोशीत करून कांय फुडारी मेकळे जाल्यात.

भारतीय जनता पक्षाचे फुडारी लाल कृष्ण अडवाणी तर वेंचणुके आदींच आपलीच लाल करून मेकळे जाल्यात. फाटले वेंचणुकेंत भाजपाक स्पश्ट भोवमत मेळूंक नाशिल्लें आनी हे वेंचणुकेंत भाजपाचे खासदार सर्गांतल्यान पडपाचे नांत हेंय तांका खबर आसा. समाविचारी पक्षांची मोट फाटले खेप बांदुनूय ह्या पक्षाक सत्तेर येवप जमूंक नाशिल्लें. आयज जाल्ल्या मतदानाची टक्केवारी पळयत जाल्यार फाटले वेंचणुके परस ह्या पक्षाक कमी मतां पडटलीं अशें दिसून येता. पूण अडवाणी असो समज करून आसात की जें कितें मतदान जालां तें आपल्याच पक्षावटेन जालां. म्हणटकच

देशाचो प्रधानमंत्री आपूण!

भाजपचें एक समजूक शकता. कारण भाजप हो एक शिस्तबध्द पक्ष हें मानूंक जाय. शिस्तबध्द अश्या खातीर की थंय विचार फुडाऱ्यानीच करपाचो आसता आनी तांच्या आदेशान कार्यकर्त्यांनी वावुरपाचें आसता. मागीर हे कार्यकर्ते शिस्तबध्द वावर करून वयल्या आदेशा प्रमाण आपल्या फुडाऱ्याक वेंचून हाडटात. वेंचून हाडपा खातीर जिवाचें रान करतात.

ह्याच अलोकशाय तंत्राचेर विसंबून रावपीच अशे तरेन आपल्याक देशाचो फुडारी म्हूण घोशीत करूंक शकतात.

अडवाणीची ही तरा तर शरद पवाराची आनीक एक. शरद पवाराक महाराष्ट्र म्हळ्यार राष्ट्र दिसता. हे खेप देशाचो प्रधानमंत्री मराठो म्हळ्यार आपूण असो तांचो भ्रम जाला आनी ह्या भ्रमांतूच ते वावुरतात. आपल्या पक्षाकडेन भोवमत हाडपाची तांका ना. आपल्या पक्षाक सत्तेर येवंक दुसऱ्या पक्षाचो पाठिंबो घेवंचो पडटा वो दुसऱ्या पक्षाक दिवंचो पडटा हें खबर आसुनय प्रधानमंत्री जावपाचीं सपनां रंगोवप म्हळ्यार हांचे राजकीय परिपक्वतेचो दुबावूच येता. मायावतीकूय हातुंतल्यान कुशीक सरूंक अजून जमलेंना.

हांचीं हीं वक्तव्यां आनी प्रधानमंत्री जावपाचीं सपनां पळोवन यूपीएची मुखेली आनी काँग्रेस अध्यक्ष सोनिया गांधीन 'प्रधानमंत्री जातलों म्हणप ही एक आयची फॅशन जाल्या' अशें म्हणत तांची उडयल्या.

राजकारणांत देंवतकूच प्रधानमंत्री जावपाचीं सपनां पळोवपांत कांयच वायट ना. राष्ट्रव्यापी पक्षाच्या फुडाऱ्यांनी ते पासत प्रयत्न करचो आनी लोकशाय पध्दतीन प्रधानमंत्री पदाचेर आरूढ जावंचेंच. पूण पक्षाची उणी जायत वचपी पत दोळ्यांमुखार

मायावती - म्हाकाय प्रधानमंत्रीच्या कदोलाचेर बसुंकूच जाय!

वळखपत्रां तर मतदारांच्या हातांत आसात. पूण आपणें मतां दिवपाच्या उमेदवाराची वळख हांकां जाल्या काय कितें होय प्रस्न आसा.

स्पश्ट दिसता आसतना फकत आपल्याक प्रधानमंत्री म्हूण मुखार दवरून पक्षाक मतां मेळटलीं अश्या भ्रमात हे फुडारी आसात तें पळयल्यार मजाच दिसता.

आयज देशांत असो एकूय फुडारी ना जाचे फाटल्यान देश पिसो जावन धावंक शकता. आपूण ह्या देशाचो प्रधानमंत्री जावपाचो उमेदवार, ते पासत आपल्या पक्षाक भोवमत मेळटलेंच हाची खात्री दिवपी हें नेतृत्व न्हय. अशें नेतृत्व ह्या मुखार तयार जातलें काय कितें होच दुबाव आसा. तशें फुडारपण आपले भितर आसा अशें जे कोण मानतात तो तांचो भ्रम म्हणूंक जाय.

प्रधानमंत्री कोणे जावप हें कोणें थारवप?

हे लोकसभा वेंचणुकेन मोठ-मोठ्या राजकीय तज्ज्ञांक घुस्पागोंदळांत घाल्यात. खंयचो पक्ष भोवमतान निवडून येतलो आनी कोण प्रधानमंत्री जातलो हाचें गणित मांडप कोणाकूच शक्य जायतशें

दिसना.

हे वेंचणुकेंत खरें झूज आसा तें काँग्रेस आघाडी आनी भाजप आघाडी हांचे मदींच. काँग्रेसचे आघाडींत राष्ट्रवादी काँग्रेस हो एक मुखेल पक्ष आनी काँग्रेस आनी राष्ट्रवादी काँग्रेस हांकां मजत करपी हेर ल्हान व्हड पक्ष. भाजपाचे आघाडेत भाजप, शिवसेना आनी हेर मित्रपक्षांचो आसपाव जाता. ते भायर आनीक एक आघाडी सव्यार चडूंक तयार रावल्या ती म्हळ्यार तिसरी आघाडी. हे आघाडींतले म्हत्वाचे पक्ष म्हळ्यार मार्क्सवादी, बसपा, तेलुगु देशम, अण्णा द्रविड मुन्नेत्र कळघम आनी हेर.

१४ वे लोकसभे खातीर २००४चे जाल्ले वेंचणुकेंत सत्तेर येवपाची भाजपाक सामके अश्रेंकणी लागिल्ली. निकाल जाहीर जावंचे आदींच लालकृष्ण अडवाणी बी माथ्याक बाशिंग बांदून तयार राविल्ले. पूण भाजपाक अपेक्षे प्रमाण ते वेंचणुकेंत यश आयलेंना. तशें पळोवंक गेल्यार भाजप आनी काँग्रेस हांचे मदीं सुवातींचे बाबतींत व्हडलोसो फरक नाशिल्लो. पूण भाजप

आघाडेंतल्या मित्रपक्षांक हे वेंचणुकेंत आपटी खावची पडिल्ल्यान भाजप आघाडीचें तारूं १८६ सुवातांचेरूच थिरावलें. काँग्रेस आघाडीक मात २१९ सुवातो मेळ्ळो.

आमच्या देशाची खरी गरज जावन आसा धर्मनिरपेक्षताय. खंयचोय पक्ष धर्माध जावन एकाच धर्माच्या नांवान मतां मागूंक शकना आनी धर्माच्या नांवार कांय सुवातो मेळ्ळो तरी त्यो सत्तेर येवपा खातीर फावश्यो नासतात. तेच पासत

खुबशे पक्ष धर्मनिरपेक्षताय ह्या मुद्द्याचेरूच भाजपा पासून चार हात पयस रावतात. ह्याच कारणाक लागून २००४चे वेंचणुकेंत कम्युनिस्ट आनी हेर पक्षानी काँग्रेस पक्षाक तेंको दिलो आनी काँग्रेसीन आघाडी सरकार घडयलें.

हेय खेप पांच वर्सांनी हे परिस्थितींत व्हाडलोसो बदल जाल्लो दिसना. काँग्रेस पक्षाक 'धर्मनिरपेक्षताय' मुद्द्याचेर फाटले वेंचणुकेंत सरकार घडोवंक तेंको दिल्ले हेच पक्ष, अणुकारारा वेळार काँग्रेस पक्षाकडेन

फारकत घेवन मेकळे रावपाकडेन पाविल्ले. हे वेंचणुकेंत काँग्रेसीक कसोच तेंको दिवप ना अशें जरी हे तिसरे आघाडेन थारायलें तरी धर्मनिरपेक्षतायेच्या मुद्द्याचेरूच ही आघाडी भाजपाक लागीं वचूंक शकना. ह्याच मुद्द्याक लागून भाजपाचे मित्रपक्ष भाजपा पासून पयस जाल्यात. म्हणटकच कितलीय शेपडी बडयली तरीय भाजपाक सत्तेर येवप ताकचेंच ना. फक्त हिन्दुत्वाच्या मुद्द्याचेर ह्या देशांत खंयचोच पक्ष भोवमताखातीर लागपी २७२ सुवातो हातासपाक शकच ना. हें सत्य. तातूंत प्रमोद महाजना सारको एक हुकमी पत्तो भाजप हारोवन बसला. वाजपेयींक लागून भाजपाविशीं जनतेंत एक मृदूभाव आशिल्लो तोय वाजपेयींच्या निवृत्तीक लागून ना जाला. जेटली सारके जायते फुडारी अडवाणी आनी मोदीचेर बेजार आसात. म्हणटकच थोडे चड

जागे हे खेप भाजपाक मेळ्ळे तरी भाजप सत्तेर येवप म्हळ्यार अशक्यांतली गजाल.

तातूंत राष्ट्रीय म्हत्वाच्या पक्षां परस थळाव्या पक्षांक सद्या बरो दर आयला. तांचो देशाच्या राजकारणांत प्रभाव वाडत आशिल्ल्यान राष्ट्रीय पक्षांच्या ध्येय धोरणांक ते नखलामी करपाक लागल्यात. सोडल्यार पळटात आनी धरल्यार चाबतात अशे वृत्तीचे हे थळावे पक्ष जो कोण कितें उडयता ते वाटेन

वचपी. २००४चे वेंचणुकेंत २२० पक्षांनी आपले उमेदवार उबे केल्ले. हाचे वेल्यान थळाव्या पक्षांचीं आडमेळीं दिसानदीस कशीं वाडत वतात ताचो अदमास येता.

अशें जरी आसलें तरी धर्मनिरपेक्षताय होच मुद्दो काँग्रेस सारको राष्ट्रीय पक्ष घेवन मुखार वचत आशिल्ल्यान आनी तातूंत देशाच्या एकवटाचें तथ्य आशिल्ल्यान काँग्रेस पक्षाक तेंको दिले बगर पर्याय

ना. तेच पासत काँग्रेस आघाडीक २७५ च्या आसपास सुवातो मेळपाचो राजकीय जाणकारांचो अदमास आसा. तिसरे आघाडेक सुमार शंबरेक सुवातो मेळपाची शक्यताय दिसता.

नरेन्द्र मोदी - म्हजे एके मुठींत धर्मवाद आसा आनी दुसरे मुठींत देशाचें प्रधानमंत्रीपद!

प्रधानमंत्री कोण?

ह्या सगळ्या घुस्पागोंदळांत खंयचे आघाडीक सत्तेचें गाजर मेळटलें आनी कोण प्रधानमंत्री जातलो हें मात कोण निश्चितपणान सांगूंक शकना.

स्वताक राजकीय जाणकार मानपी वो ह्या देशाचे आदर्श नागरीक मानून पुराय देशाची जापसालदारकी आपल्याच भुजांचेर आसा अशें मानपी कांय जाण काँग्रेस पक्षाच्या नांवान आपले किरवंटीक आसात तितल्योय गाळी घालतात. पूण ह्या देशाक खंयचो पक्ष तारतलो तें मात तांचेकडेन सांगूंक जायना.

आमचो देश हो विंगड विंगड पंथांचो, विंगड विंगड जाती-

धर्माचो आनी विचारसरणीचो देश. ह्या सगळ्या लोकांक कमितकमी समान सुत्रान बांदून जर देशाक उदरगतीकडेन व्हरतले जाल्यार हातुंतले दरेक व्यक्तीक समजून घेवंचें पडटलें. ह्या देशाक धर्मनिरपेक्षताय सोडून दुसरो पर्याय ना म्हणपाचें फकत काँग्रेस पक्षाकूच उमगलां. तेच पासत काँग्रेस पक्ष कसरत करता आनी ताची तोखणाय संवसारांतले बुदवंत राजकारणी करतात.

जांका हो विविधतायेंतलो एकचार पळोवप जमना तेच काँग्रेसच्या आड हळशिकावणी टिका करतना दिसतात. पूण हे परिस्थितीक पर्याय कोणाचकडेन आसा सो दिसना.

२००४चे वेंचणुकेंत संयुक्त पुरोगामी आघाडीकडेन सत्ता गेली. सोनिया गांधी ते वेळार भोवमतान प्रधानमंत्री जावंक शकताली. लोकशाय पध्दतीन ती एका मतदारसंघांत वेंचून आयिल्ली. ती विदेशी आसली तरी ती देशी सून आशिल्ली. लग्नीक बंधनांत तिका आपसूक सगळे भारतीय अधिकार प्राप्त जाल्ले. अशें आसतना तिका विदेशी खंयच्या तत्वान आनी कायद्यान मानप जालें?

तरी लेगीत देशांत दुस्पट नाका म्हूण सोनिया गांधी प्रधानमंत्री पदा पासून पयस रावली. हे करणेनूच तिणें विरोधकांचेर सणसणीत फुलयल्लेवरी केलें. हातुंतल्या विरोधकांचें जैत जालें ना तर सोनियाजीनी तांका आपले करणेन हारयलें. डॉ. मनमोहन सिंगाक प्रधानमंत्री करून पक्षाचोय मान राखलो आनी आपलीय उंचाय वाडयली. आतां राहुल गांधीनूय गांधी घराणें सत्तेक हपापलेलें ना म्हणपाचें दाखोवन दिलां. राहुल गांधीन आपूण अजून प्रधानमंत्री पदा खातीर परिपक्व ना अशें जाहीरपणान

राहुल गांधी
- भारतीय युवा म्हज्या सांगाताक
आसात. पूण प्रधानमंत्री जावपाची
परिपक्वता म्हज्यांत ना.

सांगलां. हातुंतूच ताची परिपक्वताय दिसून येता अशें देशांतले लोक उलोवन दाखयतात.

राहुल गांधी काँग्रेस पक्षाचो महासचिव जावन आसा. तो आपल्या मतदारसंघांतल्यान भोवमतांनीं वेंचून येता. ताचे फाटल्यान देशाची तरणी पिळगी कशी धांवत आसता ती आमी दूरदर्शनावेल्या बातम्यांनीं पळयतात. ही लोकप्रियता आनी तेंको पयशे दिवन तयार केल्लो न्हय. राजीव गांधीक जी लोकप्रियता आशिल्ली तीच राहुल गांधीक मेळटा. प्रियांका गांधीय जंय जंय प्रचारा खातीर वता थंय थंय लोकांची झूड आनी तीय तरनाट्यांची, ताचे फाटल्यान वतना पळोवंक मेळटा. ही लोकप्रियता सिनेकलाकारांक मेळटा तसली ग्लॅमरस न्हय तर आमचो फुडार तुज्याच हातांत सुगूर आसा आनी आमी तुज्या फाटल्यान

पासात हो विस्वास दाखोवपी आश्वासक को हो.

आयज देशाचो फुडार देशांतले वा पिळगेच्या भुजांचेर आसा. मनमोहन ङ वो लालकृष्ण अडवाणी देशांतले युवा पिळगेक नेतृत्व दिवंक शकना. तांची नाट पिळगेकडेन जुळप शक्यूच ना. नरेन्द्र मोदी सारख्याच्या हातांत ही पिळगी गेली जाल्यार तिचें घट्टाण जातलें. हेंय तितलेंच रें. तेच पासत ही युवा शक्त योग्य दिकेन वडायतलो जाल्यार ताचें फुडारपण मंजस युवा नेत्याकडेन आसप चड रजेचें.

राहुल गांधीकडेन तो समंजसपणा पासा आनी नेतृत्वाचे गुणूय आसात. ल्यांत राजीव गांधीची धडाडी आसा आनी इंदिरा गांधीकडेन आशिल्ली निर्णय वपाची क्षमताय आसा.

देशाचें प्रधानमंत्रीपद हें पावपाची वस्त न्हय तर लोकशायेच्या दिसांतल्या ह्या सर्वोच्च पदाचेर तितलीच तपसालदार व्यक्ती बसूंक जाय हाची जाणविकाय राहुल गांधीक आसा. मतांच्या नाड्यार निवडून आयलां म्हूण आपूण खंयचेंय मंत्रीपद हाताळूंक शकतां म्हणपाचें हेर लोकप्रतिनिधींक दिसता तसलीं सुबेजपणां ताचेकडेन नांत. ताचेकडेन आसा नमळाव आनी देशाची जापसालकी! देखुनूच आपले भितर अजून प्रधानमंत्रीपदार बसपाची परिपक्वताय येवंक ना म्हणपाचें परिपक्व विधान तो करता.

अश्या परिपक्व विचारांच्या युवा फुडाऱ्याच्या हातांत, जंय मतदान करपी युवा शक्त भोवसंख्य प्रमाणांत आसा त्या भारत देशाचो फुडार कित्याक दिवंचो न्हय?

ओवळां पोंड

सकाळचो वेळ.. फोंडेच्या बस स्टॅन्डार जो-तो बस धरपाचे ताकतिकेंत आसलो. लोकांचे ते गर्देंत करूणाय बेगीबेगीन चलत आसलें. ताकाय कळाव जातालो. अनुपान साडे आठांचो वेळ दिल्लो. आयज तें पयलेच खेप ताचे गाडयेन कॉलेजींत वांगडाच वचपाचें आशिल्लें.

करूणा शिरोड्या मेडीकल शिकतालें, जाल्यार अनूप थंयच लागीं आशिल्ले इंजिनियरींग कॉलेजींत शिकतालो. वळख जावन आतां सादारण वर्सभर जाल्लें. वळखीचें रूपांतर आतां केन्नाच मोगांत जाल्लें. दोगांय हुशार भुरगीं. आपल्या वर्गांत टॉपर अनूप पयशाकारालो भुरगो. मात करूणा सामकें गरीब घरांतलें.

“पप्पान गाडी व्हरूंक परमिशन दिलां. हांव फाल्यां गाडी घेवन फोंड्यां बसस्टॅन्डार साडे-आठांक रावतां. मागीर दोगांय वांगडाच या.”

आयज सकाळीं सकाळींच अनूपाचो करूणाक फोन आयिल्लो. देखून तें आयज सामकें खोशी आसलें.

साडेआठ जावन केन्नाच गेल्लीं. अनूप वाट पळयत आसतलो म्हूण बसींतल्यान देवन तें ताची वाट पळयतालें.

इतल्यान ताच्या कानार तीं उतरां पडलीं... ‘दिदी.. दिदी.. फूल लो ना.. दिदी.. दिदी..’ ताका तो आवाज वळखिचोसो दिसलो.

हय, तेंच तें भुरगें. आसत स-सात वर्सांचें. हातांत ओवळांचो पोड घेवन करूणाच्या मुखार उबें आशिल्लें. ताच्या हातांत ते ओवळांचे पोड पळोवन आनी ओवळांचो तो घमघम नाकाक झोमताच करूणाक सट्ट करून त्या दिसाची याद जाली....

सादारण वर्सभर जालें आसतलें ते गजालीक. असोच सकाळचो वेळ आशिल्लो. शिरोड्या कॉलेजीक वचपाक तें हांगाच बसस्टॅन्डार बसींत बशिल्लें. परिक्षेचे पेपर चलताले. बसींत चडशीं कॉलेजींतलींच भुरगीं बशिल्लीं.

करूणा जनेलाकडेंच बशिल्लें. एक भुरगें हातांत चार-पांच ओवळांचे पोड घेवन उबें आशिल्लें.

“दिदी.. दिदी फूल लो ना ... दिदी.. दिदी.” अशें सामकें काकुळटेक येवन उलो मारतालें. पळोवंक सामकें गरीब. पोट फाटीक तेंकिल्लें. पिंजकीशी खोमशी आंगार आशिल्ली. एका हातांत तें ओवळांचे धवेफुल्ल पोड धरून दुसरो हात पोटाकडेन दाखयत तें दिदी-दिदी म्हणत ओवळांचे पोड विकतालें. ताच्या तोंडावयल्यान तरी ताणें सकाळच्यान कांयच खावंक ना अशें दिसतालें. ताच्या त्या दिदी.. दिदी... आवाजांत सामकी करूणा भरिल्ली. न थांबतां तें बसींतल्या भुरग्यांकडेन पळोवन दिदी... दिदी.. म्हूण उलो मारतालें.

चडशीं भुरगीं आपल्या अभ्यासांत गुल्ल जाल्लीं. थोडीं मदींच तकली वयर काडून त्रासीक नदरेन ताचेकडेन पळयतालीं. घडये तांच्या वाचपांत व्यत्यय येतालो. तें भुरगें मात बसीच्या जनेला-जनेलाकडेन वचून ओवळांचे पोड दाखयत दिदी-दिदी म्हूण उलो मारीत आशिल्लें. परत परत करूणाकडेन येवन हिचण कशें उलो मारतालें.

करूणाक ताची काकूळट दिसली. ताचें पुस्तकांत लक्ष लागना जालें. बसीन सगळीं कॉलेजीचींच भुरगीं आशिल्लीं. माथ्यांत फुलां माळपी कोण ना. करूणाचेय स्वःताचे मोटवे केंस. तेवूय बी माथ्यांत फूल खोय नासलें. पूण त्या भुरग्याच्या उल्यान ताचें काळीज चुरचुरतालें. ‘बाबड्यान सकाळच्यान कांय खावंक नासतलें. फुलां विकून मेळटा

त्या पयशांतल्यान घडये कितेंय घेवन पोटाक खातलें दिसता.' करुणान विचार केलो.

“ऐ-इधर आओ. इसका कितना?”

करुणान भुरग्याक आपोवन जनेलांतल्यान वासपूस केली.

“पांच रुपये का एक. दिदी चारों लो ना. बीस रुपये.” त्या भुरग्यान हिशेब सांगलो.

बर्सींतले सगळे चले, चलयो करुणाकडेन नदर लावन पळयतालीं. हें आनी ओवळां पोड घेवन माथ्यांत माळटलें काय? अशे नदरेन सगळीं भुरगीं करुणाकडेन पळयतालीं. कांय चले आपले भितर फकाणानी कॉमेंटूय मारताले. तांच्यो नदरो पळोवन करुणाकय मात्शें आडखळिल्ल्यावरीं दिसतालें.

करुणान बीस रुपया काडून त्या भुरग्याकडे दिले. चारूय ओवळांचे पोड घेवन आपले बॅगेंत उडयले. ‘मागीर पळोवया हांचें कितें करपाचें तें.’ ताणें मनांत म्हळें आनी तें आपल्या अभ्यासांत गुल्ल जालें.

कॉलेजांत पावतकच करुणा पयलीं नीट देवळांत गेलें. हें हरशीं चड देव-देव करपी न्हय. देवाक भायल्यानूच हात जोडटालें. केन्नाय बरोबरच्या फ्रेंडानी फोर्स केल्यार देवळांत वचप जातालें. पूण आयज ताका देवळांत वचचें पडलें.

थंयच ताची आनी अनूपाची ते दीस पयली भेट जाल्ली. ताणीं एकामेकाचो इन्ट्रो केल्लो. ना म्हळ्यार दोगांयचीं कॉलेजां लागीं लागीं आशिल्ल्यान अदीं मदीं करुणान अनूपाक पळयल्लो. गोरो, लांब, रुपान बरो असो, हॅन्डसम अनूपाकडेन उलोवंचें, इश्टागत करची अशें ताच्या मनांत येतालें. पूण ताका केन्नाच अशी एकठांय येवपाची संद मेळूंक नाशिल्ली.

गणपतीक ओवळांचे पोड ओपतां-ओपतां ताणें हळूच लिपचोरयां अनूपाक

पळयलें. तेन्ना ताच्या लक्षांत आयलें की अनूपय तिरशे नदरेन ताकाच पळयता. मागीर तांची नदरेक नदर मेळ्ळी.

“तूं सदांच येता देवळांत?” अनूपान विचारिल्लें आनी करुणान ताका ओवळांच्या पोडाची सगळी खबर सांगिल्ली.

“हांव मात तुजे भशेन न्हय आं! हांव देव खूब मानतां. म्हजी देवळांत आतऱ्या-पयऱ्यान फावट आसताच. तुमी फकत परिक्षा आसल्यारूच देवाक भेटूंक येतात मगो?” अनूपान म्हळें. ताचेर तीं दोगांय मेकळेपणान हांसलीं. फुडें करुणा आनी अनूपाची अदी-मदीं भेट जायत रावली. केन्ना देवळांत न वचपी करुणा नेमान देवळांत दिसूंक लागलें. मंगळार, संकश्टी, विनायकी तर ताणें केन्नाच सोडली ना. देवळांत मेळटां-मेळटां केन्ना तीं दोगांय एकामेकाच्या मोगांत पडलीं तांचें तांकांच कळ्ळें ना. गजाल घरा मेरेन पावली आनी घरच्यांचीय तांकां मान्यताय मेळ्ळी.

“दिदी.. दिदी.. लो ना फूल” तें भुरगें हात लावन करुणाक सांगतालें. करुणा एकदम भानार आयलें.

त्या भुरग्याच्या हातांतले ओवळांचे पोड पळोवन कितलो तरी वेळ करुणा फाटल्या यादिनी व्हांवत गेल्लें.

हय तेंच हें भुरगें. हाचे कडल्यान घेतिल्ल्या ओवळांच्या पोडांनी करुणाक आनी अनूपाक एकठांय हाडिल्लीं. तें भुरगें आनी ताच्या ओवळांचो परमळ करुणाक खूब संवकळीचोसो दिसलो.

पर्सितले पयशे दिवन करुणान आयजूय ताचेकडच्यान सगळे ओवळां पोड घेतले. वतां वतां ताणें त्या भुरग्याक विचारलें “तुम्हारा नाम क्या है?”

“प्रिती” त्या भुरग्यान म्हळें. करुणा आपले भितरूच हासलें. पयस बसस्टॅन्डार अनूप गाडयेंत करुणाची वाट पळयतालो.

– दोतोर (मेजर) प्रकाश शेटये

देवळाय – खांडोळ

मो.: ९४२०२९७३०८

With Best Compliment from :

GURUDAS B. NATEKAR

Director,
Pharma Tech. Reserch (Bom.)

Jetking

India's No. 1 Computer
Hardware, Network & Cyber Technology Institute
INVEST TODAY IN A SOUND AND WISE CAREER OF COMPUTER HARD-
WARE & NETWORKING
GOLDEN OPPORTUNITY
INQUIRE FOR MORE DETAILS AT "NATEKAR INFOTECH"

Your Future Starts Here

Short Term Courses In
Hardware/Networking MCSE 2003/ccna/rhce
AT AFFORDABLE COST

PANJIM CENTRE :

114-116, 1st floor Citi Centre,
Patto Plaza Adjoining Sesa Ghor,
EDC Complex Panaji-Goa-403 001
Tel.: 2438381, 2437461
Cell : 9822101357
E-mail : jetking@sancharnet.in

MARGAO CENTRE

2nd Floor, Uma Niwas,
Opp. Kurtarkar Real Estate Bldg.,
Malbhat, Margao,
Goa-403 601
Tel.: 2710145, 2705199

BT Bhalchandra Technologies
WE BUILD A BETTER FUTURE
CALL: 2264016/5610424

OR VISIT US FOR FREE COUNSELLING AT
G/6-SAJJANGAD SANKUL, DATTAWADI ROAD,
MHAPUSA-403 507.

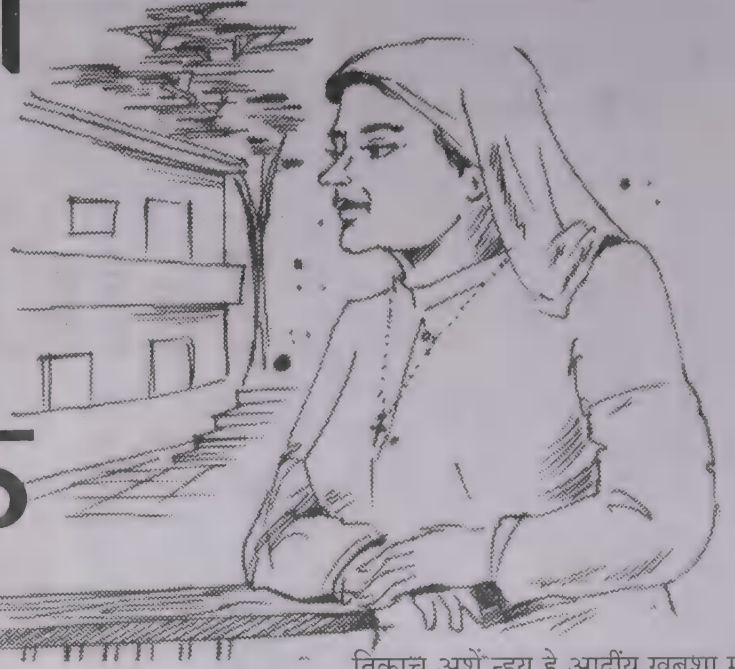
VASCO CENTRE :

2nd Floor, Pereira Chambers,
P.E. Juje Vaz Road,
Behind MMC Garden,
Vasco-da-Gama.
Ph.:9881799369

PONDA CENTRE

1st Floor, Atharva Residency,
Above Antarsaj,
Near Maruti Temple,
Warkhande, Ponda-Goa.
Ph. : 9923248037

बा व कें

पीपी टिचरीक आनी हेरांक सिस्टर जाय तें करूंक दिनाशिल्ली. तेच पासत टिचर पीपी तिचेर जळटाली. तिका बदनाम करपाची एक रा संद सोडिनाशिल्ली. ते पासत टिचर पीपीन आपल्या भावाक नारायण भेंड्याक सांगून मंत्र्याक दुस्कोलांत हाडिल्ली. मंत्र्याच्याय चेंपणांक प्रिन्सिपाल प्रिस्का वळी पडूंक नाशिल्ली. हाका लागून टिचर पीपी चडूच उचंबळीत जाल्ली. फुडलें राजकारण खेळपा खातीर तिणें मंत्र्याक हाताक धरून अधिक्षीत पालकांक फितायले. पालकांनीं ताका तें निमित्त करून येवन सिस्टर प्रिस्काक ताराट उतरां दिलीं. स्कुलाचे हारशे फोडून उडयले. ही गजाल जगजाहीर जावन बरीच गाजली. सिस्टर प्रिस्काचेर चवकशी करपाचो आदेश वयाव्यान आयलो आनी तिची कलकत्त्याक बदली केली. शीला सुटी सोपोवन परतलें तेन्ना ताका ही गजाल कळली. सिस्टर प्रिस्काचो कसलोच गुन्यांव नासतना गरजे भायर तिका स्कुलांतल्यान दुसरे कडेन धाडल्या हो तिचेर जाल्लो अवयार म्हणपाचें शीलाक कळलें. त्या स्कुलांत आनीक आनी रावपाचें ना असोच निर्णय ताणें घेतलो.

आतां फुडें कितें जाता तें पळोवया नं. ध. बोरकार हांचे बावकें हे धारावाहीक कादंबरींत.

माद्रिल्या पात्रांवान (सुण्यान), माद्रीक संकटमुक्त केलें. हे फुडें कोणेंच स्कुलाचो वा आश्रमाचो दरवंटो हुपून भितर सरपाचें धाडस करचें न्हय, असो भंय निर्माण केलो पालकांच्या मनांत त्या राखणदारान! जेन्ना सत्ता दुर्बळांक फाट करता, तेन्ना देव अशे तरेन तांची राखण करता. देवाचे सत्ते फुडें कोणाचें कितेंच चलना ह्या संवसारांत. 'देव तारी ताका कोण मारी' म्हणटात तें फट जावं नज.

पात्रांवाच्या भंयान गांवगूड पळून गेले. आश्रमांतल्यो माद्री भंयविरयत जाल्यो. पूण सिस्टर प्रिस्काचीं पाळां-मुळां मात सैल जाल्लीं. आपल्याची आतां धडगत ना. ह्या फुडें आपूण ह्या स्कुलाची प्रिन्सिपाल म्हूण हांगा कशीच उरची ना. खंयी तरी आपली बदली जातली. कसल्याय कामाचेर केन्नाय नेमणूक जावंक शकता. ती आपणावचीच पडटली. 'ऑर्ड पारा सुपिरियोर' वरिश्ठांचो आदेश पाळूंकच जाय, असो तो काँग्रेसनाचो नेम आसलो.

आपलें प्रिन्सिपाल पद वता हाचे बदल सिस्टर प्रिस्काक वायट दिसनासलें. पूण ह्या देवाच्या राज्यांत आपल्याचेर अन्याय जाता, हाचें दुख्ख सोंसप तिचे ताकती भायर आसलें. तरी नाइलाजान तिका तें देवा खातीर सोसचेंच पडटालें.

तिकाच अशें न्हय हे आदींय खुबशा माद्रींक तें सोसचें पडलां, ह्या फुडेंय तांकां तें सोसचें पडपाचें आशिल्लें!

ह्या दिसांनी सिस्टर प्रिस्काचें चित थान्यार नासलें. ते आदीं आपलो प्रत्येक दीस देवा कृपेन बरो वता, अशें दिसतालें तिका. ताका लागून देवाचेर भावार्थ दवरून आपलो सगळो कारबार चलयताली ती. ती एकटीच न्हय. आश्रमांतल्या चडशा माद्रींचें जिवीतकार्य अशेंच आसता. आपणे कसलीच चिंता करची न्हय, सगळें देव पळोवन घेतलो हें एक तत्व मनांत बाळगिलें आनी कार्य करतां-करतां संकश्टाची सुलूस लागली तर जेजूचें स्मरण करून आंगार खुरीस काडलो की आपल्याक कोणाचो भंय बाळगुपाचें कारण ना, असले शिकवणे खाला बिनधास्त वावुरपी ईशसेविका त्यो!

अशें जरी आसलें, तरी मळबांत असंख्य नखेत्रां मिणमिणटात आनी ताचे मदें एकाद्रो तारो चमकून आपूण ह्या नखेत्रांहून वेगळो आसां, हें तो सिध्द करताच. ताचेर कोणाचें कितलेंय चेपण आयलें तरी आपलें तेज तो लिपोवन दवरूंक शकना. कारण ते खातीर तो जल्माक येवंक ना. ताचें काम संवसाराक प्रकाश दिवपाचें आसता. सिस्टर

प्रिस्काचेंय तशेंच आशिल्लें. ती हेरांभशेन आश्रमांतली माद्र आसली. तरी पूण ती हेर माद्रीं भशेन ल्हव माथ्यान जगूंक शकनासली. आयज मेरेन कसल्या ना कसल्या चेपणा खालाच वावुरचें पडिल्लें तिका. देवाच्या कामांत चूक घडूंक फावना, अशें तिचें मत.

ल्हानपणांत सगळींच आपलो आवय-बापूय सांगता म्हूण माद्री जातात. माद्री जाल्यार जेजूच्या आशिर्वादान समाजाची सेवा केल्यार आवय-बापायचें नांव वयर सरता आनी पुण्य पदराक पडटा. आनीकूय खुबशीं कारणां आसूं येतात. पूण 'समाजसेवा हीच ईश्वरसेवा' हेंच मुखेल कारण आसता माद्र जावपाचें.

सुर्वेक सिस्टर प्रिस्काय तशांतलीच आसली. एक खारविणीलें पोर फुडें उजवाडाक येवचें, देवाच्या राज्यांत तिका तशी संद आसा, एकदां देवाच्या राज्यांत पावतकच ती खारवीण उरची ना आनी बामीणय जावचीना. ती असतली फकत एक पवित्र भयण- पवित्र आवय.

देवाच्या राज्यांत जातपात मानीनांत. थंय सुवार्थाक सुवात ना. थंय वावुरतात त्यो देवाच्यो धुवो आनी देवाचे पूत! बट्ट भाव-भयणा! एकामेकाचेर मोग करपी आनी मोग घडोवन हाडपी! सगळीं सतान वागपी. सताक देव मानून ताची पूजा करपी. वडिलांनीं आनी धर्मधिकाऱ्यांनीं दिल्ली असली शिकवण मतींत घेवन, देवा राज्यांतलीं भाव-भयणां नीट मार्गान चलतात. तांणीं शिस्तीन, माये-मोगान आनी हांसत-खेळत वागून संवसारांत सूख-शांती नंदवची अशीच सगळ्यांची अपेक्षा आसता.

पूण सिस्टर प्रिस्काक मात हांगा वेगळो अणभव येता. चडशा सिस्टर-माद्रिंच्या ओंठार हाशें आनी पोटांत नाशें खिणा-खिणांत दिसून येता तिका! कितलींय जाल्यार शेकीं मनशांच तीं! सगळ्यांचोच मूळ सोबाव बदलपाक वरिश्टांक शक्य जायनासलें. सिस्टर

प्रिस्का सारकीं जीं आपूण जावन स्वता बदलपाचे वाटेर पावलां मारपाचे प्रयत्न करतात तेन्ना, तांकां आडमेळीं हाडपाचीं कामां दुश्ट प्रवृत्तीकडल्यान घडटात. सिस्टर प्रिस्काच्या वांट्याक असले प्रसंग खुबदां आयल्यात. तेन्ना तिका पेटून उठचेंशें दिसलां. आपल्याच मनशांकडच्यान आपल्याचेर अन्याय जाता, अशें जेन्ना तिका दिसलें तेन्ना तिका दिसतालें, आपणें हें माद्रीपण सोडचें, आनी घरा वचून नुस्त्या पाटलो घेवन बाजाराक वचचें. आवय म्हऱ्यांत बसून नुस्तें विकचें. स्वतंत्रकायेन दीस घालोवचे. तशें केल्यारच आपूण सुखाक पावतलें, अशे विचार ताच्या मनांत घोळूंक लागिल्ले. नकली देवसपणांत रमून वायट देख दिवचे परस माद्रीपण ताका सोडीन-शें दिसतालें खरें, पूण ताका सोडपाचें धाडस मात जाय नासलें. ही वाट सोडून घरा गेलें जाल्यार मांयचे भशेन खारविणीचो धंदो करूंकूच जाय अशें नाशिल्लें. बऱ्या स्कुलांत वचून बरें शिकप घेवंक जातालें. काजार जावन बऱ्या भुरग्यांची आवय जावं येताली. तांकां बरी देख शिकोवन व्हडलीं करूं येता, तेंय एक देवाचेंच व्हडलें काम, अशेंय ताका दिसतालें.

पूण प्रिस्काचें मन रोकडेंच बदलतालें. आपूण जर शिकून सवरून काजार जावंक गेलें आनी आपल्याक न्हवरो कसल्या कसलोय मेळ्ळो जाल्यार? कितलेंय जालें जाल्यार आपूण खारविणीली धूव. बरो शिकिल्लो आनी बऱ्या मनाचो, बरे देखीचो न्हवरो मेळतूच अशें कोणाच्यान सांगूं येता? आपले आवयचें कितें जालें? मोग करचे वेळार तो तिका बरो दिसलो. आनी मागीर कितें जालें? आपलेंय तशेंच कितेंय जाल्यार? गांवांतूय खारवीण उरतलें आनी हांगाय खारवीणूच! तेन्ना नशिबांत आयिल्लें भोगपांतूच शाणेंपण आसा म्हूण प्रिस्कान आपलें माद्रीपण फुडें चालूच दवरलें.

लोकांनीं ताका पावला कणकणी खारवीण म्हूण हिणसायलें. पूण प्रिस्का आपल्या बऱ्या गुणांकूच दसून रावलें. आपणाली आवय खारवीण आसली तरी आपूण खारवीण न्हय.

आपूण देवा मनीस. देव दुसऱ्यांचें बरें करता, आपुणूय दुसऱ्यां खातीर बरेंच करूंक वावुरतलें अशें चिंतून, आपल्या मुखार येता त्या प्रसंगांक तोंड दीत, वरिश्ट सांगता तें करीत फुडें गेली. केन्नाच तिणें आपल्या वरिश्टांचो प्रतिकार केलो ना. पूण आतां मात मुखेलीच्या आदेशाक आवाहन दिवचेंशें दिसलें सिस्टर प्रिस्काक!

ती जर शिस्ती भायर वागिल्ली, तिचो गुन्यांव मुखेलीन दाखोवन दिल्लो, तर आपल्या गुन्यावांची शिक्षा भोगूंक ती मात्तूय अनमनची नासली. तितली उकत्या मनाची आसली ती!

पूण हांगा आपलो कसलोच गुन्यांव नासतना, सतान वागता आसतना, स्कुलांत शिस्त राखपाचे प्रयत्न करता आसतना, गांव गुंडांक आनी अक्कलशुन्य मंत्र्याक खोशी करपाक मदर जनरल आपलो बळी दिवंक सोदता, अशी सिस्टर प्रिस्काची भावना जाली. खरें म्हणल्यार सिस्टर प्रिस्काची चवकशी एक फार्स आसलो. तापिल्लें वातावरण थंड करपाची ती एक रीत आसली. कागाळ करतल्याच्या तोंडाक पानां पुसपा खातीर मदर जनरलीन फुडें केल्ली एक चाल आशिल्ली. लोकांकडल्यान अशो शेकड्यांनीं कागाळ्यो मदर जनरलीकडेन येताल्यो आनी ती कोणाक दुखयनासतना आपले परीन सोडयताली.

मदर जनरल सिस्टर प्रिस्काक भोव बरी वळखताली. ती एक बरे देखीची, शांत सभावाची, सगळ्यांकडेन शिस्तीन आनी मेळून-मिसळून वागपी माद्र हें मदर जनरल जाणां आसली. अशें आसतना ती आपल्या आवडिचे माद्रिची चवकशी कशी करतली? हां, जेन्ना-जेन्ना स्कुलांत कसल्या ना कसल्या कारणांक लागून बोवाळ जाता तेन्ना-तेन्ना तो शांत करपाक कोणाचीय तरी इक्वायरी करपाचो आदेश तिका काडचोच पडटालो. पूण तें निव्वळ नाटक आसतालें.

‘इंक्वायरी’ हें उतर कागाळ करतल्याच्या कानार पडटांच ताचो आत्मो शांत जातालो. मागीर तें ‘इंक्वायरी’चें कितेंय जावं!

आतां परिक्षा जाल्ल्यो. निकाल लागले. सुटयो पडल्यो. भुरगीं पास जावपाक जाय तींच जालीं. सगळ्यो शाळो थोडे दिसां खातीर शांत जाल्यो. सिस्टर प्रिस्काची चवकशी जातली म्हूण टिचर पीपीचो आत्मोय शांत आनी मंत्रीय खूश!

अशें जरी आसलें तरी सिस्टर प्रिस्काक, मदर जनरलीक मडगांवच्या पालकांच्या तोंडांतल्यान सोडोवंकूच जाय आसली. सिस्टर प्रिस्काक ख्यास्त भोगोवपाक न्हय, पालकांच्या दोळ्यांक उदक लावन, संस्थेंत शांतकाय थापीत करपा खातीर!

फुडलें शिक्षणीक वर्स सुरू जालें आनी सिस्टर प्रिस्काची बदली, मडगांवच्या स्कुलापसून पयस आशिल्ल्या कलकत्याक जाली. थंयच्या एका व्हडल्या हायस्कुलाची मुखेली केल्ली तिका. ती एक देवान दिल्ली बक्षिशीच आसली.

मे म्हयन्याच्यो सुटयो पडल्यो. भुरगीं आनी टिचर आपापले मजेंप्रमाण सुटयांचो आनंद भोगूंक लागल्यो. शीला मात दुखवी आसलें. सिस्टर प्रिस्काचें प्रकरण ताणें आपल्या मनाक चडच लावन घेतिल्लें. सिस्टर प्रिस्काचेर संस्थेन केल्ले आरोप शीलाचे दिश्टीन अन्यायी आसले. एका आरोपाचें कारण तर शीला आसलें. शीला जर प्रिन्सिपालीच्या वांगडा इगर्जेंत मिसाक वचूंक नासलें तर तिचेर येदो व्हडलो आरोप करपाचें धाडस कोणाक जावचें नासलें. ताच्या घरच्यांनीं जर प्रिन्सिपाल वा खंयचेय माद्री आड कागाळ केल्ली तर गजाल वेगळी आसली. शीलाचे इत्से आड कोणेंय ताका मिसाक व्हेल्लें तरी प्रिन्सिपालीक कोणूय जाप विचारूंक शकतालो. पूण हांगा एक हिन्दू टिचर आपलो सुवार्थ सादोवन घेवपा खातीर

एके हिन्दू संघटणेकडेन कागाळ करता आनी ती संघटना येद्याचें येदें करता. घडिल्ल्या प्रकरणाक धर्मीक स्वरूप दिता. खरें म्हणल्यार असल्यो संघटना खंयच्याय धर्माचें वा समाजाचें बरें करपा खातीर उब्यो केल्ल्यो नासतात. त्यो उब्यो केल्ल्यो आसतात, स्वताचो सुवार्थ सादोवन घेवपा खातीर!

कसलोय काम-धंदो नाशिल्ले चार मनीस एकठांय येवचे, खंयच्याय तरी देवाच्या नावान संस्था थापन करची, संस्थेचो विकास घडोवन हाडपा खातीर राजकारण्यांचो आदार घेवंचो, दरेक वेंचणुके वेळार संस्थेच्या मुखेल्याक पयसो दिवंचो, आनी देवाचो सोपूत घेवन आपल्या पक्षाक मतां मारूंक लावचें. असलीं कुकर्मा फकत हिन्दूच करतात अशें न्हय, हेर धर्मीक लेगीत अशेच वागून आपापल्या धर्माक बदनाम करतात. ताका लागून नीट मार्गान चलपी, निशपाप लोकांचो विश्वास देवाचेर उरना. देवाविशीं लोकांच्या मनांत गोंदळ निर्माण जाता.

शीलाच्या जिवितांतूय एकेक प्रसंग असो घडटालो की, ताचो देवावेलो विश्वास दिशीं-दिशीं उणो जायत वतालो.

सिस्टर प्रिस्काची बदली जाली तेन्ना तें णववेक आसलें. वयान तेरा-चवदा वर्सांचें! बुध्द तीख आशिल्ल्यान खूब कितें कळटालें ताका. फाटल्या यादींतल्यान आयच्या घडणुकांची तुळा करूंक कसलीच अडचण पडनासली ताका.

जुनाचे सातवेर स्कूल चालू जावपाचें आसलें. दर वर्सा मेच्या वीस तारखेक एस्. एस्. सी.चो खास वर्ग सुरू जातालो. वर्गाची वेळ आसताली सकाळचीं साडे आठ ते साडे अकरा. हेय वर्सा वीस तारखेक वर्ग सुरू जालो. पूण वर्गाचेर देखरेख करपाक सिस्टर प्रिन्सिपाल नासली. खर्यो गेली जाल्यार ती वीस तारखेक स्कुलांत हाजीर रावतालीच. शिकप्यांचेर नदर दवरूंक न्हय तर शिक्षकांचेर देखरेख दवरपाक.

आयज एस्. एस्. सी.चो वर्ग शिपायान आठांकूच उक्तो केलो. पूण ऑफिसाक अजून कुलूप आशिल्लें. प्रिन्सिपालीच्या कॅबिनाची रचना अशे तरेन केल्ली की, बेल मारल्या बगर कोणाक भितर प्रवेश मेळचो न्हय.

आयज शीला आठांकूच स्कुलांत आयिल्लें. सिस्टर प्रिन्सिपालीचो मोगाळ चरो कितल्या दिसांनीं पळोवंक मेळटलो हे आशेन! हे आदींय तें प्रिन्सिपालीकडेन उलोवंक मेळचें म्हूण सगळ्यां आदीं स्कुलांत हाजीर रावतालें. सिस्टर प्रिन्सिपालीकूय शीलाचें मन वळखून कसलें ना कसलें निमित्त काडून, शीलाकडेन उलोवपाक कॅबिनांत येवन आदींच बसताली. असेंब्लीची पयली बेल जाय मेरेन उलयत रावतालीं दोगांय जाणां. उलोवपांत तीं इतलीं रंगतालीं, की वेळार पयली घांट मारपी शिपाय तांकां आपलो व्हडलो वैरी कसो दिसतालो.

आयज कार्यालय बंद आसलें. अर्थात प्रिन्सिपाल आपल्या कॅबिनांत नासली. शीला निशेलें. बेगीन येवन आपणें पिशेपणां केलीं, अशें ताका दिसलें. ती आतां येतली काय ना, हाची शीलाक खात्री नासली. तरी तिचे वाटेकडेन दोळे लावन तें पिशें कशें एके सुवातेर केदो वेळ उबें रावलें. प्रिन्सिपाल आतां येवची ना, अशी ताच्या मनाची खात्री जाली तेन्ना मात शीलाचें मन सैरभैर जालें. ताचे पांय अथीर जाले. काळीज इल्लें चड धडधडूंक

लागलें. ताणें नकळत थंयचे थंयच एक भोंवडी मारली. परत एकदां ताणें कार्यालयाचेर आशेन नदर मारली. तेन्ना मात ताका विचित्र असो भास जालो. दाराक कुलूप लायिल्ल्यान प्रिन्सिपाल व्हरांड्यार उबी आसा आनी मॅडम पीपी हातान चावये सरपळी घुंवडायत प्रिन्सिपाली मुखार दांत भायर काडून पासयो मारता - असो तो भास!

शीलाच्या मनांतलो हो फटकिरो देखावो ताच्यान सोसूंक जायना जालो. ताचे दोळे ओले जाले. म्हणटा म्हणसर दोळ्यांक अकस्मात भरती आयली आनी भळळ करून दुकां गालार गळ्ळीं. तीं तशींच खाला देवन मातयेंत पडून कोणालेय अपवित्र पांय तांचेर पडचे न्हय म्हण ताणें तीं दुकां बोल्सांतल्या आंगशान वयल्या वयर चेपलीं. मागीर तें तशेंच फाटीं सरलें. पूण फाटीं सरून तें वतलें तरी खंय? वर्गांत अजून कोण येवंक नासलो.

सकाळची वेळ आशिल्ल्यान हवेंत अजून थंडसाण मिरयताली. वर्गांतले बंदखणींत बसचे परस वाऱ्या सांगातान पासय मारप शीलाक आवडटालें. पूण निरुद्देश पासयो मारप हें पिशेपणाचें लक्षण थारता, हाची कल्पना शीलाक

आसली. ते भायर मनशाचें मन दुख्खी आसल्यार सरभोंवतणचो चराचर दुख्खी आशिल्ल्याचो भास त्या मनशाक जाता. हांगा शीलाचेंय तशेंच जाल्लें. ताच्या दुख्खाचो परिणाम सरभोंवतणच्या चराचराचेर जाल्लो अणभवाक येतालो. कांय दिसां आदीं स्कुलाच्यो दोनूय इमारती भुरग्यांनीं गजबजताल्यो. आतां त्यो मोन्याचें सवंग घेवन खट कशो उब्यो आसल्यो. वर्गा भितर कशेंय आसूं, भुरगीं वर्गा भायर आयलीं म्हणटकीर तांचीं मुखामळां खोशयेन उजवाडटालीं. तातूंत शीलाचोय आसपाव आसलो. पूण तेंच शीला आयज तें दिसनासलें 'तें' शीला असंख्य मोतयांमदल्या एकमेव हिन्यावरी चकचकतालें. केदूय व्हडल्या भुरग्यांच्या चोम्यांत तें उबें रावलें जाल्यार, कितलेय पयस आशिल्ल्या मनशांची नदर शीलाचें व्यक्तीमत्व आपलेकडेन ओडून घेतालें. आनी आयज? आयज ताची अवस्था, वारें भरून टणटणीत जाल्ल्या फुटबॉलाचो वारो काडून घेतिल्ल्यावरी जाल्ली. ताच्या पायांतलें त्राण गेल्लें. मन अथीर जाल्लें. कोणूय वांगडा आशिल्लें जाल्यार लेगीत ताचेकडेन उलोवपाक उतरां सुटचीं नासलीं ताच्या तोंडांतल्यान!

अजून क्लासाचीं भुरगीं येवंक नाशिल्लीं. टिचरींचोय अजून पत्तो नाशिल्लो. जें घडटा, तें शीलाच्या पथ्यारच पडटालें. भुरगीं आयिल्लीं जाल्यार शीलाक तांचेकडेन नाटकां करचींच पडटालीं आसलीं. आदींच ताका तीं नांवां दवरतालीं. "गर्वाचें! व्हडलेंच समजता आपल्याक! तें व्हडलें गिरेस्त जाल्यार ताच्या घरा! आमचेकडेन बरेभशेन दोन उतरां उलोवंक कितें जालां?" शीला नदरेक पडटांच असलीं कुन्नाटपणाचीं उतरां भायर पडटालींच. ताच्या वांगड्यांच्या तोंडांतल्यान. तरी शीला गरजे पुरतें उक्त्या मनान उलयल्या बगर रावनासलें तांचेकडेन. पूण आतां मात अडेचें हाशें मुखामळार हाडप

जमचें नासलें शीलाक!

शीलाक दिसलें, आतां आपलें बावकें मुखामळ घेवन क्लासांत बसचे परस घरा गेल्यार कितें वायट? जिवाक बरें नाशिल्ल्याचें निमित्त करून घरा गेल्यार कोण कांयच म्हणचो ना. आनी तें फटीचेंय कांयच करिनासलें. खऱ्यानीच ताचें मन अस्वस्थ जाल्लें आनी आंगातली शक्त उणी जाल्ल्याचें जाणवतालें ताका.

शीला घरा वचपाचें चिततालें खरें पूण एक गजाल तें विसरूनच गेल्लें. ताचो ड्रायव्हर ताका सोडून गेल्लो. ताका ताणें अकरांक आफयल्लो. आतां तो ताचे पयलीं कसोच येवचो नाशिल्लो! शीलाच्या मनांतले तळमळे देवान आयकले जावंये! कोणाच्या तरी उल्याचीं उतरां रस्तीन येवन ताच्या कानपटार आदळ्ळीं -

“व्होट आर यू डुईंग देअर, माय चायल्ड! काम, काम!” ती वयस्क माद्र दोनूय हात हालोवन मोट्यान आड्डेली. आश्रमांत काम करतां-करतां अकस्मात भायर पासय मारपाची संवय तिका. आतांय ती तशीच भायर आयिल्ली. देवा कृपेन तिची नदर अकस्मात शीलाचेर पडली आनी ती खोशेली.

ही वयस्क माद्र आदले तेंपावेली एक उक्त्या मनाची, निर्मळ काळजाची, सदांच हासत्या चेऱ्यान वावुरपी माद्र! खंयच्याय वेळार कोणाकूय पावपी. मात आपलें काम सोडून कोणाच्या कामांत मेल्यार जावपी न्हय.

शीला आनी सिस्टर प्रिस्का हांचे मदलें नातें कितलें घट आसलें, हाची कल्पना ते वयस्क माद्रीक आसली. सिस्टर प्रिस्काकडेन उलयतना ते माद्रीन शीलाक पळयल्लें. शीलाचें जणेक उतर ओड लायणें आनी गोड लागतालें ते माद्रीक. आपणेंय शीला म्हऱ्यांत वचून ताची अपुरबाय करची, थोडो वेळ ताचेकडेन उलयत रावचें अशें ते

माद्रीक दिसतालें. पूण आपल्याक लागून शीला आनी सिस्टर प्रिस्काची इश्टागत भंगची न्हय, म्हूण ती शीलापसून पयस पयस रावताली.

पूण आतां मात शीला तिका स्कुलांत पोरकेंशें दिसलें. आयज स्कुलांत मॅट्रिकेचो खाशेलो क्लास आसा, ही खबर ते माद्रीक नासली. ते भायर सिस्टर प्रिस्काचो ह्या स्कुलाकडेन आतां कसलोच संबंद उरूंक ना, हाची खबर शीलाक नाशिल्ली. माद्रीक दिसलें शीला सिस्टर प्रिस्काक मेळूंक आयलां जातलें. आनी ती ना म्हूण तें निशेंवन थंय पासयो मारता. ताका खरी गजाल कळची म्हूण, ती सांगपा खातीर माद्रीन शीलाक उलो मारिल्लो.

माद्र आश्रमाचे बागेंत रावन शीला येवपाची वाट पळेटाली. इतल्यान शीलाचो आवाज आयलो -

“मादर आय कान्ट कम देअर. आय हॅव स्पेशल क्लास हिअर!” मनांत आसुनूय शिस्तीच्या शीलान माद्रिच्या म्हऱ्यांत वचपाचें टाळ्ळें.

“बाय भियों नाहांय गो तूं. हांव सांगतां तुजे प्रोफेसोरीक.” तरी शीला गेलें ना. सिस्टर प्रिस्काची स्कुलाच्या सगळ्या भुरग्यांक सुचोवणी आसली, प्रिन्सिपाल ना तर खंयचेय टिचरीक सांगल्या बगर शाळेचो वाठार सोडचो न्हय. हांगा अजून टिचर येवंक नाशिल्ली खरी, पूण येतकीर शीलाक आश्रमाचे बागेंत पळेल्यार तिका आयतेंच निमित्त मेळटलें मेळत ताचेकडेन कागाळ्यो करपाक. आनी शीला तर असली संद खंयचेच टिचरीक दिवंक तयार नासलें.

खरें म्हणल्यार शीला सिस्टर प्रिस्का फाटल्यान हे जाण्टे माद्रीकूच चड मान दितालें. हाचें कारण ही माद्र सिस्टर प्रिस्काची सदांच बरें मागपी. तिचेर केंदेंय व्हडलें संकश्ट आयलें जाल्यार ती तिच्या तेंक्याक उबी रावताली. तरी शीला आपली शीम हुपूंक आजिबात तयार नासलें. तें ते माद्रीक फाट करून आपल्या वांगड्यांचे वाटेकडेन लक्ष दीत उबें रावलें.

शीला ते वयस्क माद्रीक फाट करून उबें आसलें खरें, पूण ताचें मन मात माद्री भोंवतणी भोंवतालें. माद्र बागेंत अशे सुवातेर उबी आसली, जी पुष्पपात्रांनीं सजयल्ली. वाझांतलीं विभिन्न रंगांचीं, परीपरींचीं फुलां पळेतल्यांचीं मनां आपलेकडेन ओडून घेतालीं.

शीलाक तर फुलांचो चड मोग. ताका खुबदां दिसतालें की बागेंत वचून फुलांक तोखेवचें. तांकां हात लायनासतना तीं वयल्या वयर हुंगचीं. एके सुवातेर उबें रावन तांचे रंगाकार दोळ्यांनीं साठोवन घेवचे. ताणें मनांत हाडिल्लें जाल्यार खंयचेय एके सिस्टरिक फावोर घालून आपली इत्सा तें पुराय करूंक शकतालें. कोणूच ताका ना म्हणचीं नासलीं. पूण केन्नाच ताणें कोणाकडेन उतर घालें ना. कारण ताच्या तें सभावांत बसनासलें. पूण आतां ती संद ताका प्राप्त जाल्ली. पूण ताचें दुख्खी मन कसल्याच सुखाचो विचार करूंक शकनासलें.

शीलाचें मन कशेंच थीर जायनासलें. सिस्टर प्रिस्का नदरेक पडल्या बगर तें थीर आनी शांत जावपाची शक्यताय नासली. ताच्या मनांत सिस्टर प्रिस्काचे विचार घोळटा आसतनाच ताच्या केंसांवेल्यान कोणे तरी सुखदिणो हात भोंवडायलो. कोणाचो हात आसुंये तो? सिस्टर प्रिस्काच्या हाताची ताका संवय आसली. तरी ह्या हातांची उब सिस्टर प्रिस्काच्या हातासारकीच सुखदिणी आसली. पूण तो हात सिस्टर प्रिस्काचो नासलो, हाचीय जाणविकाय ताका तेच वेळार जाली.

“मादर!” शीलान माद्रिच्या हाताचो उमो घेत उद्गार काडलो.

“बाय शीला, कितें कोत्ताय गो तूं हिंगा! आपोयल्यार कित्याक येवंक नाय?”

“सॉरी मादर! आतां क्लासाचो वेळ जालो. स्कुलाचो वाठार सोडून भायर गेल्यार मॅम रागार जातली!” शीलान नमळतायेन जाप

दिली.

“व्होय, व्होय! माहां सोजमोता. बोरे देखीचीं भुरगीं ओहीच चितताय!”

“मादर, म्हाका सिस्टर प्रिन्सिपालीक मात्शें मेळूंक जाय आसलें. आसा ती आश्रमांत?” शीलान उत्सुकतायेन प्रस्न केलो.

“ना. सिस्टर प्रिस्का आतां हिंगा ना.” हीं उतरां आयकून शीलाच्या काळजांत धस्स जालें. ताच्या दोळ्यां मुखार काजुले लिकलिकूंक लागले. ताच्या मनांतलो दुबाव खरो जालो.

“खंय गेली तर सिस्टर प्रिन्सिपाल!”

“ती आतां ह्या इस्कोलाची प्रिन्सिपाल ना. चोल आतां म्होज्या बाराबोन. हिंगा उलोवप नाहां. म्होज्या क्वातरि ये. तुहां सोगलें सांगतां. तूं भियों नाहांय गो. ही पोय तुजी प्रोफेसोर आयली. हांव सांगतां तियेक.”

“गूड मोर्निंग मदर! मदर हाव आर यू?”

“हांव बोरी आहां गो. तूं कोही आहाय प्रोफेसोरा लुसी? जायते तेंपान मेवली तूं माहां. भुरगीं बा बोरी आहाय मुगो?”

“हांव ‘बोरो’ आहा मदर! घोर्चीं सोगलीं बोरे आहा.”

“माजें एक काम कोत्ताय गो?” माद्रीन हालत-धोलत प्रस्न केलो. हे वयस्क माद्रीलें उलोवप पोर्तुगेज स्टायलीचें. कोंकानी भासंतूय पोर्तुगेज उतरां चड. इंग्लीशीची तर तिका खूब भिरांत दिसताली. इतली की इंग्लीश हायस्कुलांतले कोंकणी-मराठी टिचरीक दिसता पळे तितली. तरी ती उलोवपाचें केन्नाच सोडून दिनासली.

“कोहलें मदर?” टिचर लुसीन तत्परतायेन प्रस्न केलो.

“मात्शें हे शीलाक म्हाज्या बाराबोन कोंवेतांक धाडटाय? रोकडेंच पोतें धाडटां.”

“शुआर, नो प्रॉब्लेम. यू टेक हर!”

ही टिचर लुसी केरळची. सायन्स

शिकयताली. तिचें शिकोवप खंयीं पावूं, तिका भुरग्यांचो चड मोग. आपल्याक कितेंच लुकसाणाक पडना जाल्यार आनी सगलें कायद्यांत बसता जाल्यार कोणाकूय खंयच्याय वक्तार मजत करपाक फाटीं रावची ना. तशें करता आसतना मेजावयलें केळें काडून इश्टागत जोडपाक तिचो सदांच पयलो नंबर आसतालो.

तिका कोंकणीचो चड मोग. गोंयकारां तिचेकडेन इंग्लीश उलयतात तेन्ना ती तांचेकडेन कोंकणीन उलयताली. ती कोंकणी मागीर कसलीय आसूं, ताळतंत्र नाशिल्ली. दादल्याक बायल म्हणटली आनी बायलेक दादलो. तशें पळोवंक गेल्यार गोंयच्यो बायलो म्हाताऱ्यो लेगीत केंस कापून घेवन जीन पॅट घालून वावुरतात तेन्ना टिचर लुसीची कोंकणी तांचे खातीर फाव तशीच आसताली म्हणूंक जाय. ती कोंकणी उलयतासतना कोणूय हांसलो जाल्यार हासतल्याचें तीं कोंत करिनासलीं.

तशें पळोवंक गेल्यार आयज निजाच्या गोंयकारांक तरी खरी कोंकणी खंय उलोवंक येता?

पयलीं सिस्टर प्रिस्का शीलाकडेन आपल्याक जाय तशें मन मेकळें करताली. आयज ती संद म्हातारे माद्रीक मेळ्ळी म्हूण तिका चड खोस जाली. शीलाच्या तोंडांतल्यान भायर पडिल्लें प्रत्येक उतर ओड लायणें आसतालें. देखून वयस्क माद्र शीलाकडेन उलोवंक आशेवन आसली. आयज तिची आस पुराय जाताली.

ते वयस्क माद्रीन आतां आपलो सुको हात शीलाच्या खांदार घालो. ताका ती वेंगेंत घेवन लकत-लकत आश्रमाचे दिकेन चलूंक लागली. दोन मनां आतां दोन विचारांनीं बुडिल्लीं. एक मन शीलाचे उबेन टवटवीत जाल्लें. दुसरें सिस्टर प्रिस्काचे चितेन बाविल्लें. आयचो प्रसंग उप्रासूं नासलो जाल्यार मात दोनूय मनां, तांकां अकस्मात मोरपाखां फुटिल्ल्यावरी थुंयथुंय नाचतलीं आसलीं. ताजो-बावको भेद विसरून!

ती वयस्क माद्र आतां शीलाक घेवन बद्द सिस्टर प्रिस्काले कुडींत गेली. आतां ती कूड प्रिस्काली नासली, तरी कांय दीस पयलीं ती ते कुडींत रावताली म्हूण ती कूड सिस्टर प्रिस्काली म्हणची पडटा. दुसरी गजाल अशी की ती कूड अजून दुसऱ्या सुवादीन जावं नासली.

ते वयस्क माद्रीन आतां कुडीचें दार उक्तें केलें. तिचे फाटोफाट शीलान कुडींत प्रवेश केलो. तें पयलेच फावट येनासलें ते कुडींत. हे आदीं खुबदां सिस्टर प्रिस्का वांगडा, व्हडा उमेदीन हासतें तोंड घेवन आयिल्लें तें, आनी आयज? आयज मनांत कसलो तरी हुस्को, भंय आनी दुबाव घेवन आयिल्लें तें एके म्हातारे माद्री वांगडा. येवचेलें निमित्त अजून खबर नाशिल्ल्यान शीलाच्या काळजाचो ठोको इल्लो इल्लो वाडत आशिल्लो.

“बाय शीला, यो बोस! इल्लीशी च्याव कोरून हाडटां तुहां.”

“मादर, हांव असले वेळार च्या घेना.”

“तोहें जाल्यार कोक हाडटां.” अशें म्हणून माद्र ताकतिकेन भितर गेली.

माद्र भितर वतकीर शीलान सगळे कुडीचेर नदर भोंवडायली. कुडीचें सगळेंच वातावरण बदलून गेल्लें. कुडींत बाज आशिल्ली, पूण बाज्जे वयलें कुलच्यांव बाज्जे पोंदा चोंदून दवरिल्लें. आलमार आसली, पूण रिकामी. एकूय पुस्तक नासलें आलमारींत. वण्टीवयलो जेजूचो फोटू आयज थंय दिसनासलो. मात दुखेस्त चेऱ्याच्या सायबीण मांयचो वेंतभर पुतळो उकत्या मेजार दवरिल्लो आसलो. हो पुतळो आदींय थंयच आसलो. तेन्नाय तो दुखेस्त आसलो. पूण आतां तो शीलाक दुकां गळयनासतना रडटा कसो दिसलो. इतले दीस सिस्टर प्रिस्का त्या पुतळ्या आदारान जियेताली. आनी त्या पुतळ्याचें कितें? तो कोणाच्या आदारान जियेतालो? तो भावनाशून्य आसलो म्हूण ताका सजीवाची गरज नासली? तशें जाल्यार ते कुडींतल्या सजीवाक निर्जीव पुतळ्यांची गरजच कित्याक पडली? सिस्टर प्रिस्का रात-दीस उठता बसतासतना त्या पुतळ्याकडेन उलयताली. सांगणें करताली मागणें करताली. उपरांत तिचेर भावार्थ दवरून सुशेगाद न्हिदे सुवादीन जाताली. हें सगळें करता आसतना, घडटा आसतना कोण पिशी आनी कोण शाणी आशिल्ली? सिस्टर प्रिस्का काय सायबीण मांय? जर येदी व्हडली शिकिल्ली सवरिल्ली सिस्टर प्रिस्का शाणी आशिल्ली, तर तो पुतळो निर्जीव आनी पिसो बिल्कूल नासलो. सिस्टर प्रिस्का सांगाताक आसतना, तो पुतळो निश्चित आसलो. मागीर आतांच तो रडूंक कित्याक पावलो? हाचें कारण जो मेरेन सिस्टर प्रिस्का सुखान आसली, तो मेरेन सायबीण मांयक काळजी करपाची मातय गरज नासली. आतां सिस्टर प्रिस्का संकश्टांत पडल्या. मागीर सायबीण सुखी कशी आसतली? देव-भक्तांचें नातें तें, अशेंच आसतलें!

शीलाक आतां सिस्टर प्रिस्काविशीं कोणे कांयच सांगपाची गरज नासली. कुडींतलें वातावरण सायबीणीच्या चेऱ्याक जमतलें.

इतल्यान भितर गेल्ली माद्र ट्रे घेवन खोशेन भायर आयली. ट्रेंत केक घाल्ली बशी आनी टोपकोलान भरिल्लो ग्लास सोबतालो. ट्रेंत घडी करून दवरिल्लो धवोफुल्ल आंगसोय आसलो.

“मादर, आमची सिस्टर प्रिन्सिपल खंय गेली तें सांगलें ना तुवें.” शीलान तोंड रडकुरें करून प्रस्न केलो.

“तेंच तोर सांगोंक तुहां हायें इंगा आफोयलां. सिस्टर प्रिस्कानूच सांगलेलें म्हाहां, तुहां सोगली फोबोर सांगोंक.”

हें आयकून शीला मातशें चडच काचाबूल जालें. ताची उत्सुकताय वाडली. तेच बरोबर ताचें काळीज धडधडूंक लागलें. ताका दिसतालें मदरीन कळाव लाय नासतना सगळें सांगून मेकळें करचें.

“बाय शीला, सिस्टर प्रिस्का आतां प्रिन्सिपाल म्हूण ह्या इस्कोलांत काम कोच्ची ना.” माद्रीन शीलाक जाय तशेंच सांगून मेकळें केलें.

“कित्याक मादर, कितें जालें सिस्टरकी? बरी आसा न्हय ती?”

“व्होय-व्होय! ती फोत्त आहा. तियेची कोलकोत्याक ट्रांसफोर जाल्या.” माद्र सहजतायेन उलयली.

“कितल्या तेंपाक मादर? रोकडी येतली न्हय ती परत?” शीलान आकांतून प्रस्न केलो.

“ना माय चायल्ड, सिस्टर प्रिस्का आतां ह्या इस्कोलांत पोत्ती केदनाच पांय दिवची ना.”

“केन्नाच पांय दिवची ना? कित्याक? अशें कितें केलां तर तिणें?” शीला आतां रडपा देगेर पाविल्लें.

“तिणें ह्या इस्कोलाचें बोरें केलां.

ह्या फुडेंय ती सोगल्यांचें बोरें कोरूंक चित्ताली.
दुस्मानांक तें मानवलें ना.”

“देवाकूय मानवलें ना?”

“मानवलें तोर? देवानूच तोर तियेक
इंगाच्या देंवचारा पासून पोयस धाडल्या.”
शीला तशें घट्ट काळजाचें. सट करून
पिगळचें ना. पूण सिस्टर प्रिस्का ह्या स्कुलांत
परत पांय दिवचीच ना हें आयकून ताचे दोळे
दाटून आयले.

“हें स्कूल सोडटा आसतना तिका
म्हजी मातूय याद जाली ना मदर?”

“ओहें कोहें म्हणटाय गो तूं शीला!
तूं तियेक पोयसावता, हें चिंतुनूच दोन राती
रोडोन काडल्यो तियेन. वोयचे आदीं तुहां ती
तुजे घारा येवन भेटोंक सोदताली. पूण हायेंच
आडायली तियेक. तुमहां तें चोड जोड
जावपाचें. एकामेका पसून पयसावो निर्मण
जाता, हें चिंतुनूच तुमचीं कावजां तुटपाचीं.
ओसल्या वेळार तुमहां एकठांय ना हाडपाचें
हायें चितलें. कारण तुमचे इश्टागतीचें बळगें
माहांच कोवतालें.” माद्रीन आपलें मन शीला
मुखार अशे तरेन उक्तें केलें की थोड्याच
उतरांनी खूब कितें समजचें. आनी फुडें चड
भासाभास करपाची तांकां गरज पडची न्हय.

“मादर, उपकार करून म्हाका
मात्सो तिचो नामो दिता?”

“ना. तुयें तेहा चीट बरोवची न्होय,
ओहें माहां दिसता.”

“कित्याक मादर? हावें तिका चीट
कित्याक बरोवची न्हय?” शीलान माद्रिल्या
मनातलें जाणून घेवपाचो येत्न केलो.

“बाय शीला, कांय गोजाली
फुडाराक वायटाक पोडोंक शकता. त्यो वोगतार
कातरून उडयल्यार बोऱ्यो. तुमचे
इश्टागोतींतल्यान वाडलेलो मोग मुहल्यार एक
सोपोन आहलें. रातीक पोडलेलें सोपोन
उजवाडाच्या किरणानीं तें पयस जावंक जाय.
मोनशान तें विसरून वचूंक जाय. ना तोर मुनीस

पिसो जावपाचे वाटेर आसता.

सिस्टर प्रिस्का तुजे मोगान पिशी
जाल्या. ती तुहां कोहीच विसरोंक सोदिना. तियेन
मोकोडल्यान उतोर जेहलां. सेमानांतसून एक
फावट तोरी चिटयेंतल्यान फोबोर धाडूंक. हांव
ती धाट्टेलींच. पूण तुयें तियेक विसोरचेंच पोडटोलें
म्होजे धुये.

हो सोंवसार कोणापासोत केन्नाच
थामोना. देवान आमहां इंगा सोर्ग निर्माण करूंक
धाडल्याय. फाटीं फुडें पोय नासतोना आमहां
देवाचें काम कोच्चेच पोडटा. सिस्टर प्रिस्का तेंच
कोरूंक कोलकात्याक जेल्या. तूं तियेक चिटयो
बोरोवन देवाच्या कामाक आडकोव हाडूं नाहां.
हांव सांगतां तें आयक!”

देव, सर्ग, संसार असलीं उतरां माद्रिच्या
तोंडांत सोबतालीं. शीला त्या मानान खूब ल्हान
आसलें. अशें आसुनूय शीलाक माद्रिलें

तत्वगिन्यान समजलें. ती जें कितें मनांतसून
सांगता तें आपल्या बऱ्याखातीर सांगता, हें
सत शीलाक पटलें.

“मादर, हांव तुज्या उतरा भायर
वचना. आयज सावन सिस्टर प्रिस्काचे
सुवातेर हांव हे सायबीण मांयक बसयतां.”
अशें म्हणून ताणें सायबिणीच्या पुतळ्याचेर
नदर मारली. येदो वेळ शीलाक सायबिणीचो
चेरो रडकुरो दिसतालो तो आतां खिणाक
हासकुरो दिसूंक लागलो. माद्रिचें सांगणें
शीलान मानून घेतलें म्हूण सायबीण मांय
खोशी जाल्ली. आपल्या भक्तांचें बरें जाल्लें
पळोवन देव-देवतांच्या मुखामळांचेर उजवाड
पडून तीं फुलतात, हांगाय सायबिणीचे
बाबतींत तशेंच घडिल्लें जावं ये! अर्थात
सायबीण मांयचो पुतळो मुळांत सावन आसूंक
जाय तसोच आसलो. चलताले ते शीलाच्या
मनाचे खेळ!

मनशाक आपल्या जिवितांत

खुबशो पायऱ्यो फुडें-फुडें वच्चें पडटा.
वयाच्यो पायऱ्यो सैमीक आसतात. ह्यो
कोणाचे मर्जेचेर आसनांत. मनांत नासल्यार
लेगीत त्यो सैमादेशांत हुपच्योच पडटात. पूण
कांय पायऱ्यो अशो आसतात कोणाच्या
मनांत आसूं वा नासूं प्रसंगान उप्रासतात.
तांकां उप्रासपाक वेळ-काळाची मेर नासता.
तांकां कोण आपोवणेय धाडिना आनी त्यो
येवजणेन तयार केल्ल्योय आसनांत. त्यो
मनशाच्या जिवितांत अशे तरेन येतात की
त्यो हुपून फुडें वचपाचें धाडस करिना जाल्यार
यमकोंडांत पडचेली भिरांत आसता. ताका
लागून पायऱ्यो कांट्या-खुट्यांनीं कितल्योय
भरिल्ल्यो आसल्यो तरी तांकां तोंड दिवचेंच
पडटा. कारण त्यो देवान धाडिल्ल्यो संदी
आसतात. आनी ह्या संदींक लागुनूच
मनशाचो जीवनाभय दिशीं-दिशीं वाडत
आसता.

सिस्टर प्रिस्का अकस्मात घर सोडून कलकत्याक गेली तेन्ना शीलाक दुख्ख जाल्लें. पूण उपरांत तें ल्हव जायत गेलें. ताका दिसलें आपल्या जिवितांत बदल घडटा. मनांत नवे-नवे विचार येवंक लागल्यात. हे आदीं ताच्या मनांत विचार ये नासले अशें न्हय, पूण ते विशीं मनांत कसलोय दुबाव आयलो जाल्यार तें आपली आवय दुर्गाकडेन चर्चा करतालें आनी उपरांत सिस्टर प्रिस्काकडेन आपलें मन मेकळें करतालें. पूण आतां मात मनांत कसलोय कठीण प्रस्न उप्रासलो तर ताचेर स्वतंत्रतायेन विचार करून आपणे स्वता निर्णय घेवंचो, अशें ताका अंतस्करणांतल्यान कोण तरी उलो मारून सांगतालो.

शीलान येवजिल्लें, मॅट्रीक जातकच माद्रील्याच उच्च माध्यमिक शाळेंत फुडलें शिक्षण घेवचें. पूण आतां ताणें आपलो इरादो बदल्लो. सिस्टर प्रिस्काचेर स्कूल सोडून वचपाचो जे संस्थेन प्रसंग हाडलो, ते संस्थेंत फुडलें शिक्षण कित्याक म्हूण घेवचें? चल्यांच्या स्कुलांत बायलोच बायलां आड वावुरतात थंय कित्याक म्हूण चल्यांनी शिक्षण घेवचें?

खरें म्हणल्यार शीलान कॉन्वेंट स्कुलांत शिकचें हो ताच्या आवय-बापायचो निर्णय आसलो. कित्याक तें कोणाक खबर नासलें. गिरेस्त मनशांलीं भुरगीं कोन्वेंटांत शिकतात हें एकच कारण ताच्या फाटल्यान आशिल्लें जावंये. पूण प्रत्यक्षांत जें पालकांक जाय, जें भुरग्यांक जाय तें संरक्षण दिवंक शकना त्या कोन्वेंट स्कुलांत शिकचे परस, ना शिकिल्लें बरें, अशे विचार ताच्या मनांत घोळूंक लागले. इतलेंच न्हय, तर माद्रिल्या स्कुलांत आतां राम उरूंक ना म्हूण ताणें ताका राम राम करपाचो निश्चेव केलो.

मॅट्रीकची परीक्षा दिले उपरांत आतां शीलाक सगळेकडेन मेकळें-मेकळें दिसूंक लागलें. तशें दिसपाचें ताका कारण नासलें.

हेर भुरग्यांवीरी ताचेर परिक्षांचीं चेपणां केन्नाच आयलीं नांत. सगळ्याच विशयांत ताची प्रगती उत्तम आसली. ताका लागून आपली धूव खूब शिकची, अशें दुर्गाक मुळाक सावनूच दिसतालें. पूण काशीबायचे तकलेंत मात वेगळेंच शिजतालें. ती आतां मरूंक पाविल्ली. पूण संवसाराची आस तिका कशीच सोडी नासली. मॅट्रीक पास जाल्या उपरांत जाता तितले वेगीं शीलाक लग्न करचें आनी आपल्याक पणतूचें तरी तोंड पळोवंक मेळचें, अशी मनांत इत्सा बाळगून झरत-मरत जगताली ती! मात आपल्या मनांतलें उलोवन दाखोवंक अनमनताली. कारण ह्या आदीं नातवाचो हट्ट धरून तिणें स्वताचें हाशें करून घेतिल्लें, हें तीं विसरूंक नासली. खूब कितें करूनय देवान लेगीत तिचें कानामनार कांयच घेवंक नासलें.

तरी ती गप्प बसली जाल्यार काशीबाय कसली? घरांत लागसाराक कोण ना तें पळोवन, बशिल्लेकडेन रावन तिणें दुर्गाचेर दावखूल उबारलेंच-

“सूनबाय!”

“कितें आई?” दुर्ग्यान तत्परतेन जाप दिली.

“हांव कितें म्हणटां....”

“कित्याविशीं आई!”

“शीलाची अंदू मॅट्रीक न्हय?”

“हय. परिक्षा दिल्या ताणें. बऱ्या मार्कांनी पास जातलें तें. कदाचीत स्कुलांत पयलेंय येवपाची शक्यताय आसा. प्रिन्सिपालीन आदींच उलोवन दाखयलां.”

“तें हांव नकळ तर! म्हजीच नात ती. हुशार आसतलीच.” काशीबायन फुकटें श्रेय आपल्याकडेन ओडून घेतलें.

“तें तर जालेंच. पूण आतां तुमचें म्हणणें कितें आसा?”

“हांव कितें म्हणटां...”

“शीलाक फुडें शिकून कितें करपाचें आसा, अशेंच न्हय?”

“म्हजे मनांतलें तुका कशें कळलें गो?”

“तुमचीच सून न्हय तर हांव? शीला तुमची नात तशी हांव सून! हुशार बायल मनशेच्या सांगातान घोळिल्लीं मनशां हुशारच आसतलीं न्हय?” काशीबाय लेचीपेची नासली. सुनेच्या उलोवण्याक तिका तोकासावांचो वास आयलो. तरी सुनेचेर तुटून पडपाचो हो वेळ न्हय, हाची जाणविकाय तिका जाली. काळ-वेळ पळोवन मारतें व्हरपाची कला तिका बेसबरी खबर आसली. तिणें आपलें घोडें फुडें धांवडायलें -

“तुमचे मनांत कितेंय आसूं बाये, पूण म्हाका मात तशेंच दिसता. म्हजे नातीन शिकपाक आयुश्य घालोवंचे परस, वाडवडलांनीं जोडून दवरिल्ल्या गिरेस्तकायेचें सूख उपभोगचें. ना तर कितें करपाचें आसा

येदे व्हडले गिरेस्तकायेचें?” येदो वेळ झेमत बशिल्ले काशीबायक उलयतना खंयच्यान नेट आयलो तिकाच खबर.

“तुमचे गिरेस्तकायेची काळजी घेवपाक तुमचो पूत ना तर? म्हजे चलयेच्या माथ्यार वझे कित्याक तें? म्हजें चली हुशार आसा. ताका शिकपाची आवड आसा. ताका शिकपाची इत्सा आसा तो मेरेन शिकूं दी ताका. हे बाबतींत कोण्णाक लुडबूड करूंक दिवची ना हांव! सांगून दवरतां.”

दुर्गे अशे तरेन फणफणलें की काशीबायन ह्या फुडें केन्नाच शीलाच्या शिक्षणाचो विशय काडचो न्हय.

पूण काशीबाय ती! दुर्गाचे फणफणे तिच्या पथ्यार पडले. खास करून, ‘शीलाच्या शिक्षणा बाबतींत कोण्णाक लुडबूड करूंक दिवंची ना.’ हें वक्तव्य तिका साप्प मानवलें ना. ती आसा तितली ताकत एकठावन ताणशेली-

“तूं शिक्षणाच्यो व्हडव्हिको म्हजे मुखार गावं नाकागे! तूं शिकूं ना? तुजो आवय-बापूय शिकला, तुजो भाव शिकला. ताणीं तुमचे घरार कितलो उजवाड घाला तो हांव पळेना? ना घर ना दार! तुजो बापूय रेफर्माद जावन गांवांत गेलो. तो थंय आपलें जिवीत कशें सारता हाची खबर मेळ्ळ्या म्हाका. आतां उरले संस्कार. तुजो बापूय लोकांच्या भुरग्यांक बरे संस्कार दिता, आनी तुजो भाव कितें करता? तुजो भाव लोकांक कसली देख दिता?

आनी तूं गे? सुर्वेक तूं म्हजे मुखार नमतें घेताली. तेन्ना म्हाका दिसतालें, तुजे आवय-बापायन तुका बरे संस्कार दिल्यात. धन-दौलतीन भोपळो जावं, हेरां भशेन सासू मांय मुखार तकली वयर करून, वयले सुरान उलयना तितलें पुरो. पूण आतां म्हज्या गात्रांत त्राण ना तें पळोवन, दिशीं-दिशीं तुजे जिबेचो तोल सुटूंक लागलो मगे!”

काशीबायन खूब दिसांचो राग

दुर्गाचेर एके फावटीन काडलो. ती आशिक्षीत आसूं, पूण उलोवंक कोणाक बदची ना! इतलो तेंप तिका सून-पुता वांगडा दीस काडूंक जाय आसले. ताका लागून ती नमतें घेताली. पूण आतां तिचे मरणाचे दीस लागीं पावताले. सुवार्थ जागो जातालो. निमणे वेळार तरी सुवार्थ सादोवन घेवचो म्हूण कोणाची पर्वा करी नासतना आपल्याक जाय तशी ती बडबडूंक लागिल्ली. तेलाचो दिवो पालवच्या वेळार भगभगता, तशी काशीबाय आतां भगभगूंक लागिल्ली.

खरें म्हणल्यार दुर्गाचे बाबतींत ती जें कितें उलयली तें तितलेंशें खरें नासलें. दुर्ग्यान सासूकडेन वागतना शीम केन्नाच हुपली ना. पूण आपले चलयेचे शिक्षणाचे बाबतींत मात तें कोणाकडेन तडजोड करूंक शकनासलें. ताका लागून दुसरो पर्याय नाशिल्ल्यान तें काशीबायकडेन इल्लें कडक वागलें इतलेंच.

जंय सून-मांय आसता थंय किजिलासांव उक्तेपणान वावुरलेंना आसलें तरी खंयी कोनशाक बसून संदीची वाट पळेत आसता. दुर्गे काशीबायकडेन कितलेंय बरे तरेन वागलें तरी आत्रे-पयच्यान, चड करून शीलाचे बाबतींत धुसफूस जातालीच. पूण काशीबाय केन्नाच दुर्ग्याल्या आवय-बापायचेर पावनासली.

मात आयज तिचो तोल सुटलो. गरजे भायर तिणें दुर्गाच्या बापायचे संस्कार वयर काडले. भावाविशीं ती जें कितें उलयली, ताचें दुर्गाक मातूय वायट दिसलेंना. ताची चाल-चलणूक हालीं बिगडत वताली. एका चारित्र्य संपन्न गुरूजीचो पूत असो तो वागनासलो. दुर्गे ताका उक्तेपणान विरोध करतालें आनी दीस-रात खंती जातालें.

पूण आवय-बापायक दुशणां दिवन काशीबायन दुर्गाचें काळीज दुखयलें. तरी सगळें सोसून दुर्गे गप्प बसलें. ताका जाय जाल्यार ताच्यान झगडीं वाडोवं येतालीं. पूण हांगाय ताका आपल्या बापायन आपल्याचेर केल्ल्या सुसंस्कारांची याद जाली. आपले कृतीन ताणें

काशीबायक थंयच्या थंयच जाप दिली. कुल्लेचीं दांगटां मोडून कुल्लेच्याच हड्ड्यार घालीं.

आवय-आज्जेमदलो वाद शीला भायर आडसाक रावन, कान दिवन आयकतालें. हे आदीं घरांत कोणा मदें-चड करून आवय-आज्जेमदें - वाद उप्रासलो जाल्यार तें पयस रावतालें. दुर्ग्यानूच सांगिल्लें ताका तशें करपाक.

पूण आतां मात शीलाच्या लक्षांत आयलें, की आपली म्हातारी आजी किजिलासांव करता ती आपल्याक लागून. तिका खोरजता एकेकडेन आनी ती खरपिता भलतेचकडेन. आपले आवयकडेन ती मनांतलें उक्तेपणान उलयना. मात शेजाऱ्यांकडेन आनी आयिल्ल्या गेल्ल्यांकडेन आपल्या लग्नाच्या विशयाची आवडीन रवंथ करता. ती आपल्या फुडल्या शिक्षणांक विरोध करता ती आपल्याक लग्न करपाक. हाची पुराय खात्री शीलाक आतां जाल्ली.

शीलान आतां चिंतलें, घडटा तें पळोवन ओगी बसल्यार घरांत आपल्या आवयचो घुस्मटमार जातलो. तो थांबयतलो जाल्यार आपणें फुडें येवन स्वताच निर्णय घेवंचो पडटलो. आपली आजी आपल्याक आनी आपले आवयक घरांत सुखान जगूंक दिवची ना.

हातुंतल्यान पळवाट म्हूण शीलान आपल्या मामागेर रावन फुडलें शिक्षण घेवपाचो निर्णय घेतलो.

फुडें चलता....

- नं. ध. बोरकार
मास्कारेन्हस वाडो,
व्हडलें - गोंय
फोन : २२१८१४७

मनसंवेदना

कशें सांगूं तुकां?

कशें सांगूं तुकां
उमथे मानेन
आंगठ्यांनीं हांव जमीन खरपितां
नदरे पेल्यान तूं
तरी पुणून तुकां नियाळटां ॥१॥

कशें सांगूं तुकां
तूं थंय हांव हांगा
तुकां मेळूंक वश्रेंतां
वण्टीपेल्यान तुजो हांव
हुस्कार वळखतां ॥२॥

कशें सांगूं तुका
घरांत दारांत
भायर भितर
कायेन वावुरतां
मनांतल्या मनांत केन्ना सावन
तुजे वेंगेंत घुस्मट्टां ॥३॥

— विमल प्रभूदेसाय
बेळगांव

दुष्ट मंथरे

(कोंकणि शर षटपदि काव्य)

परकट मंथरे । तिरकट उललणि
हरकत जाललत । दशरथकु ।
परतुनु सांगलतो । बरकत उत्रनि
सुरकेलि कैकयि । नरकुक् ।
बारकेलो बरतस । करकर नाक्कत ।
दरपनि सांगलशि । कैकयिकु ॥१॥
दशरथ लुललणि । विशमति मंथरे
पिसिपिसि सांगतलि । कैकयिकु ।
कौशल रायकु । असिअत रानकु
कुशीन दाडकन पथन्नी वर ।
शशिकुल पाडत । हासुनु भरतकु
वशकरि अत्तचि । दुसरिवर ॥२॥
कुलगुरु वशिष्ट । सुमंत मंत्रिते
कळकळ मननत । आदरनु ।
जुळुजुळु सरयू । नयितुनु चमकलो
कुलवधु जानकि । अनुसरुनु
अळकलो अनुजतो । लक्ष्मन संगत
हळुहळु चमकेले । पंचवटि ॥३॥

— नागेश अणवेकार

टोलनाका, नंदनगोडा, कारवार.

मो.: ९३४२२३०७७८

भोंवडी

सादे भोंवडेक वतनां
मनीस करता
कोण तयारी
कितें व्हरप, कशें वचप
खंय रावप
कमीत कमी
त्रास जावपाची
घेता जतनाय

पूण
विसरता तो
आपली जीण
एक लांब पल्ल्याची
भोंवडीच म्हण

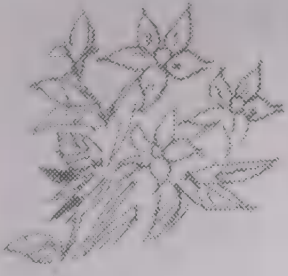
ना कसली मांडावळ
ना कसली तयारी
वाट मेळटा तसो चलता
अज्ञानाच्या काळखांत धडपडत
आळसाचें हांतरूण पांगरून
त्योच त्योच करीत चुको
भरकटत वता
दिका चुकिल्ले तारवा वरीं

— सरस्वति दा. नायक

श्री स्वस्ति,

सांकवाळ, सिंपाळ.

पारजता

पारजता तूं हांस
पारजता तूं नाच
वारो आयला खळखळून
पाकळ्यो फुलय आनी हांस

गालांकू, दोळ्यांकू
कानांकू, ओठांकू
तुज्या पाकळ्यांची आस
तुज्या परमळाची आस

रंग तुजो गा सूख दिता
मंद-मंद तूं हांस

चाफ्या फुलां, शब्दुलीं
वाडल्यां तुज्या शेजराक
करतात तुका खातकुतल्यो
चानये पोरां....

पोरसूं तुजी तुस्त गायता
पाळांमुळांतल्यान हांस

पारजता तूं हांस....

आयज खूब वर्सांनी कुळारा पावले
माजोड्डेच्या गांवांत, भायल्यानच
पावल दवरतना गळो भरून आयलो
काळजांत यादी उफेवंक लागल्यो
बल्कावांत, ओल्तेरांत
बसून पेपर वाचपी म्हजो पापा
सोप्यार बसून जांबयो काडपी दुलूमांय
उटंगराच्या पावसाक सुरवात जाली
की हुनहुनीत कांद्या भर्जी करून
प्रत्येकाचे जीणेक उब हाडपी म्हजें घराआतें
वट्टांत तरेकतरांचीं फुलां फुलोवपी
म्हजी एकटीच भयण दिदी
रातदीस खावचीं पानां खावपी
दिसरात लिंब्या पिपिरिमीटां चोखपी
म्हजी आजी 'बा'
दुरार म्हूण वचपी आनी थंयच
काळजाच्या दुयेंसान ना जावपी म्हजी आई
हळदीच्या आंगान
चुड्याच्या हातान
भरिल्ल्या दोळ्यान
त्या घरांतल्यान भायर सरपी हांवेंच
आयज त्या भरिल्ल्या घराक कुळार केलें
म्हजो पापा आसासर थंय यो वच केलें
आनीक आतां.....
त्या घराचो हुंबरोच शेणला
भंय दिसता, जीव थरथरता
आनीक येवजता
ह्यो यादी तरी म्हजे सांगाताक उरत मू?
हें घर हांव आसां तो मेरेन
म्हाका दिसत मू?
जावं मागीर तें कुळार
दिसल्यारच पुरो कुळार म्हूण
फक्त कुळार म्हूण!

कुडरूखाक आत्मफळां
पिकून जाला ज्यार
कृष्ण म्हजो सगळ्याच
संवसाराचो सार

कित्या खातीर जीवाक
लागता ओड इतली
शब्दकोशांत उतरां ना
सांगूंक जाता तितलीं
तूंच राया पेलता सगल्या
रैताचो भार

अवचित्त कसो लागता हरि
इतलो मनांक ध्यास
जीणेक सगले परमळा
तुजो राया वास
म्हयमा तुजी व्हड तिका
ना गा अंतपार

यात्रा आजून सोपची आसा
उरल्या जायती वाट
वाटेंत मेळटा कितलेशेच
व्हडले व्हडले घाट
हाताक धरून भोंवडायता
सगलो संवसार

तुज्या नावान जिखलां राया
जीणेंतुलें युध्द
तुवें हरि पाजयला रे
अमृताचें दुध
पावय कान्ना पलतडी
आलतडी लावन तार

- गौराज तळावलीकार
पी. ई. एस. महाविद्यालय,
फर्मागुढी, फोंडे-गोंय.
फोन- ९४२९२४४५४८

- सुफला रुद्राजी गायतोंडे
मिरामार - पणजे.
मो. - ९८२३१११९१७

- सुनील पालकार
नावशी. ४०३ २०६
फोन : २४५९३२१

म्हजो काळोख

तुमी केन्ना काळोख पळयला?
ना...

तुमच्या नशिबांत ना तें
काळोख पळोवपाक
तुमच्या सारकिल्यांक
नदर आसची लागता
कारण तुमी.
उजवाडांत जल्मल्यात
हांवें पळयला
हांव काळखांतूच जल्मलां
ह्या काळखांत कितें भरलां
तुमकां सांगून कळपाक ना
दाखयलें तरी दिसपाक ना
कारण तुमकां तसली
नदरूच गावलीना
म्हजे खातीर
ह्या काळखांत सगळें आसा
तुमचे खातीर कांयच ना
म्हज्या काळखांत
खंय कितें पडलां
हांव जाणां
दोळे उगडनासतना
दोळे धांपनासतना
हांव काळखांतले
पडलेंले भरलां
हात घालतां
आपटनासतना
आनी काळखांतूच
म्हाका जाय तशी वापरतां
हो काळोख
म्हजे जिणेचो सांगातो

म्हज्या सांगाता जियेता
हांवें सांगिल्लें आयकता
म्हाका जायत्यो गजाली शिकयता
हो फकत म्हजो काळोख
हातूंत फकत हांवच रावतां
तो म्हजो राखणदार
देखून ह्या काळखांत
जो मेरेन हांव आसां
तो मेरेन हांव कोणाक भियेना
अशे जायते जाण
असल्या काळखांत रावतात
असल्याच काळखांत जगतात
पूण दर एकल्याचो
काळोख खेरीत
दर एकल्याचो काळोख
दर एकल्याचो राखणदार
तुमी म्हज्या काळखांत
एक दीस येयात
तुमच्या दोळ्यांक
कितें दिसता जाल्यार पळयात
भियेवं नाकात...
ह्या काळखांत
कोण कोणाक मारना
कारण हांगा
कोण कोणाक दिसना
पूण ह्या काळखांत
रावपाक, वावुरपाक,
जिवीत घालोवपाक
म्हज्या असली हिम्मत ना
ताची संवयळ जाय
तुमी म्हज्या काळखांत

एक दीस येवन पळयात
हांव तुमकां हाताक धरून
भोंवडावन हाडटां
खंयच आपटनासतना
खंयच पडनासतना
आसले तशे तुमच्या उजवाडांत
हाडून पावयतां
भिये नाकात...
हांव तुमच्या उजवाडाक
हात पसून लायना
दिल्यार पसून घेयना
तुमचो उजवाड
तुमीच भोगात
म्हजो काळोख हांव भोगतां
तुमच्या उजवाडांत
कितलो काळोख भरला
तुमकांच अदमास ना
हांव जेन्ना दोळे उगडून
म्हज्या काळखांत बसतां
तेन्ना तुमचो चडसो उजवाड
म्हज्या दोळ्यांक दिसता
आनी तुमच्या उजवाडांतलो
तो काळोख लेगीत
म्हज्या दोळ्यांत रिगता

- भरत नायक
रेगो बाग,
आल्तो सांताक्रूज

पर्णकुटी

ही पर्णकुटी
म्हज्या मनाची
भायर भीतर
नितळ निवळ उरची
म्हजे अवीरत प्रयत्न
निरंतर ध्यास
विशादाचे कांटे पयस
करतना म्हजोच ध्यास
सोज्वळ विचार हीच
पर्णकुटीची सोबितकाय
नवी नदर नवे विचार
हीच खरी धादोसकाय
बंदनाच्यो वाटो
हांगा तरेकवार
म्हजेच पर्णकुटीच्या
येतात दारार
मनाचे लक्ष्मणरेखेन
हांव येवकारतां
म्हजे सान
पर्णकुटीक जागयतां
अथांग दर्यांतल्या
वाऱ्या हुवारांत
हे ईश्वरा!
तुजेच कृपेचो
म्हाका सांगात

- सुशीला नि. हळर्णकार
दवली नावेली, मडगांव-गोंय
फोन : २७५२९१७

सुरेश आमोणकाराचो भोवमान करतना निर्मल कांती भट्टाचारजी. कुशीक दामोदर मावजो, हरिश्चंद्र नागवेंकार, एस्. एम्. बोर्जिस, श्याम वेरेंकार आनी शांताराम वर्दे वालावलीकार.

संवसारीकरणान प्रादेशीक भासो अंदल्यात अशें मत कें के बिला फांवडेशनाचे निदेशक निर्मल कांती भट्टाचारजीन अस्मिताय प्रतिष्ठानाची २००८ वर्साचो काशिनाथ महाले अस्मिताय पुरस्कार सुरेश गुरु आमोणकाराक भेटयल्या उपरांत उलवतना सांगले- इंग्लीश भाशेक आमो हिस्पा भायर म्हत्व दिवपाक

लागल्यात. ती आयज पोटाची भास जावपाक लागल्या. दुसरे वटेन म्हायती आनी तंत्रगिन्यानाचो आमचेर दिसपट्टो भारो जावपाक लागला हे खातीर कमी लोक उलमतात त्यो भासो शेणपाक लागल्यात अशें तांणी आपल्या उलोवपांत म्हळें.

पुरस्कार घेतकच जाप दितना सुरेश आमोणकारान आपलें मनोगत उक्तायलें, तांणी म्हळें पदव्शी वा आनी खंयच्याय पुरस्कारा पास मजे वाटचालींत मेळिल्ले इश्ट चड म्हत्वाचे. दिल्लींत जाल्ल्या पदव्शी सुवाळ्या वेळार म्हाका मन्या इश्टांची आनी बऱ्या मागण्याची खूब वाद आयली, तांची कथना सुवाळ्याक लायिल्ले खातीर तांणी खोस उक्तायलो.

पुरस्कार भेटवण सुवाळ्याक च्याचो आस्वाद घेतना प्रो. माधव कामत, नागेश नायक वडिये आनी मुकेश थळी.

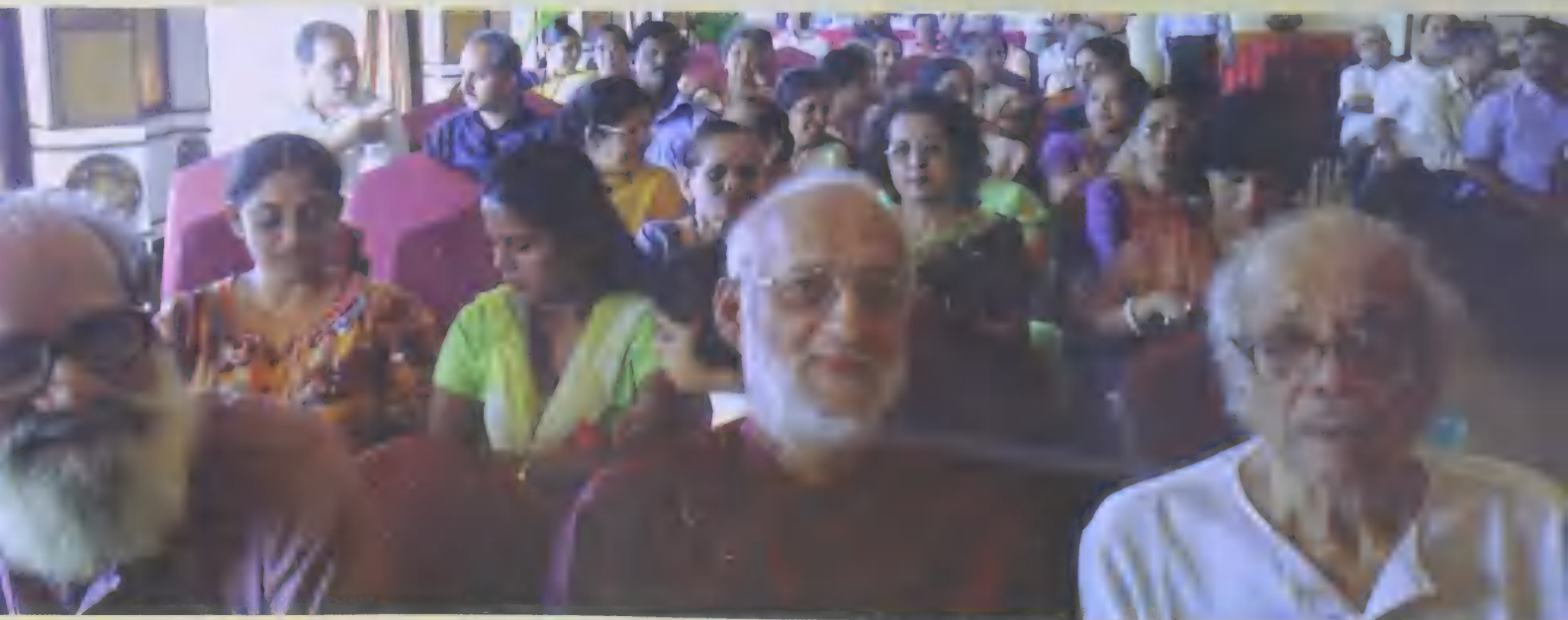

‘अस्मिताय प्रतिष्ठानाचो वावर बरो चल्ला. कोंकणीची अस्मिताय सांबाळूंक वावुरतात. देखून मुद्दम येवचें पडटा.’

अशें सुटके झुंजारी, पत्रकार आनी मार्ग अभियानाचे प्रवर्तक गुरुनाथ केळेकार आपलो मडगांवचो इश्ट नारायण मावजो हांकां च्या घेतां घेतां बी सांगनांत मू?

‘आमी हांगाच उबे रावून लोकांची वाट पळोवया. म्हज्यान एकल्यान वाट पळोवं येता. पूण तुमी सांगाताक आसल्यार म्हाकांय मात्सो आदार सो दिसता.’ अस्मिताय प्रतिष्ठानाचे प्रवर्तक अरविंद भाटीकार, वसंत कारापुरकार आनी श्याम वेरेंकार हांचे वांगडा सोयन्यांक येवकार दिवंक उबे आसतना.

‘सुरेश, तुजे खातीर नज आसतना आयलां. कार्यावळ जातली मरे बेगीन?’ ज्ञानपिठकार रवीन्द्र केळेकार

बिम्ब मासिक / मे २००९ / २८

मेरीयेटांत स्मिथा भांडारी कामत हांच्या फुलती फुलांचो फांकलो परमळ.
पुस्तक प्रकाशनाचो एक सुंदर घरगुती सुवाळो.

स्मिथा भांडारे कामत हांच्या 'फुलती फुलां' ह्या कोंकणी आनी 'सोलड्रॉप्स' ह्या इंग्लेज पुस्तकाचें विमोचन पल्लवी धेंपे हांच्या हस्तुकीं जालें. त्या वेळार पुस्तकां लोकां मुखार धरिल्ले मानेस्त स्मिता भांडारे कामत, भास्कर नायक, पल्लवी धेंपे, नागेश करमली, प्रकाशक भिकू बोमी नायक आनी आयोजक राज भांडारे.

पुस्तकांचें विमोचन सामकें घरगुती वातावरणांत जालें. सुवाळ्याक स्मिथा भांडारे कामत आनी राज भांडारे हांच्या मोगाक लागून बरेच लोक उमळशीकेन हाजीर जाल्ले. सगळ्यांनीं स्मिथाच्या सर्जनशिलतेची तोखणाय केली.

स्मिथा भांडारे कामत हांची तोखणाय करतना पल्लवी धेंपे. माचयेर भारस्कर नायक आनी नागेश करमली.

तूं आमचे खातीर अशींच नवीं नवीं पुस्तकां बरयत राव. आमी तुजीं पुस्तकां वाचून व्हड मनीस जातले, अशें मुखार बसून स्मिथा भांडारे कामत हांकां हो भुरगो सांगना मू?

लघू काय मनरिजवण?

व्हडली दिवाळी म्हळ्यार

लग्नाच्या परमिताक पांचवो सिमल. पावसान विसव घेतलो तरी व्होंवळीकांचो पावस व्हडल्या दिवाळेसावन नेटान सुरू जाता तो मायाच्या रखरखत्या वोतांत लेगीत थांबना. फाटल्या दिसांनीं एका लग्नाक वास्को गेल्लें. लग्नाक जें पळयलें तें विसरप कठीण. एके व्हडले माचयेर एका अर्दान लग्न चलतालें आनी दुसऱ्या अर्दान ऑर्केस्ट्रा. मदीं पड्डो आशिल्लो. मागीर कळलें की लग्नाक आयिल्ल्यांची मनरिजवण करपाक ऑर्केस्ट्रा दवरिल्लो. न्हवरो संगीत मोगी. लग्नाक उबे राविल्लेकडेनय ताचे पांय तालार नाचताले. सुगम संगिताची कार्यावळ जाल्यार समजू येतालें. पूण ऑर्केस्ट्रा एकदम झपाटिल्ल्या भशेन किंळच्यो मारीत धडधडटालो. कोणाचेंच लक्ष लग्नाचेर नाशिल्लें. सगळीं जाणां ऑर्केस्ट्रा पळयतालीं. भट्टूय बरोच तालार आशिल्लो. कसले मंत्र म्हणटालो देवाक खब! मंगलाश्टकांय त्याच आवाजांत भरसल्लीं. लग्न केन्ना सुरू जालें, केन्ना सोंपलें कळलेंच ना. बाबडी व्हंकल ह्या संगीत मोगी न्हंयच्या वांगडा आनी कितें-कितें सोंसचें पडटलें हाचो विचार करीत पुतळ्याभशेन उब्री राविल्ली. ऑर्केस्ट्राच्या मोगाक लागून अहेराची लायनूय मुखार धुकलनाशिल्ली. एकदाचें लग्न जालें आनी हांव पणजे येवपाचे बसीर चडलें. जनेला कडल्या सीटार बसून दोळे धांपले. तें लग्न आनी तो ऑर्केस्ट्रा दोळ्यां मुखार नाचपाक लागलो. म्हज्या मेंदूंत विनोदी कल्पनांचो सृजनोत्सव (Festival of ideas) सुरू जालो. अशेंय जावं येता. दर एकल्यान आपलें आवडी प्रमाण जाय ते तरेन लग्न जावप. फाल्यां कोंकणी साहित्यिकांनीं वा साहित्य रसिकांनीं लग्नाक साहित्यीक भोवंडी वा साहित्यीक भोवंडेक गेल्लेकडेन लग्नाचो

दबाजो दवरल्यार व्हडलेंशें आश्चर्य करपाची गरज ना. म्हजो चान्स गेलो. (कारण कल्पना सदांच उसरां सुचतात आनी त्यो दुसऱ्यां खातीर आसतात.)

काव्य रसिकांच्या लग्नाक कवी संमेलनां, कथाकारांच्या लग्नाक कथा कथन सर्ती, सिनेमा नट आनी दिग्दर्शक तशेंच सिनेमा मोग्यांच्या लग्नाक तीन वरांचो सिनेमा दवरूं येता. नाट्य रसिकांच्या वा नटांच्या लग्नाक तीन अंकी नाटक, नाट्यछटा (आप उलोवप) वा नाट्य कार्यशाळा मनरिजवण म्हूण दवरूं येता. इतलेंच कित्याक, समाज सुधारकांच्या लग्नाक 'लग्न गरजेचें काय ना' ह्या विशयाचेर भासाभास, वादविवाद दवरूं येता. कांयच ना जाल्यार 'घोव बायलांचो लग्न उपरांतचो फुडार' ह्या विशयाचेर लेक्चर वा पेपररिडींग करूं येता.

कांय लोक विमानांत लग्न जातात, कांय विदेशी, भारतीय भेसांत, भारतीय पध्दतीन भारतांत लग्न जातात.

पयसूच एक बातमी वाचली. बांगलांत एका जोडप्यान फेरीबोट भाड्यान घेवन उदकांत वचून लग्न केलें. आमचे शिवोले फेरीबोटींतल्यान सार्वजनीक गणपती प्रावयतात इतलेंच म्हाका खबर आसा. फेरीबोटींत लग्न जावप ही कल्पनाच फॅन्टास्टीक. पयार म्हाफ पिकनिकेक आंचोले गेल्लें. थंयच्या पर्वतांची सैमसुंदर तेमकां पळयतना आनी झीली-झोपांनी काण्णां सोदीत भोवतना थंयच रावचेंशें दिसलें. मनशांचे गर्देंत केन्नाच मेळची ना इतली शांतताय हांगा आसा. थंय पर्यटकांची गर्दी पळोवन परत मनांत विचार आयलो, सगल्या सैम आनी पर्यावरण मोग्यांनीं लग्नां सैमसुंदर पर्यटन थळांचेर भोंवडी आयोजीत करून करूं येतात.

पयार क्रिकेट मॅच पळयतना दिसलें, सगल्या क्रिकेट मोग्यांचीं लग्नां उक्त्या मळार

माटोव घालून आनी मनरिजवणी खातीर क्रिकेट मॅच दवरून करपाक जातात.

वेंचणूकेचें वारें व्हावतना तर म्हज्यो कल्पना मळबार उडूंक लागल्यो. सगल्या राजकारण्यांचीं आनी तांच्या कार्यकर्त्यांचीं लग्नां पांच नखेत्री हॉटेलांनी जावंचें परस उक्त्या मळार व्हडले माचयेर जावंचीं आनी मन रिजवण म्हूण तांच्या पक्षाची प्रचार सभा आसची. कितलो सोबीत देखाव आसतलो! म्हाका दिसता म्हज्या कल्पनांचीं पाखां मळबा पेल्यान पावचे पयलींच दोडिल्लीं बरीं. लग्नसंस्काराच्या अभिनव कल्पनांचो उत्सव प्रत्यक्षांत घडपाक सुरवात जायत जाल्यार कितल्याश्याच कलाकारांक, लेखकांक, कवींक, गायकांक आनी खेळगड्यांक आपली कला दाखोवपाची संद मेळटली. हें घडप अशक्य ना. आयज ह्यो कल्पना कितल्योय विनोदी दिसल्यो तरी फाल्यां त्यो 'फॅशन' जावं येतात. कारण तांचो 'श्रीगणेश' हावें पळयला. आमी मनशांचे अनुकरण प्रिय.

लग्नाक कसलीय मनरिजवण दवरात पूण लग्नाकडेन मनरिजवण म्हूण पळोवं नाकात. वैचारीक आनी धार्मिक नदरेन पळयल्यार लग्न हां एक पवित्र संस्कार. हो संस्कार चलतना तरी सगली मन रिजवण थोड्या वेळा खातीर बंद दवरून चणू-वरांक आशिर्वाद दिवपाक जाय हें म्हजें मत. देखून हे संस्कार सोंपसर तरी कसलीच मनरिजवण नाका. ह्या संस्काराक मान दिवपाक थोडा शांतताय गरजेची.

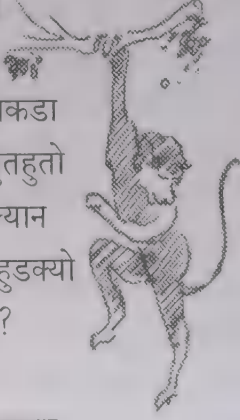

- अपर्णा गारुडी
शिवोली, गोंय
फोन : २२७२७५१

भुरग्यांचें आंगण

माकडा

माकडा रे माकडा
तूं सामको हुतहुतो
ह्या झाडावेल्यान
त्या झाडार हुडक्यो
कसो मारता?

माकडा रे माकडा
झाडावयलीं पयलीं फळां
सदांच तुका चाखूंक मेळटा
पोट भरतकच तुजें
शेवटून तू मोखता

माकडा रे माकडा
भुरगीं बाळां तुका चाळयता
तिडक तुका आयल्यार
गुणे शेवटून मोखता

माकडा रे माकडा
स्वभाव तुजो पाडो
रस्तावेल्या लोकांक पळे नासतनां
सैर भैर धांवता

माकडा रे माकडा
रानांत कसो रावता?
दिसभर धांवपळ करून
पांय तुजे दुखता?

- सुनिता सुभाष शाह
शांताबन - मेरशी.

खरो राजा

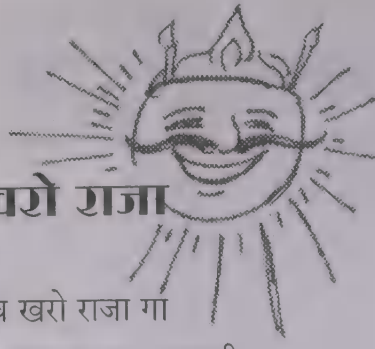
तूच खरो राजा गा
उजवाड जावन चमकपी
अंधकारांत गुस्पलेल्यांक
बरे वाटेन चलोवपी

वत तुजें खतखतीत
उज्या भशेन रखरखीत
धवीफुल्ल रेंव जाता
भांगरा वरी चकचकीत

दारांत तूं येतकच
घुंगरां तुजीं वाजतकच
भुरग्यांची मज्याच जाता
खळार मळार जमतकच

दीस जेन्ना माथ्यार येता
वत सारकें कांट्यार येता
हुनसाण लागून उखाड्याची
जीव सारको कांसार जाता

उजवाड तुजो चडटकच
अंधकार पयसावता
गिन्यानांत भितर सरून
अज्ञानाक गा सोपयता

भांगरा दांतां चानी

तळ्या बांदार कोंड्या आळींत
रावता एक चानी
दिसयभर हेडत आसता
लोकांच्या पोरसांनी

सकाळीं फुडें भायर सरून
सगळो वाटार भोंवता
आंबे, पेरां, चिकवांचेर
नदर मारून वता

हळूच मागीर येता आनी
पिकिल्लीं फळां सगळीं खाता
उरिल्लीं फळांय पिकचे पयलींच
चाबडायता आनी वाट लायता

भाटकारान एक दीस अचकीत येवन
पिकिल्लीं फळां व्हेलीं पाडून
सदचे भशेन आयली चानी
पिकिल्लीं फळां लागली सोदूंक

पिकिल्लीं फळां नांत तें पळोवन
पेरा धोड्याक माल्लो घास
घट्ट धोडो फातोर कसो
कुट्ट जालो चानये दांत

शेंवटत शेंवटत गेली चानी
लागसारच्या शेटी शोंपांत
शेटीन सोमतोच चानये तोंडांत
बसोवन दिलो भांगरा दांत

- सुवेदा सुनील पालकार

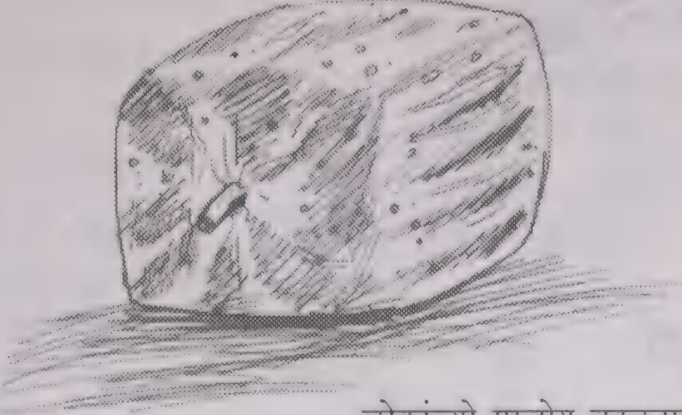
नावशी,
पोस्ट : गोवा युनिवर्सिटी
फोन : २४५९३२१

- नागेश नायक वडिये

लक्ष्मी बिल्डींग,
दत्तगिरी अपार्टमेंट,
वामन वर्दे मार्ग, मडगांव.

चवकोनी काळगां

बदल हो सैमाचो नेम आसलो तरी आमचे जिणेंतले ल्हान-ल्हान बदल लेगीत आमकां सुसेग घेवंक दिनांत. आमी सदां एकूच गजाल करपाचो यत्न करतात आनी ताकाच 'संवय' अशें नांव दिवन उडयतात.

'संवय' म्हूण आमी आमचे जिणेंतल्या साबार नव्या विकल्पांचेर खोंट मारतात. हॉटेलांत जेवपाक गेल्या उपरांत सदांच जेवतात तेंच मागोवप हाकाच शाणेंपणां म्हणटात.

वळखिची वाट आसत जाल्यार बरें. अनवळखी रस्त्यांचेर आमी घुस्पतात असो समज लेगीत आमी मनांत धरून रावतात. ताचें कारण शेणपाची, चुकपाची वा अपेसाची भिरांत आनी हीच भिरांत आमच्या येसाच्या मार्गावेली एक व्हड आडखळ थारता.

संवसार बदलता तश्यो

लोकांच्यो गरजोय बदलतात. तेच भशेन आमचे विचार बदलप लेगीत म्हत्वाचें जालां. नवे विचारूच आमकां सेगीत बदलपी संवसारा मुखार वचपाक मजत करतले.

जपान भारता परस खुबूच ल्हान देश. पूण आयज उदरगतीचे दिकेन तो वेगान धांवता. बदलपी संवसारा वांगडा स्वताक आनी स्वताच्या विचारांक बदलपाची तयारी आशिल्ल्यानूच जपान आयज साबार व्हडा देशां वांगडा बरोबरी करता. जपानांत वेगळ्या विचारांचें एक आगळे-वेगळें उदाहरण म्हणल्यार चवकोनी काळगां.

काळगां आनी चवकोनी ह्या दोनूय उतरांचो एकामेकां कडेन कसलोच संबंद आसपाक शकना, असो आमी विचार करतले. पूण जपानांत ह्या दोन गजालींक एकठांय हाडून एक नवी क्रांती घडयल्या.

जपानांत कडधान्यां वा भाजयेचीं दुकानां खुबूच ल्हान आसतात. आशिल्ले सुवातेंत तांकां आपल्या म्हालाची सांठवणूक करून दवरची पडटा. काळगां

विकप्यांक सुवातेच्या उणावाक लागून खुबूच त्रास सोंसचो पडटा. आकार गोल आशिल्ल्यान काळगांची चड सांठवणूक करप खूब त्रासाचें. अश्याच एका दुकानदारांन एकदां आपल्या एका इश्टाक म्हणलें : “चवकोनी आशिल्लीं जाल्यार म्हज्या दुकानांत आनीकूय काळगां दवरप शक्य आशिल्लें.” कांय शेतकारांनी त्या दुकानदाराचे विचार आयकले. तांणीं चवकोनी डब्यांनी काळगां वाडोवपाची प्रक्रीया सुरू केली. तातूंत ते येसस्वी लेगीत जाले.

जपानांतलीं हीं चवकोनी काळगां आतां दुकानदारांची सुवात वाचयतात. तांकां काळगांची चड सांठवणूक करून दवरप सोपें जालां. फ्रिजांत लेगीत सुवात उणी लागिल्ल्यान हीं चवकोनी काळगां विकतीं घेवचींशीं दिसतात.

गोल काळगां परस तांचें मोल मातशें चड आसलें तरी सगळ्यांकूच हीं चवकोनी काळगां आवडपाक लागल्यांत.

निमणें कडेन सांगपा सारकी गजाल म्हणल्यार हें जावपाकूच शकना अशें म्हणून आमी जायते फावटीं यत्नूच करिनात.

— बाबनी मापारी

एल - १०,

हावसिंग बोर्ड कॉलनी,

बड्डे-दिवचल.

सोसूंक जायना अशी गरमी सद्या वाडल्या. घरांतल्यान भायर सरप म्हळ्यार मरणच ह्या दिसांनी. बरें, घरांत तरी थंडसाण आसा? फॅनाची लेगीत सामकी गरम हवा येता. केन्नाच न्हय इतली गरमी वाडल्या.

आतां आमचें बायलांचें चडशें काम रांदचे कुडींत. तातूंत भुरग्यांच्यो परिक्षा जावन तांचे सुट्यांचे दीस चालू आसात. दीसभर धुमशेणां कांडून परतून परतून रांदचे कुडींत धांव मारप अशें तांचें सतत चालूच आसता. कोणाक लिंबाचें सरबत जाय आसता, तर कोणाक काळंगाचो रस जाय आसता. कोण रसना सोदता तर कोणाक भूक लागता. कोणाक केन्ना आंबो कापून दी तर कोणाक आनी कितें करून दी. रांदची कूड म्हणटकच थंय खंयचो फॅन आनी वारो! घामान चिंब भिजून वावुरचें पडटा.

हें इतलेंय चलता आसतना म्हजी नदर पोरसांत वताच. पोरसांत चिमण्यो, पिट्टोळ्यो, बारीक बारीक हेर शेवणीं आनी चानयो बागडत आसतात. काम करतां करतां मनाक विरंगुळो दिवपाचें काम हींच शेवणीं करतात. तांचेकडेन म्हजें एक नातेंच जुळ्ळां.

आयज कोणकोण आसात, कोण कोण ना हाचेर म्हजें सदांच शितीद आसता. घरांत म्हजीं, देरालीं, शेजाऱ्यालीं भुरगीं जशीं खेळटात आनी

जशें हांव तातूंत कोण कोण आसात हाचेर नदर दवरून आसतां, तशेंच पोरसांतूय नदर मारून नियाळ घेतां. कोण आसात, कोण ना तें पळयतां.

पोरसांतल्यान सरकारी नळाचें पायप रांदचे कुडींत भितर सरलां. ह्या नळांतल्यान दोन खेप उदक येता. सकाळचें स वरांचेर आनी सांजचें स वरांचेर. ह्या पायपाक सांद्याचेर लिकेज आसा. उदक आयलें म्हणटकच तातुंतल्यान उदकाची बारीक धार जमनीर पडटा. थंय थोडें उदक साचता. पूण दिसभराच्या कडक वताक लागून रोखडेंच ना जाता. पूण ओलसाण

मात तिगून उरता.

हे ओलसाणींत त्यो चिमण्यो येवन येवन लोळटात. उदक पिवपाचो यत्न करतात. मदींच पिट्टोळ्योय येवन उदक सोदतात. एक दोन सारोळ्योय येतात. पूण बाबड्यांक उदक खंयचें मेळटलें? तानेन व्याकूळ जाल्यांत आसतलीं बाबडीं!

इतल्यांत आपटत धोपटत कुकी भितर सरलो. वतांत नाचून नाचून ताकाय तान लागिल्ली!

“मम्मा, मम्मा उदक” म्हणत ताणें रांदचे कुडींत आक्रमण केलें. माटांतलें उदक पेल्यांत घेवन घटाघटा करून ताळ्यांत ओतलें.

“आरे कुकी, त्यो पळय चिमण्यो सामक्यो तानेल्यात. तांका

भुरग्यांचें आंगण

उदक व्हरून दवर रे थंय.”

हांवें म्हज्या पुताक अपुर्बायेन म्हळें.

“चिमण्यो म्हळ्यार कितें?”
तोंडार वेगवेगळे भाव हाडून कुकीन प्रस्न केलो.

“आरे चिमण्यो म्हळ्यार स्पॅरो.
इतलेंय कळना तुका?”

“आं! स्पॅरो? मागीर तशें सांग.
चिमण्यो चिमण्यो कितें करता?”

अशें म्हणत कुकीन भायर धांव मारली.

“आरे तांका उदक दवर मेरे!”
हांव आड्डलीं.

“म्हाका वेळ ना. म्हाका
खेळपाक वचूंक जाय.”

ताणें धांव मारलीच.

ह्या भुरग्यांक कितें सांगप
म्हळ्यार जालें!

हांवें एक वाटली घेतली. तातूंत
उदक घालें आनी तें व्हरून पोरसांत
थोड्या आडसाक व्हरून दवरलें.

बऱ्या वेळान पळयत जाल्यार
कितें! ते वाटलेचो चिमण्यानीच न्हय तर
त्या पिट्टोळ्यांनी लेगीत स्वीमींग पूल
केला. कोण बुचकळटात, कोण उदक
पितात तर कोण आपल्या पाखांचें उदक
पिटीपिटी करून फाफुडटात. तें पळोवन
म्हाका तांची मजाच दिसली! काम
करतां करतां म्हजें शितीद परतून परतून
तांचेर वतालें!

आमच्या घरांतलीं हेर भुरगीं

तशीं तींय आमचींच भुरगीं कशीं!
आमचेकडल्यान कांयच अपेक्षा
बाळगिनासतना आमचे खातीर हीं शेवणीं
पदां म्हणटात. हांगा थंय उडक्यो मारून
खेळ करून दाखयतात. चानयो हांगा थंय
धावून मनाक खुशालकाय भोगतात. कितले
तरी दीस-म्हयने तीं हांगाच आसात आनी
आमी तीं आमचीं कोण न्हय अशें करतात!

उश्टें-बिश्टें आमी आतां भायर
उडयनांत. तें सगळें कचऱ्याच्या दब्यांत
घालतात. नगरपालिकेचे कर्मचारी येवन तें
व्हरतात. अशें हांगाच उडयल्यार बाबडीं
तीं शेवणीं तरी खातलीं आशिल्लीं! तांच्या
पोटाक कोण घालता काय?

म्हज्या भुरग्यांचो जसो म्हाका
हुसको लागता तसो म्हाका त्या शेवण्यांचोय
लागूंक लागलो.

तांका नेमान उदक दवरप हें म्हजें
आतां नित्याचेंच काम जालां.

तांका एके वाटयेंत वो पडग्यांत
दाणे, गोटे घालून, व्हरून तांचे खातीर
दवरप होय म्हज्या वावराचो वांटो अशें हांव
मानतां.

म्हजो कुकी, म्हजीं शेजरांचीं भुरगीं
तशीं हींय आतां म्हजींच भुरगीं जाल्यांत.
तांका उदक, खाण दिल्या बगर म्हाकाय
आतां जेवण हरगती पडना. कामाकडेन लक्ष
लागना.

दर घरांतले बायलेक अशेंच जाता
काय?

— कामिनी किणी
सांवतावाडो, बागा.

पिल्लूक

बाबूक पिल्लूक
आवडूंक लागल्या
पोलीसांच्या तोंडांत
ताणें ती पळेल्या

फिर् 5 फिर् 5
आवाज आयकलो
बाबूक कोगळाची
याद करून गेलो

पोलीसांचे हात
पळोवन आतां
बाबूय पोलीस
कसो जाता

पप्पाची स्कुटर
काकाची मोटार
बाबूच्या हाताक
ना आतां थार

मदींच एक
ट्रक आयलो
पिल्लूक मारून
बाबून अपघात टाळलो

— भिकाजी घाणेकार
लिदीया गार्डन,
सांत इनेज, पणजी
फोन : २४३१३६५

मार्ग आमचो सांगाती....!

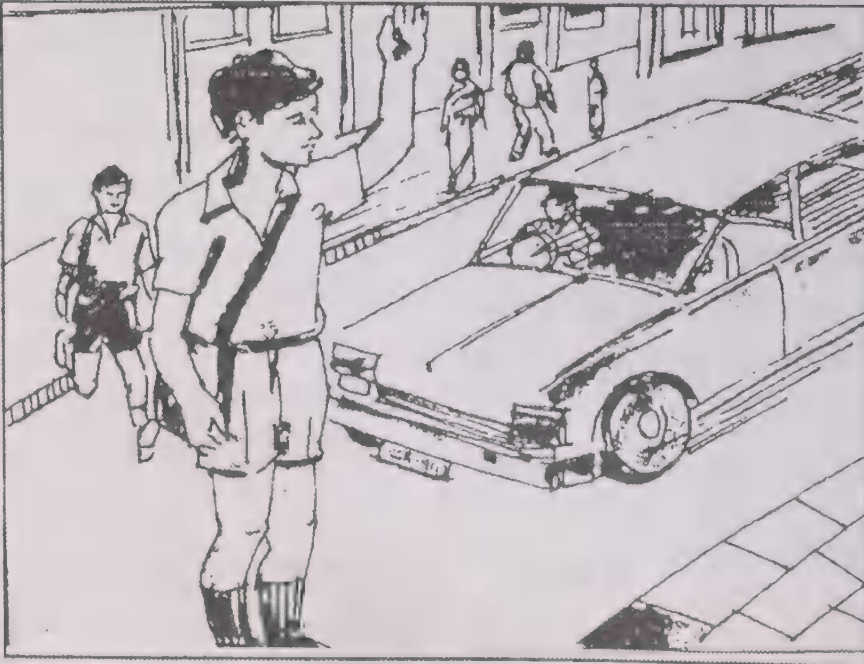
मार्गाचेर दिसपट्टे अपघात जातात. कोण आपले हातपांय मोडून घेतात. कितलेतरी लोक आपलो जीव होगडायतात. तातूंत कोणाच्या घरांतलो एकलो एकसुरो आमचे सारकोच माणकुलो आसता तर कोणाच्या घरांत आमच्या सारक्या माणकुल्यांचो पापा, डॅडीय आसता. मागीर तें घर भरता तें दुख्यान आनी रडण्यान.

पूण आमी तें अशेंच पळयत बसपाचें? ना. आमी ह्या अपघातांक लागून मार्गाक गाळी घालपाच्यो न्हय. मार्ग तर आमच्या उदरगतीक आसता. तो आमचो इश्ट. म्हणटकच आमी आमच्या इश्टाचो बरो वापर करूंक जाय. आमी मार्गाक कसो आदार करूंक शकतात? सकयलें चित्र पळयात. कितें दिसता?

ल्हान भुरगीं, जाण्टे मनीस, अपंगूळ हांकां रस्तो हुपूंक मजत करूंक जाय.

एक भुरगो रस्तो हुपता. अकस्मात गाडी आयल्या. पूण तो भुरगो गडबडूंक ना. ताणें एकाच जाग्यार रावून गाडयेक हात केला. गाडी थांबल्या. हें अशेंच करूंक

जाय. गडबड केल्यार वाहन चालकूय गडबडटलो आनी ताचो गाडयेवेलो ताबो वचून अपघात घडटलो.

आतां वयलें चित्र पळयात. झेब्रा क्रॉसींग आसा. एक आंधळो मनीस रस्तो हुपता. ताका रस्तो हुपूंक मजत कोणें करपाची? ताचो हात धरून तुमीच ताका मार्गावेल्यान आलतडच्यान पलतडीं व्हरून सोडूंक जाय. तें तुमचें कर्तव्य. तुमचो हो वावर रस्तो पळयता. तो तुमकां तोखेता आनी तुमची व्हडवीक गायता.

मार्गाक खुशालभरीत तुमी दवरले जाल्यार मार्गूय तुमकां खुशालभरीत दवरतलो.

रस्तो हुपतना अकस्मात वाहन आयल्यार हात उबारून थंयचे थंयच उबें रावचें.

वाचाळ तर वाचाळ

‘वाचाळ तर वाचाळ’ ह्या तीन शब्दांच्या माथाळ्याक म्हण म्हणची काय वाक्यप्रचार म्हणचो हें म्हाका समजना. पूण ह्या तीन शब्दांमदीं उपाट अर्थ भरला हाचेर मात कोणाचेंच दुमत आसूं नये. आयच्या दूरदर्शनाच्या जमान्यांत वाचनाचें म्हत्व मातशें दुय्यम दर्जाचें जालां म्हळ्यार तातूंत अतिताय काय जावची ना. अशें सगळ्यांचेच बाबतींत हांव म्हणना. कारण हांव तरी मनरिजवणेचे बाबतींत सगळ्यांत चड म्हत्व वाचनाकच दितां. दूरदर्शनावेल्या त्या रटाळ सिरीयलीवाट्याचें खंयचेंय एक पुस्तक वाचल्यार भलायकेक पसून चड बरें अशें म्हजें मत.

हालीं वचत थंय सहकार भांडारां आनी सुपरस्टोर्स जाल्ल्यान प्लास्टिकाच्या पोतयांक वालोर आयला. नाजाल्यार चणे, मूग, साखर, गोड ह्या सारकेले नग कागदानीच बांदून घरा हाडप जातालें आनी सामान सोडोवन उब्यानी डब्यांत घालतां घालतां त्या कागदावेलें वाचप म्हळ्यार एक बरो आनंद कसो मेळटालो. आतां पसून केन्ना केन्नाय हरव्यो मिरसांगो नाजाल्यार फळां जावं भाजी कागदांत गुठलावन घरा हाडलीं म्हणटगीर हांव पयलीं त्या कागदावयल्यान नदर भोंवडायतां आनी मागीरच त्यो सगळ्यो वस्ती जाग्यार घालतां.

म्हाका पूण वाचपाचें पिशें हें ल्हान आसतनाचें. शाळेंतलीं गोष्टी पुस्तकां हाडलीं म्हणटगीर तीं सोपोवन परत व्हरून दिवन दुसरीं हाडटा म्हणसर म्हाका थार नासतालो. ‘आगो, अभ्यास कर.’ म्हण धेंगसो पडतगीर तेंच गोष्टीचें पुस्तक मागीर अभ्यासाच्या पुस्तकामदीं रावन म्हजी मनरिजवण करतालें. आजूनपसून म्हजी ही संवय मातय कमी जालिना. ऑफिसांत पेपर वाचतां म्हण सायबान विचारतगीर हांवें फायलिनी पुस्तकां

घालून वाचपाचें सत्र सुरू केलें. पूण काम काबार करून मात. हें म्हजें वाचनाचें पिशें खबर आशिल्लीं मुद्दाम वाच म्हण एकादऱ्या पुस्तकाविशीं सुचयतात आनी थोडीं तर मुद्दाम म्हाका पुस्तकां धाडून दितात.

दोतोरोगेर बी गेलें म्हणटगीर थंय आशिल्ल्या पुस्तकांचेर हांव पयलीं चोपको घालतां. मनासारकें पुस्तक मेळ्ळें म्हणटगीर थंय वरांचीं दोन वरां बसपाक पडल्यार पुसून म्हाका पर्वा नासता. म्हजें हें पुस्तकपिशें थोड्यांक अतितायेचेंय दिसपाक शकता. फाटी खंयच्या तरी पुस्तकांत वाचिल्लें, एक बायल बरी गिरेस्त घराब्यांतली, पुस्तकांच्या दुकानार गेली आनी मोठ्यामोठ्या पुस्तकांकडेन बोट दाखोवन दुकानदाराक खंय म्हणपाक लागली, “म्हाका गडद गुलाबी कलरचें एक दाटशें पुस्तक जाय आशिल्लें. दुकानदार खंय आं करून तिका पळयतच उरलो. कारण हाचेपयलीं ताणें वाचकांकडल्यान अमक्या लेखकाचीं, अमक्या विशयाचीं अशाच पुस्तकांची मागणी आयकल्ली. पूण अमूक एक रंगाचें पुस्तक? दुकानदारान तिचेकडेन फोडणीशी केली तेन्ना तिणें सांगलें, “ना, म्हज्या दिवाणखान्यांतले वणटीक तसलोच

रंग मारला म्हणून मॅच जावपाखातीर ते वणटीकडेन, म्हाका मेजार दवरपाक एक पेजादशें पुस्तक जाय.” पुस्तकांचो असोय एक उपेग म्हण ताणें बाबड्यान कपलार हात मारला जातलो.

दिशिल्लें कागद वाचपाची खोड मात एकेकदां बरीच भरता. अशेंच एक दीस सुंगटां गुठलावन हाडिल्लो तो कागद नुस्तें उजरायतना हांव वाचतालें. सुंगटापोंदा लिपिल्लें तें वाचपाक हावें कागदावेलीं सुंगटां कुशीन काडलीं. पळय जाल्यार येदो व्हडलो गणपतीचो फोटो. म्हाका कितें करचें म्हण कांय समजलेंना. मागीर उरिल्लीं सुंगटां दोळे धापून उजरायलीं.

म्हजी ही वाचनाची संवय मात घरकाराक मात लेगीत आवडना. पळयिल्ले खेपेक तो म्हजेर धेंगशे घालता. “कमर-मान एक करून दीसभर पुस्तकां वाचता (आनी घरांतलीं कामां कोण म्हजो आजो येवन करता?) तीं मान मोडून आनी दोळे फोडून घेतलें तूं!” पूण खरें सांगूं, चाळीशी हुपली तरी (तुमकां म्हणून सांगतां) म्हाका अजून वकल लागुना. ना म्हळ्यार स्पोंडेलायटीसचो

त्रास मदींमदीं जाता. ऑफिसांत दीसभर संगणकाचेर बसतगीर आनीक कितें जातलें? म्हण हांव मनाचें समादान करून घेतां.

अशींच एकदां आमकां कोंकणीच्या कार्यशाळेखातीर पर्वरी आपयल्लीं. तेन्ना आपल्या उलोवपांत भौ. पुंडलिकबाब नायक हाणीं म्हणलें, “तुमी बरें बरोवपाक लागतलीं जाल्यार जीणेंत दोन पुस्तकां तुमकां बरे तरेन वाचचीं पडटलीं. तीं म्हळ्यार.... तांचें उलोवप जावच्या पयलीं हांवें रोखडेंच चितलें, खंयच्यान तरी तीं दोनीय पुस्तकां फैदासून हाडचींच. ताणीं सांगलें, त्या पुस्तकाचीं नांवां आसात ‘सैम’ आनी ‘मनीस’. कमर, मान मोडिनासतना चलता भोंवतना हीं दोनय पुस्तकां समजिकायेन वाचप म्हळ्यार आमची बऱ्यांतली बरी मनरिजवण आसूं येता.

— रूपा कोसंबे

घर नं.: ३५९, शिंदोळी,
सांकवाळ, कुठ्ठाळी-गोंय.
फोन-२४५२१५०

Ulhas
Jewellers

Ulhas Jewellers Pvt. Ltd.

Near Municipality, New Market,
Margao - 403 601, Goa

Tel : + 91 832 2704532 Fax: + 91 8322734532

E-mail : info@ulhasjewellers.com

Web : www.ulhasjewellers.com

मुर्देश्वर

सह्याद्री पर्वत आनी अरबी समुद्र हाचे मदें कोंकण प्रदेश. ह्या कोंकण प्रदेशांत असंख्य निसर्गरम्य प्रदेश आस्सती. त्या पैकी मुर्देश्वर एक जानास्सा.

मुर्देश्वराक कर्नाटकाचें कन्याकुमारी म्हणताती. कारण हांगाचे पुराणप्रसिद्ध 'मुर्देश्वर' देवस्थान कन्याकुमारीचे विवेकानंद शिलास्मारकावरी समुद्रांत आस्सिलें देवस्थानाचें जिर्णोध्दार करतना वाहन सरळ देवळापर्यंत वोच्चे तस्सिं रस्तो केल्लो. तश्शीं-जावु आत्तं पळयतल्यांक 'देवस्थान आस्सिल भू भाग एक द्वीप जावु आस्सिलो' म्हळी कल्पना येना.

कर्नाटकाचे उत्तरकन्नड जिल्लेंतु भटकळच्यान होन्नावर दिकान वतना मुर्देश्वर लागता. भटकळच्यान हाय-वेचेरी १३ कि. मी. वतना पडेन दावे दिकान मुर्देश्वर वोच्ची वाट दिसता. भव्य प्रवेशद्वार तुमगेल स्वागत करता. नवीन सिनेमा रिलीस जावंचे पयलीं ट्रेलर दाकयताती नवे, तश्शीं ते प्रवेश द्वार. ताचेवयलें सुंदर शिल्प मुर्देश्वरची भव्यता, दिव्यता सांगता. प्रवेश द्वारासावन सीदा १.५ कि. मी. गेल्यारी, देवस्थाना वोचून पावताती. वोच्याक बस, टॅपो किंवा ओटोरिक्षा मेळताती. मुर्देश्वरांतु कोंकण रेल्वे स्टेशन आस्सा. तें प्रवेशद्वाराचे सामकार हायवेचे गोंयांवटेन येतासतना उजवेवटेन आसा.

ह्याच मुर्देश्वर गांवचो उद्योगपती सुप्रसिद्ध श्री. आर. अन्न. शेटीन होड मन कोर्नु, करोडों रुपये खर्चून हांगाचे पुराण प्रसिद्ध पुरातन देवस्थानाचें जिर्णोध्दार केल्लो. धा वर्सा सतत काम कोर्नु देवस्थान सुंदर बांदलें. काम अजून चालू आस्सा. विसावे शतकांतुले शिल्प श्रीमंतिका हांगा पळोवंच्याक मेळता.

देवळाचे आजू-बाजूचे वीस एकर भू भाग सुंदरवन केल्यां 'गंगावतरण', 'भू-कैलास', 'भगवद्गीता बोधन'---- आदी शिल्पकृती अत्यंत सुंदर जावन आस्सती. देवळाचे शिखराचेर शिल्पकृतींत पुराण कथा दाकयल्याती. त्या शिवाय त्या परिसरांतुल उंच भू-भागारी आस्सिली योगमुद्रेंतु बास्सिल चतुर्भुज शंकराली मूर्ती मुर्देश्वरची Land-Mark जाव्नासा. दोन चार मैल अंतरावयल्यान सुध्दां ती मूर्ती दिसता. श्रध्देन ती मूर्ती पळयतां पळयतां पळयतले ध्यानस्थ जाताती. देवळांत प्रवेश करतना अेद्रा मेळचें गोपुर आमगेल देशांतूल अत्यंत ऊंच गोपुरांतु दुसरे क्रमांकारी आस्सा. प्रथम क्रमांकाचेर मधुरैचे मीनाक्षी मंदिराचे गोपुर आस्सा.

ह्या क्षेत्राक 'मुर्देश्वर' म्होणु नाव कश्शीं पळ्ळें? ती पुराण कथा अश्शीं आस्सा-

कठोर तपश्चर्या कोर्न कैलास पर्वता वयल्यान रावणान हाडिल ईश्वरालें आत्मलिंग गणपतील्या कारास्थानान गोकर्णाकु जमिनींतु पूर्ण

बस्ता. महाबली रावणान कितलें प्रयत्न केल्ले तिकी ताक्का ते लिंग परत निक्कोळच्याक जायना. रागान रावण ते लिंग बांधून हाडील वस्त्र, दोर, पेळी.... इत्यादी अेक्केक दिकान भिरकटावन उड्डैता. ते जे भू-भागारी पडले ते प्रदेश तीर्थक्षेत्र म्होणु प्रसिध्दी पावताती. त्या पैकी मुर्देश्वर अेक.

महाराष्ट्रांतुलें 'गणपती पुळे' वरी हांगाली मैलें-मैल लांब समुद्रा वेळ आस्सा. चमकल तितले सरना. मुंबईची चौपाटी वा मद्रासचे मरीना बिचावरी हांगा गर्दी ना. दोणीरी (व्हड्यांत) बस्सून समुद्रांतुल्यान देवस्थान आस्सिल भू प्रदेशाक प्रदक्षिणा घालेत. समय सूर्यास्ताचो आसल्यार अती-उत्तम.

दोन-तीन दिसा रजा आसल्यार खंय वोच्चे म्होण माथें खर्पून घेवनाकाती. मुर्देश्वर येवच्याक खूब तयारी कोर्का म्होण ना. पयले दिसा ठरोवन दुसरे दिसा भायर सरयेंत. त्याच दिसा भायर सरयेंत. मुर्देश्वर येतल्यांक सर्व प्रकारची व्यवस्था, सुविधा उपलब्ध आस्सा. राबच्याक, खावच्याक, पिवच्याक काळजी कोर्नाक्काती. फक्त अेकपंता येवचे मन करा

फाल्ले पोळोवयां म्हणत मुक्कार धुंगुळ नाक्काती कारण कालचक्र राबना.

गोकर्ण

आमगेल दिकान भोंवच्याक वत्तले अगदी कम्मी. तीर्थक्षेत्रारी देव-दर्शनाक वत्तले जास्ती. चार पैशे खर्चिलतिकी पुण्य मेळटा म्हळील नंबिगा (भावार्थ) आनि समाधान तांका.

‘गोकर्ण’ फाट्टी धोर्न पुराण प्रसिध्द तीर्थक्षेत्र जावनास्सा. कर्नाटक, महाराष्ट्र, आंध्रप्रदेश आनी केरळ दिकाचे यात्री कायम हांगा हजारांनी येत उर्ताती. कर्नाटकांतुले उत्तरकन्नड जिल्लेचे अंकोला आनी कुमटा मदें गोकर्ण आस्सा. नेशनल हाय-वे वयल्यान मादनगेरी क्रोसारी फिर्न धा कि. मी. भितर वोचका. ही भित्तवैली वाट बांकडी-तिकडी जावनास्सा पण वत्तना तुम्कां थंच्या परिसराचो पूर्ण परिचय गोकर्ण पावचे पैलें जाता.

गोकर्णचे ‘महाबलेश्वर’ देवस्थान, ‘महागणपती’ देवस्थान पुराण प्रसिध्द जावनास्साती. लंकाधिपती रावण

शिवभक्त, कैलास पर्वतारी कठोर तपश्चर्या कोर्न, ईश्वराक प्रसन्न कर्ता. ‘आत्म-लिंग’ दी म्होण वर मागता. भोळा शंकर ‘तथास्तू’ म्हणटा. रावणाच्या हातांतू आत्म-लिंग दिता; अेक शर्त घालता, ‘हें आत्मलिंग मदें खंयीं जमनीर दवोर्च्याक ना.’ ‘दवर्त्यारी थंईची जमिनींत पूर्ण बसतलें परत उक्कोळन काढच्या जायस्सिना.’

रावण आत्मलिंग मेळ्ळील खुशेन लंकेक भायर सोर्न वत्ता. ही खबर कोळ्नु सर्व स्वर्गावैले देव तातडीन अेकत्र जमताती. ‘रावणाच्या हातांतु आत्मलिंग म्हळ्यारी सर्व तरेन अनर्थाक पोवणें. ते देकून खंचे परिस्थितींक तें लंके होर्च्या दिवच्याना.’ म्होणु अेक मतानी निर्णय घेत्ताती. आनी ह्या संकटांतुल्यान पार पोडची पूर्ण जबाब्दारी विघ्नेश्वराचेरी म्हळ्यार गणपतीचेरी घालताती. गणपती बुदवंत. रोखडोच बाल ब्रह्मचारीलो वेष धारण कोर्नु रावणाच्या फाटीं लागता तो ‘गोकर्ण’ मेरेन येत्ता.

‘सांज वेळ, सूर्यास्ताचो समय, संध्यावंदन कोरका. पूण हातांतु आत्मलिंग आस्सा. सकयल दवर्च्या ना. कस्सल कोर्चे?’ म्होणु विचार करत आस्तना रावणाक हो बाल ब्रह्मचारी दिसता. तो ताक्का आपयता. ‘थोड वेळ हें आत्मलिंग धोर्नु राबता वे? हांवु संध्यावंदन कोर्नु येत्तां.’ म्हणटा.

‘हें पळे! माक्का जास्त वेळ हांगा 5 राब्बून उर्च्याक जाय ना. दुसरीं भरपूर काम्मां आस्साती. तुवें बेगी येवका. वेळ कोर्च्या ना. तुक्का येवच्याक वेळ जाल्यारी हावुं तुक्का तीन पटे नांव घेव्नु आप्पयतां. तुवें आयलेंच -- हे लिंग तुगेले हातांतु दितां. नांवे हांगा दवरता आनी मेगेल वाट्टेन हांवु वत्तां’ म्होणु तो बाल ब्रह्मचारी वेषधारण कोल्लिल गणपती सांगता.

रावण शर्त मान्य करता; आत्मलिंग तागेल हातांतु दिवनु संध्या-

वंदनेक बसता. आचमन सुरू केल्लें मात्र,
ॐ श्री केशवाय नमः, नारायणाय नमः,
माधवाय नमः, गोविंदाय नमः.....'
गणपतीन आप्पोवच्याक सुरू कोर्न सोडलें,
'रावणा, रावणा, ये....रावणा SSS'

रावणाक संध्यावंदन अर्घ्यारी
सोडच्याक जायना आनी ती पूर्ण जायवेरी
गणपती रावच्याक तयार ना. गणपतीक
आपणे आइल्ले उद्देश पुरा कोर्नानवे!
आत्मलिंग थंईची जमनीरी दवोर्न सोडता.
खेळ खलास!

रावणाल तपश्चर्या व्यर्थ जाता.
पुर्ण ताकत लावक शतोप्रयत्न केल्लेतिकी
आत्मलिंग दवरील कडच्यान अजिबात
हाल्लोवच्याक जायना. रावणाक 'महाबली'
म्हणतात. पूण तागेल बल उपयोगा येना. ते
आत्मलिंग गोकर्णांतु उरता. तेन्नांच्यान त्या
आत्मलिंगाक 'महाबलेश्वर' म्हणताती.
कैलास पर्वता वैयल्यान करावळी प्रदेशांतु
तें लिंग हाणु प्रतिष्ठापन कोर्च्या देकून
गोकर्णाक 'भू कैलास' म्हणताती. गणपती
निमित्त ही घटना घडच्या देकून गोकर्णांतु
गणपतीक अग्रस्थान. आइल्ले भक्त प्रथम
गणपतीले दर्शन घेवनु नंतर महाबलेश्वरालें
दर्शन घेवच्या वत्ताती. दोनी देवळां लागीं-
लागीं आस्सती.

गोकर्णाक आयल्यारी फक्त देव-
दर्शन घेवु धावनाक्काती. फुरसतिरी येया.
करावळीचे प्रकृती सौंदर्य बी पळयाती.
आजकाली यांत्रिक जीवनान मनीस बेगी
थकता. मनान थकता. शरिरान थकता.
निसर्गांतु जशशीं ऋतू बदलत उर्ताती तशशीं
दैनंदीन दिनचरी बदलका, अर्दीं मदीं सानसो
अेक-दोन दिसांचो प्रवास केल्यार देहारोग्य
आनी मन निरोगी उरता.

परशुरामान ह्या तीर्थ क्षेत्रारी राबून
समुद्र मागशी धुंगुळुन कोंकणी प्रदेश निर्माण

केल्लिलें खंय! गुजरात ते केरळा पर्यंत आस्सिल
करावळी प्रदेशाक गोकर्ण मध्यस्थान
जावनास्सा. ते देकून ह्या करावळी प्रदेशाक
'परशुराम प्रदेश' म्हणताती.

महाबलेश्वरालें दर्शन घेवनु सरळ दोन
मिनटां चमकल्यारी समुद्रावेळीरी अत्ताती. दावे
दिकेन रामतीर्थ गुड्डो (दोंगर). उजवे दिकान
लांब...SS लांब समुद्रा वेळ अदमास ६ ते ७
कि.मी. चमकून वोचेयेत. सांजेचें पायांक
चप्पल, बूट घालनासी समुद्रा वेळीरी चमकून
वोचका. ती मजा वेगळी. शांत, निसर्गरम्य
परिसर, स्वच्छ समुद्र किनारो, शुध्द हवा अनी
ग्रामीण प्रदेशाच्या मोकळ्या वतावरणांतु
मनांतुली चिंता दूर जाता. मन प्रसन्न जाता.
सूर्यास्त जायत आस्तना क्षितिजांतुले
खिणाखिणा बदलचे रंग परिवर्तना खंयतरी
तटस्थ बोस्सून पळोवका. त्या खातीर रामतीर्थ
गुड्डो प्रशस्त जागो जावनास्सा. थंय बोसच्याक
आसन बांदल्यांती. थंय शांत बोस्सून पोळोवंचें
म्हळ्यारी तें अेक प्रकारचें मेडिटेशन जावनास्सा.

शहरांतुल्या मन्शांक सूर्योदय, सूर्यास्त
पोळोवच्याक वेळ खंय मेळता! गोकर्णा आईल
तेन्ना पोळोवन वचाती. आयुष्यभर उगडास
उरतलो.

रामतीर्थ गुड्डो वैयर गेल्यारी 'गोविन
होदटे' म्हळील जमिनी मुळांतुले गुहाघर (भुंयार)
लागता. तें पोळोवच्याक दिसाचें उजवाड
आस्तना वोचका. वत्तना टोर्च व्होरका. कोटि-
तिर्थासावनु बी हांगा येवची वाट आस्सा. हे
गुहेंतु भितर वोच्चून भायर येवचो अेक अद्भूत
अनुभव जावनास्सा.

'गोविन होदटे' सावनु आनी मुक्कार
गेल्यारी 'जटायु तीर्थ', अनी मुक्कार गेल्यारी,
गुड्डे वाट्टेन, जगप्रसिध्द 'ॐ बीच' दिसता.
गुड्डेर राबून पोळोवका तें. निसर्गान आपणहून
'ॐ' आकृती धारण केल्लिलें स्पश्ट दिसता.
हांगा सहाद्री समुद्र स्नानाक आइल्यावरी अगदी

समुद्राक येवनु मेळळा. 'ॐ' वेळेर विदेशी
प्रवासी जास्ती दिसताती. ही वेळ हुपून आनी
मुक्कार 'तदडी' दिकान गेल्यारी सान सान
वेळो मस्त आस्सती. तांका 'हाफ मून
बीच', 'पेरेडाईस' बीच म्हणताती. थंच्यान
समुद्रमार्गान व्हड्यान गोकर्णाक येयेत. तो
भी रोमांचकारी अनुभव तुमगेल्या उडगासांतु
उर्तलो.

उत्तरकन्नड जिल्लेंतु प्रती चार-
पांच कि. मी. अंतराचेरी अेकेक बीच
आस्सती. आकारान सान होड उर्तीत. पूण
सोबीतकायेन अेकसमान. हे सर्व बीच
व्यवस्थीत विकास केल्यारी 'उत्तर कन्नड'
भारतांतुले प्रसिध्द प्रवासी केंद्र जाताशिलें.
कस्सले कोर्चें? आमगेलें दुर्भाग्य!
आशिल्ल्यांक तृप्ती पाव्चें आमकां रक्तगत
जावु गेल्यां.

गोकर्णा आयल्यारी फक्त देव-
दर्शन घेवनु धावनाक्काती. हांगा सैमय बी
आस्सा, परमात्म भी आस्सा म्हळीलें
विसरनाक्काती. एक-दोन दीस रावाती.
प्रकृती सौंदर्य भी पळयाती. टवटवीत,
ताज्या, प्रसन्न मनान, अेका वेगळ्या
अनुभवान, परतून येवका म्हळील इच्छेन
परत वचाती. हांगाचो अनुभव चार लोकांक
सांगा. कारण 'हो आनंद सगळ्यांनी वांटून
घेवका' हीच मेगेली इच्छा.

- पद्मनाभ नायक

बी/२०१,
मंजुनाथ सीएचएस लि.,
संत नामदेव पाथ,
तिलक नगर,

डोंबिवली (ई) ४२१ २०१
फोन : (०२५१) २४२१४०१

मुंडाश्याची सुटका

पोरांची वार्षिक परीक्षा संपल्यामुळा शाळेक उन्हाळ्याची सुटी पडली. त्यामुळा शाळेत जाणाऱ्या पोरांका अखखो गाव भटकाक् मोकळीकच गावलंली. बाबल्याचो शंकर आनी म्हारूतीचो गणू यंदा आटवीची परीक्षा देवन् नववीत जावची सपनां रंगईत हुते. ते दोंगजानय् यॅकाच वर्गात आसल्यामुळा जसे बाबलो नी म्हारूती कायम येकामेकासंगती आसंत तसे हे तेंचे झीलही येकामेकासंगत ज्हवत आनी खेळत. यंदा त्यांका परबांच्या पांडुरंगाचो झील शिवराम दोस्तीक् गावलो. तिगय् तसे बापाशीसारकेच इब्लीस. पन तेतूर बाबल्याचो शंकरो महा-इब्लीस. अगदीं बापाशी सारकोच गावावरसून ववाळून टाकलंलो! केवा काय करीत नी काय नाय ह्या सांगाक् यॅवचा नाय. डांबीसपणामुळा गावात कितीजणांचो मार खाल्यान् त्येचो हिशोब नाय.

ह्या तिगांचो दिवसाचो आता कार्यक्रम ठरलंलो आसता. सकाळी लवकर उठायचा, कायतरी पांटात ढकलून पयल्यांदा गावचो पार गाठायचो, मग दिवसभर रानात नायतर गावात मॉकाट ढॉरागत फिरायचा, दोंपारी घर गाठून पुन्ना पांटात कायतरी ढकलायचा नी तसाच पळत पार गाठायचो आनी रातरी गावात सामसूम होयपर्यांत पारावर

चकाटे पिटत बसायचा. जमलाच तर आंदारात कोनाचे तरी नारळ चोर, परड्यात शीरान तवशी चोर असलेय धंदे चालू आसायचे.

येक दिशी मेले असेच गांवगजाली मारीत पारावर बसलंले हुते. पण गजाली मारूच्या नादात रातरीचे नव व्हाजले तरी मॅलॅंच्या लक्षात ईला नाय. त्येंच्या आवशी-बापाशीन् ती मॉकाट सोडलंली पॉरा. ते कित्याक लक्ष देतंत? येतीत तेंवा येतीत घराक्! शेवटी शिवरामान् त्येंका जागे कॅलॅन्! “मॅलॅन् रात झाली. चला, घराक् जावया. माका लय भूक लागली हां!” असा शिवरामान् सांगल्यावर तिगजानय् सरळ रस्त्यान घराकडे न जाता मदल्या बोळात घुसले.

सोनवडेकरांच्या घराच्या पाटच्या भिंतीजवळ येंताच शंकरो दबक्या आवाजात म्हणालो, “वायच् थांबा.” तसे सगळे थंयसरच थांबले. शंकन्यान त्येंका भिंतीजवळ वडल्यान् नी म्हणालो, “तां बगा काय!” सगळे पाटीमागच्या रस्त्याकडे बगूक लागले. तेंवा शंकर म्हणालो, “अरे येडझव्यानु, रस्त्याकडे नाय, भिंतीकडे बगा!”

बाकीच्या दोंगाजनांनी भिंतीकडे बगल्यानी, तर एक इसम परशुराम सोनवडेकराच्या भिंतीवर चढतना त्येंका दिसलो.

“ह्येची गंमत करूया काय रे?” गणून् हळूच इचारल्यान बाकीचे आदीच टवाळ. त्येंनी पटकन माने हलवल्यानी.

मग गणू मांजराच्या पावलानी हळूहळू सरकत त्या इसमाच्या जवळ गेलो. तो इसम कोण चोर व्हतो की काय ह्या त्येंका समाजला नाय. पण त्येंना दोनय् हातानी भिंतीची वरची कडा धरलल्यान्. डावो पांय भिंतीतल्या खाचेत रोवून आनी त्याच पांयावर सगळो भार तोलून उजवो पांय वर उचलल्यान्. आता अगदी थोडक्या वेळात तो सोनवडेकरांच्या घरात उतारनार हुतो. पण असा करतंना त्येंना डॉकॅक् मुंडासो गुंडाळल्यान्, आनी त्याचा यॅक् टॉक सुटान् त्याच्या पाटीवर लोबत हुता.

गणू लपत-दबकत त्या चोराकडे गेलो, मुंडाश्याचा लोंबणारा टॉक हातात धरल्यान् नी ‘मॅलॅन् पळा’ म्हणान् सांगान् स्वताय् पळय सुटलो. आपल्या डॉकॅचा मुंडासा कोणतरी वडता आसा, आनी ता लवकरच सुटान् पडतला ह्या त्या चोरान् वळाकल्यान्. पण करतलो काय? त्येचे दोनय् हात भीत पकडूक आडाकलंले. ते सोडले तर वरसून पडान् पाय मोडते, नाय सोडले तर मुंडासो पॉरा पळवतली, नी गावभर बाँब होतली ह्या इचारात तो आडकल्यामुळे त्या पॉरांका गाळी देण्याच्या परते काय करू शकत नाय हुतो.

गण्याच्या हातात त्या चोराचो सगळो मुंडासो इल्यावर गणू पळाचो थांबलो.

त्येना शंकन्याक नी शिवरामाक थांबवल्यान्.
“मायला त्येचें! कोन आसात् रे तो?” शंकरान इचारल्यान्.

“कोनाक म्हायत्? आंदारात वळकाक गावलो नाय.” शिवराम म्हणालो. गणूच्या डॉकेंत किडे वळवळाक लागले. “माका वाटता तो परशुराम सोनवडेकराच्या बायकोचो कोनतरी यार आस्तलो.”

“कशावरसून?” बाकीचे दोंगजान शंका काढूक लागले.

आपल्या बॉलन्यावर कोणी शक घेतलंलो गणूक आवडत नाय. तो वैतागलो. म्हणालो, “आरे परशा सोनवडेकराच्या बायकोचा गावात कॉनाबरोबर ना कॉनाबरोबर तरी लफडा आसतां, ह्या तुमका म्हायत् नाय शिंदळीच्यानू?”

“पन, परशुराम घरात आस्तलोच ना?” शिवरामाची शंका.

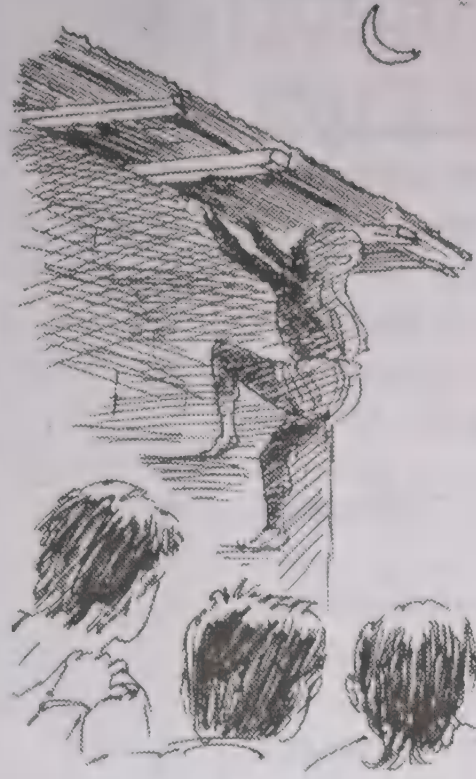
“आठवडे बाजार आस्लो काय परशुराम त्ये रातरी घराक येईत नाय. नॅमकें ह्या वळकानंचें तो चोर त्येच्या घरात घुसता हा. आनी आज नेमको आठवडे बाजार हों मरेऽऽ!” गणून अक्काल पाजळल्यान्.

शंकन्याक न्हववंना. “आरे, पण घरात म्हातारो-म्हातारी आसा. त्येचा काय?”

बाकीचे दोंगजान हसले. “मॅल्लें! त्या म्हातार्या-म्हातारेक नाय डोळे नी कान. त्येका काय समाजतलां? चोंराक तां बरोबर म्हायत आसा. म्हंजे तो हयलो जवळपासचोच आस्तलो.” गणू म्हणालो.

शिवराम पन आता तेंचें तालमीत तयार होवक लागलो हुतो. तो म्हणालो, “असेच परशुरामाच्या घराकडे जावया. म्हातार्या-म्हातारेक उठवून घरात चोर शिरलो आसा म्हणान् सांगाया.”

“नुको-नुको तसा नुको. ह्यो गावचो मामलो आसा. वगीच चवाट्यावर बाँब होवक नुको.” शंकन्यातलो ‘जाणतो’ तयार होवक

लागलो.

“पन ह्या मुंडाश्याचा काय करूया?” शिवराम.

त्यावर तिगांनी बरोच ईचार केल्यानी. शेवटी असा ठरला की, तो मुंडासो गणून आपल्या घराक घेवन् जावचो; त्येच्या सोयीनुसार खंयतरी दडवून ठेवायचो, दुसरे दिवस गावात आदी मुंडासो बांदून फिरणारो, पन आता उगड्या-बोडक्या डॉकेंन् फिरणारो कोन इसम आसा तो बगायचो; तो मुंडासो घेवन् त्याच्या बायकोकडे जायचा, तो मुंडासो परशु सोनवडेकराच्या पाटीमागच्या भिंतीजवळ गावल्याचो सांगान् तिच्या स्वादीन करायचो मग त्या घरात काय घडता त्येची गंमत बगायची असा त्येच्यात ठरला आनी तिगजानय आपापल्या घराक गेले.

दुसरे दीस सकाळी आठ-नव व्हाजतानाच शंकर धावतच गज्याकडे इलो. आनी त्येका घेवन् शिवरामाकडे गेलो. गण्यान् इचारल्यान्, “काय झाला रे? असो भियाल्यासारको काय करतंस?”

“लय मोटो घोटाळो झालो आसा.

आदी पारावर चला मग सांगतंय.” शंकन्यान एकदाचा ताँड उगडल्यान्.

सगळे मिळान् पारावर इले. पण शंकन्याक धीर नाय व्हतो.

“माजो बापूस रेऽऽ.” शंकन्या रडकुंडीक इलो हुतो.

बाकीचे दोंगजान भियाले. “मॅल्लेंचो बापूस बाबलो गावकार खपलो की काय? हाली त्येका मोठी बाटली लागता ह्या अखल्या गावाक म्हायत् व्हता.” दोंगांच्या मनात पाल चुकचुकली. त्येची थांबाडा बगून शंकर म्हणालो,

“आरे तुमी समाजतास् तसा काय नाय. माजा बापूस सकाळपासून घरात उगड्या-नागड्या डॉकेंन् बसलो आसा. डोक्यावर मुंडासा नाय हा!”

बाकीचे दोंगजान चमाकले. म्हंजे सोनवडेकराच्या भिंतीवर चडणारो शंकन्याचे बापूस व्हतो तर!

शिवराम म्हणालो, “शंकन्या मानला बरा तुज्या बापाक. वारे तुजो बाप. नशीबवान आसंस गड्या!” शंकन्याक आता मरान बरा असां वाटाक लागलां. तेतूर हे दोंगजान त्येचे जखमेवर मीट चोळूक लागले.

“तां सगळा मरांदे. आदी तो मुंडासो माज्याकडे दे. मग काय माका बॉलाचा ता बॉला.” शंकन्या अगदीच काकूळतीक येवन् म्हणालो.

गण्यान् सरळ मुद्याक हात घातल्यान्. म्हणालो, “माका येंक सांग. शंकन्या, तू ही भानगड कशी मिटवतलस?”

“म्हंजे?” शंकन्याचो टाळो उगडोच न्हवलो.

“म्हंजे, तो मुंडासो तू बापाशीक दैतलंस कसो?” शिवरामान ‘बाप दाखव नायतर श्राद्ध घाल.’ थाटात इचारल्यान्. आपले दोंगांचे बाप ह्या असल्या भानगडीत नाय ह्या समजान् गणू नी शिवराम हवेत तरंगत व्हते.

पण शिवरामाची शंका बरोबर व्हती. समजा शंकन्यान तो मुंडासो बाबल्याक् न्हेवन् दिल्यान, तर आपलो मुंडासो पळवणाऱ्यात आपलोच झील व्हतो ह्या शंकन्याचो बापूस वळाकतालो. इतक्याच नाय, तर सोबत कोणकोण हुते ह्या सुदा तो शंकन्याचा मानगूट धरून त्याच्याकडसून कबूल करून घेतलो. मग त्याका आयतीच गणू नी शिवरामाची नावा कळतली. मग तो त्यंच्या बापाशीक सांगान् त्यंचीसुदा धुलाय करतलो या सरळसरळ दिसत हुता.

शंकन्यान् ह्या सगळा वळाकल्यान्. तो म्हणालो, “तुमी काळजी करू नुको. मीया काय बापाशीचो मार खावक् आता ल्हान नायंय. मी तो मुंडासो माज्या बापाशीक् देतंय. आनी तो पळवणाऱ्यात मी स्वता होतंय ह्या सुदा त्यंका सांगतंय.”

“पन त्यंना आमच्यावर राग ठेवलंन् तर?” बाकीच्या दोंगांची शंका.

“तसा अजिबात व्होवचा नाय. तसा काय करण्याचो त्येचो इरादो दिसलो, तर मी ह्या सगळा आयेक् मीठ-मसालो लावन सांगन् असा त्यंका आदीच बजावतलंय. आनी माजी आये तुम्का म्हायत आसा कशी हां ती!” शंकन्याच्या डोंळ्यात आता यॅगळाच कायतरी दिसाक् लागला. तो बरोचसो सैल झाललो दिसत हुतो.

“त्यापेक्षा तो मुंडासो त्यंका न देता आयेक सांगला तर?” बाकीच्या दोंगांची सुचना फुडे इली.

शंकन्या म्हणालो, “तसा नुको. तसा कॅला तर मुंडासो काय कॅलास म्हणान् इचारून इचारून माजी आये माज्या बापाशीच्या डोंकेंचा भुस्काट पाडीत. शिवाय गावात अबु जातली ती येगळीच.” शंकन्या आपल्यासकट आवशी-बापाशीक् ह्याच्यातून वाचवूक बगीत व्हतो.

शेवटी तो मुंडासो शंकन्याक् देवचो आनी शंकन्यान् तो बापाशीक् म्हंजे बाबल्या गावकाराक् देवचो असा त्यांच्यात ठरला.

तो मुंडासो गण्यान् म्हशींच्या वाड्यात गवाणीत ठेवल्याचा सांगल्यान, म्हणान् सगळे गण्याच्या घराकडे म्हशीच्या वाड्यात गेले. आनी बगतंत तर काय?

गण्याची मोट्या शिंगाची म्हस शंकन्याच्या बापाशीचो तो मुंडासो मोट्या चवीन् चघळीत हुती. अर्धोअधीक तिच्या पोटातसुदा गेलो हुतो. तिगजानही आऽऽ करून बगीत न्हवले. पण शंकन्याच्या पांटात आता खुशीचे लाडू फुटत व्हते.

— शामकांत का. मर्गज
गॅलेटिअर विभाग, महाराष्ट्र शासन,
२७, बरजोरजी भरूचा मार्ग,
फोर्ट, मुंबई-४०० ०२३
मो.: ०९८६९९०२३६२

मुगे क्वॉर्टर दी!

मतदानाच्या दिसा ड्राय डे आशिल्ल्यान सगळीं बार्स बंद आशिल्लीं. बार्स बंद आसलीं म्हूण तल्लफ थोडीच बंद जाता! सोरो घातल्याबगर मतां मारतलो कोण?

उमेदवाराच्या एका खडेगांठ कार्यकर्त्यान एका आडसाक गार्गफांव हाडून दवरलो आनी मतां मारतल्यांक सांगलें, ‘मत माल्लां हें दाखयात आनी तुमचो क्वार्टर घेवन वचात.’

कार्यकर्तो पेजाद आशिल्लो तरी वेंचणूक आयोगान सामकें कडक धोरण दवरिल्लें. पोलिसूय वास काडीत भोंवताले. देखून कार्यकर्त्यान आपल्या एका मनशाक आपोवन हाडलो आनी सांगलें, “आंतोन वोच आनी रस्त्यार उबो राव. पुलिस आहाय जाल्यार चोय.”

एका वरा भरयान आंतोन उमेदीन भरून परतलो. ताचे वांगडा एक इन्स्पेक्टर आनी दोन हवालदार आशिल्ले. आंतोनीन उमेदवाराच्या मनशाक नेटान सांगलें,

“सायब हाये रस्त्यार वोचोन हिंगा तिंगा पुलिस आहाय जाल्यार चोयले. पूण कोणूच नाहलो. माजीर हांव बद्द मतां मात्ताय तिंगा जेलों. तिंगा हे पुलिस आहले. तेंका पांये पडोन हांव हिंगा झेवन येयलां. आता मुगे क्वार्टर म्हाका दी चोवया!”

फोटो

धावेच्या भुरग्यांचो शाळेंतलो निमणो दीस आशिल्लो. ‘सेण्ड ऑफ’ करपाचो कार्यक्रम आशिल्ल्यान सगळीं भुरगीं बरे बरे कपडे घालून आयिल्लीं. पिटी मास्तर करंदीकारूय एका फोटोग्राफराक घेवन आयिल्लो. धावेच्या भुरग्यांचो ग्रूप फोटो काडून दरएकल्याक एक एक प्रत विकपाचो ताचो डाव आसलो. देखून तो फोटवाचें म्हत्व सांगून भुरग्यांक फोटो घेवंक तयार करतालो.

“भुरग्यांनो, तुमी व्हडले जाले काय तुमकां हो भुरगेपणावेलो फोटो पळयतना खूब मजा दिसतली. तुमी म्हणटले, हो म्हजो मित्र पराग. तो आतां व्हडलो दोतोर जाला. हो दिसता पळे तो पिटर. तो इंजिनेर जाला. आनी हो आसा पळे तो आमचो पिटी सर...”

“तो आतां ह्या संवसारांत ना.” मदींच श्वेतान म्हळें.

हांतरूण पळोवन

पांय सोंडूंक जाय...!

आमच्या ऑफिसांतलो संतोष चिंतेस्त बसून आसा तें पळोवन हांव ताचे कडेन उलोवंक लागलों. ताणें म्हाका सांगलें “म्हजे भयणीचो चेडो म्हजेच फुड्यांत रावन व्हडलो जाला. म्हज्या भुरग्यांबरोबर हावें ताकाय वाडयलो. कित्याक म्हण हांव ताका वेगळो मानतलों? म्हजे भयणीची अडचण पळोवन हावेंच ताका आमगेर हाडिल्लो. ताका हावेंच पोसलो म्हणल्यार जाता. केन्नाच एक कास्तीगाचें काम ताका सांगलें ना. बांयचेर वचून उदक लेगीत हाडपाक दिलें ना. लायट नासताली तेन्ना सदांच ताचे फुड्यांत पयलीं उजवाडाची पण्टी दवरतालें. ताचे परिक्षेच्या दिसांनीं वातिचे मासच हाडून घरांत जमा करतालों. जायते फावट म्हाकाच अर्थीक अडचण जाताली. तेन्ना हांव म्हज्या भुरग्यांक समजायतालें. पूण ताका केन्नाच कास्तीग करिनासलों. म्हज्या भुरग्यांक हावें जायते फावट तापयलीं पूण ताका केन्नाच तापयलो ना. आपणागेर दवरूंक पडटा म्हण उलोवन दाखयता, करून दाखयता, म्हणटलो म्हण सगळें मोन्यानी सोंसून घेतालें. म्हज्या भुरग्यांपरसय ताका चड मोग दिवन सदांच खुशाल दवरलो.”

“हें तर तुवें तुजें कर्तव्य केलें. आपले भयणीच्या भुरग्याक आपल्या वांगडा दवरून इतलो त्याग करप म्हणल्यार आजच्या काळार खूब जालें. आरे आज पूत बापायक वळखना, धूव आवयक वळखना. ताचे उरफाटें तर सांगूंकच नाका. इतलें आसतना, तुवें जें केलें ताचो तुका कित्याक पच्छाताप?” हावें ताची करणी उखलून धरली.

“पच्छताप न्हय, ताणें म्हज्यो भावना दुखयल्यो. ताचें शिक्षण पूर्ण जाले उपरांत म्हजीच वळख लावन वेणेंचे एके कंपनीत ताका नोकरी मेळोवन दिली. फाटलें

वर्सभर तो थंय नोकरी करता. पुराय पगार आपल्या घरा धाडटा. ना जाल्यार बँकेंत घालता. ताका केन्नाच दिसलें ना आपले खातीर म्हज्या घरांत देसपेस जाता म्हण. आसूं! तरी हावें ताका केन्नाच कितें विचारलें ना. काल तांचे कंपनीत खंय ‘फावंडर्स डे’ जालो. आनी ताका बरो कामदार म्हण बरोच व्हडलो गीफ्ट फाव जालो. तुका सांगूं, ताणें तो गीफ्ट आमच्या घराकडेन पसून हाडलो ना. नोकरेवयल्यान भायल्या भायर आपल्या घरा गेलो. आमकां नाका आसलो ताचो गिफ्ट पूण दाखोवंचो तरी आसलो न्हय?”

“संतोष, असो निराश जाय नाका. एक दीस ताका आपली चूक कळून येतली. ताचे सवें तुजो मोग आनी आपलेंपण जायतें कितें दाखोवन दिता. तुका तुजी मजुरी एक ना एक दीस मेळटलीच.” हावें ताका धीर दिलो.

“इतलेच खातीर तूं सिंतीर मरे संतोष.” आनीक एकल्यान आमच्यो गजाली आयकतां आयकतां मुखार येवन तोंड घालें, “म्हज्या पुताक अपघात जालो म्हण ताका गोंय वैजुकी कॉलेज हॉस्पिटलांत घाल्लो. लायसन्स अजून काडूंक ना, मोटरसायकल चलोवंक सोदता. बरें जालें एकलोच पडलो आनी हात मोडून घेतलो. ना जाल्यार दुसऱ्यांक त्रासांत घालपाबरोबर आमकांय त्रासांत घालतलो आसलो. म्हजो एकलो मेवणो शिद्दोना रावता. आता म्हाका सांग, हॉस्पिटलांत रावता ताका मडगांवच्यान जेवण हाडी पासून दोन दीस तांच्या शिद्दोना थावन जेवण हाडूंक जायनासलें? मोटर सायकलीन पांच मिनिटांची वाट मरे ती. ना. एक दीस खबर घेवन गेलो तितलोच. आपलीं कामा आसतना मात धांवून येतात, हें दी, तें दी म्हण मागपाक. फाटल्या म्हयन्यांत धुवेक नोकरी लागल्या म्हण सांगूंक आयिल्लो.” ताणें

मुखार सांगलें.

“मागीर बरी खबर सांगूंक येवपाचें न्हय.” हावें फकाणांनी म्हणलें.

“बरी खबर खंयची? नोकरी पक्की करपाक तीन लाख मागल्यात म्हण ते म्हजे कडेन मागूंक आयिल्लो. कितें करतलों? थोडे पयशे दिले आनी धाडलो.”

“खंयचो मंत्री रे तो इतले पयशे घेता तो?” म्हाका उत्सुकताय जाली. आमचे तेंपार अशे पयशे घेतात म्हण आयकूंकच नासलें.

“ताचें नांव सांगपाचें? येतलो खावंक आनी घालतलो धांवडावन. माणसुगी आसा?”

“आमचो मंत्री जाल्यार पयशे घेना हां.” लोटलेच्या जनान म्हणलें.

“हय सगळेच खंय पयशे घेतात तर? थोडेच घेतात. म्हज्या पुताक नोकरेक लायला ताणें खंय पयशे घेतल्यात? एक फारेंन सोऱ्याची बाटली घेवन गेल्लो, ती लेगीत परती दिल्ली आनी एकच सांगलें, वेंचणूक येता तेन्ना आदार कर” आनीक एकल्यान मंत्र्याचे गूण गायले.

“पूण आमचो मंत्री सामकोच पाड पडिल्लो. आमदार आसतना लेगीत असोच आसलो तो. पयशे घेवपाची वायट सवय लागल्या ताका. कसल्याय कामाक पयशे मरे.”

“कोण पयशे घेनांत? पंच आनी सरपंच लेगीत पयशे घेतात मरे आतां. आनी मंत्र्यानी घेतल्यार कितें जालें?” एका मंत्र्याच्या चमच्यान तोंड घालें.

“तू कित्याक चाळवलो? आमी तुज्या मंत्र्याचें नांव काडलां?” वातावरण मात्शें तापलें.

“तुमी उलयतात ताचे वयल्यान कळटा न्हय? पूण तो समाजा पासत कितें कितें करता तें तुमच्या आमदारांकडेन आनी मंत्र्यांकडेन जाता? सगळ्यांक हालयता मरे तो.”

“तो सगळ्यांक हालोवं रे, तूं आमकां कित्याक हालयता? तुजें तरी पळय मरे. आपल्या घरांत कितें चल्लां तें पळय मरे.” विशय बदलपाच्या हेतान हांवें म्हणलें.

“म्हजें घरांत कितें चल्लां?” ताणें रागान म्हणलें.

“तूं पावना म्हण तुज्या भुरग्यांक हाडूंक तुवें मनीस दवरला. तुज्या भुरग्यां सांगाताक तुजो भावाचो चलो वता. तीं गरीबसाणेन जियेतात. तुज्या मनशान ताकाय हाडल्यार कितें लुकसण जातालें?”

“तुमकां पयस रावन पळोवपाक मजा दिसता. बोट घालपाक दिल्यार हात घालतात आनी हात वचना म्हणटच झगडीं जातात. ते परस आदींच शिटूक रावल्यार बरें न्हय? prevention is better than cure. ह्या संवसारांत कोण न्हय कोणाचो.” मंत्र्याच्या चमच्यान सादेपण दाखयलें.

“सारको सोबलो तूं. मंत्र्यांबरोबर भोवन-भोवन आपले मनीस लेगीत परकी दिसूंक लागल्यात. आरे पिशा, होच समाज तुका वळखता. ह्या समाजाचो तू एक घटक. त्या मंत्र्या भशेन मळबांत उडपाचो यत्न करनाका. आज तो तुका वापरता आपले गरजे खातीर. तुजो घडो भरतच तो तुका पयसायतलो. तेन्ना ह्याच समाजाची तुका गरज पडटली. घडये तुजो भाव आनी तुज्या भावाचींच भुरगीं तुज्या आकांताक पावतलीं. तो मंत्री तुजेखातीर रडूंक येवंचो ना.”

जायते जण ह्या राजकी मनशांच्या

विस्वासार रावन समाजाक किंकोंत करपाचो यत्न करतात तेन्ना समाजांत निशेणी येता. जायते जण आपलोच सुवार्थ पळयतात आनी मेळटा ते संदेचो फायदो घेवन आपल्या इश्टांक जावं सोयऱ्यांक दुखयतात. जायते जण आपल्या बॉल्साक हात लायनासतना फक्त दुसऱ्यां खुस्तार जियेवंक सोदतात. आपणाक इल्लें दुख्ख सोसूंक तयार आसनांत आनी दुसऱ्याचें दुख्ख वळखूंक सोदनांत. दुसऱ्याच्या भावनांची तर इल्ली लेगीत कदर करनांत. असल्या मनशांक समाज आनी समाजकारणांचें कितें समजतलें? आमी पयले सुवातेर हांतरूण पळोवन पांय सोडूंक शिकूंक जाय.”

आमच्यो गजाली चलतासतनाच एक मनीस धांवत त्या मंत्र्याल्या चमच्या फुड्यांत आयलो.

“आमचे नगरपालिकेचो जो नवो अध्यक्ष जाल्लो ताणें एक आज्ञा सोडल्या खंय! जीं घरां बेकायदेशीर आसात तीं सगळीं मोडून उडयतात तेंतून तुजेय घर आसा.” ताणें सांगलें.

“म्हजें घर, हांव आतांच आमच्या मंत्र्याक फोन लायतां.” मंत्र्याच्या चमच्यान आपलो मोबायल उबारलो.

“आरे बाब, तुजे घरकान्नीन तें सगळें करून पळयलें. तुजो मंत्री सांगता, जे कायद्या भायर आसा तें मोडल्यार आपली कसलीच हरकत ना.” त्या मनशान नम्रतायेन सांगलें.

ताणें आपल्या तोंडांतल्या तोंडात दोन गाळयो घाल्यो आनी नीट पर्सनल मॅनेजराच्या कॅबिनावटेन चलपाक लागलो. ताचेबरोबर तो मनीसय गेलो.

तेन्नाच संतोषाक मोबायलाचेर फोन आयलो.

“मामा, नगरपालिकेचे मनीस आयल्यात मरे घराकडेन. आमी एक रूम काडिल्लो धाकट्याक सुशेगाद वेगळी आसुंदी म्हण. ते सांगतात तो मोडटा म्हण.”

“राव राव, हांव रोकडोच येतां.”

संतोषान आपलो मोबायल बंद केलो आनी वचपाक वतांच हांवेंच हटकिलो.

“तुजे सारको मामा मेळूंक नशीब जाय संतोष.” एक मुमुखोच हांसो दीत तो गेलो.

दुसऱ्या दिसाक परत आमची भेट जाली. संतोष सांगूंक लागलो.

“पाड पडूं म्हण हावेंच त्या नगरसेवकाचे पांय धरले आनी मोडपाचें वाटायलें. म्हजो भावोजी आशिल्लो जाल्यार....”

“आसूं संतोष. मनशान अशेंच वागूंक जाय. जो मनीस दुसऱ्याक खुशाल दवरता, ताका सूख सोदूंक वचपाची गरज ना. सूख ताचे फाटल्यान धांवून येता.” हावें ताच्या बऱ्या कामाची तुस्त करतनाच एक उपदेश दिलो. तेन्नाच मंत्र्यालो चमचो पडिल्लें तोंड घेवन ते वटेन पासार जातना हावें हटकिलो.

“घर साबाळलें मरे तुजें?”

“घर सांबाळलें खंयचें? मातयेभरवण करून गेले ते. कोणाचेंच आयकपाक तयार नांत.” ताणें तिडकिनूच सांगलें.

“म्हणून सांगतां, हांतरूण पळोवन पांय सोडूंक जाय. ते मंत्री चार दिसांचे. ह्या चार दिसांत ताका मनीस नाकात, तांका फक्त पयशे जाय. वेंचून येमेरेन ते मनशांक वळखतात, मागीर ते मनशांक विसरतात. देखून आमीच आमचो जागो वळखूंक जाय आनी ह्या समाजाकडलें नातें घट्ट करीत

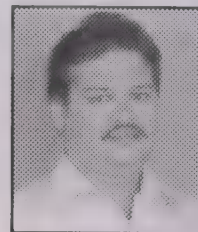
– विन्सी क्राड्रूस

‘सोज कृपा’

आर्लेम राय,

सालसेत-गोंय

मो. 9822587498

“हॅव यू ड्रॉवन दोज डायेग्राम्स?

तुजे कडेन तीं रिअॅक्शनां आसात? तुवें सायन घेतली? मात्सो आज घरा व्हरूं? ओ शीट! आय फॉर्गोट! प्लिज, प्लिज... प्लिज मात्सो हॅल्प कर मरे म्हाका....” हीं सगळीं उतरां वाचून तुमी आबूज बी जाल्या आसत. पूण हीं उतरां तशीं भायल्या गिन्यावेल्यान धर्तार येवंक नात. बदलत्या काळाप्रमाण, नव्या शिक्षणीक पद्दती प्रमाण हीं नवीं उतरां मनीस जातींत रिगल्यांत. तुमी असलीं कायचेकांय उतरां आयकूंक नासुये पूण फाटलीं तीन वर्सां, दर स म्हयन्यानी हांव अशे वाक्यप्रयोग करतां किंवा अशीं उतरां म्हाका आयकचीं पडल्यांत. तशें पळोवंक गेल्यार खंयच्याय ‘कॉलेज कॅम्पसां’त सेमिस्टर काबार जाता तेन्ना असल्या उतरांक तेजी येताच. जो मेरेन आळशी, कामा चुकोवपी, प्रॅक्टिकलांक झेमो काडपी भुरगे महाविद्यालयांच्या वाठारांत

वावुरतले तो मेरेन ह्या वाक्यप्रयोगांक कशेंच मरण ना हाची सामकी खात्री! आता ह्या उतरांचो बापूय कोण? अशीं हीं पचकीं उतरां कोणा खातीर जल्मल्यांत? जाप सादी. ह्या उतरांचो बापूय ‘जर्नल’. हो जर्नल म्हणजे प्रयोग शाळेंत केल्ल्या प्रयोगांची ‘नोंद-वही’ विज्ञान शिकपी भुरगे ह्या पुस्तकाक एक ‘सादें-पुस्तक’ म्हणपाची चूक चुकून लेगीत करूंक शकनात. तांचे खातीर ‘जर्नल’ म्हणल्यार एक ‘महा-पुस्तक’!!

हय. खऱ्यानीच! जरी हें पुस्तक हेर पुस्तकांभशेन कागदाचेंच आसता, हेर पुस्तकांभशेन पेना पेन्सिलेनच बरोवप आसता, ह्या पुस्तकाक विज्ञानीक दिश्टीन भोव मोल आसता. सुरवेक बाप्पा कशे ओगणी आशिल्ले हेंच पुस्तक सेमिस्टर सोंपता तेन्ना ‘वेताळ’ जाता आनी भुरग्यांच्या गोमटेर बसता. जर तर तो भुरगो ‘विक्रम’ आसलो जाल्यार थंयच फसता. फाटलीं तीन वर्सां हांव हो ‘विक्रम-वेताळा’चो खेळ

विज्ञानातलो ‘जर्नल’ आनी ‘जर्नलिस्ट’

खेळां. पूण चक्रम आसून लेगीत निमण्या वेळार विक्रम जावन हांव मेकळो जातां. इकरावेक आसतनाची गोश्ट. तेन्ना ‘जर्नल’ ह्या प्रकाराकडेन म्हजी नवीच वळख. सुरवेक, विज्ञानाचो विद्यार्थी जाल्ल्या कारणान हांव झेत्तान ‘जर्नल’ बरयतालों. पूण जशे-जशे दीस गेले तशी आमची वळखय वाडली. ‘अति परिचादवज्ञा, सन्ततगमना दनादरो भवति’ ह्या संस्कृत उक्ती प्रमाण हांव ताचेकडेन दुर्लक्ष करूंक लागलों.

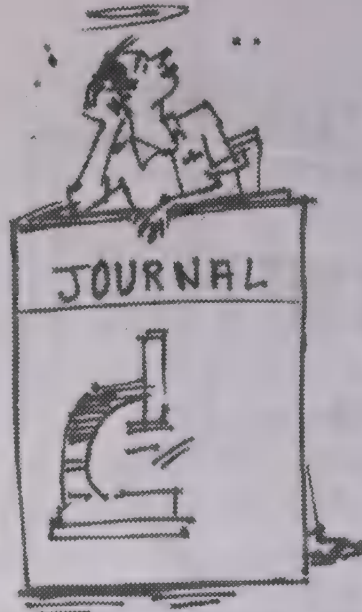
इतल्यान सप्टेंबर म्हयनो केन्ना लागलो तें समजूंकच ना. ‘जर्नल’ सर्टीफाय म्हण करचो आसता हेंवूय म्हाका त्याच वेळार कळ्ळें. मागीर घे. ‘हाचेकडे वच, ताचेकडे वच. हे डायेग्राम काड, तीं रिअॅक्शनां बरय.’ मागीर तें कितें केलां तें खबर आसूं वा नासूं. चड भानगड जाताली ती ‘बायोलॉजी’त. स्लायडीचेर आशिल्लो प्राणी कोण तो समजपाक कुस्तार. ह्या देवाक आफोवन, त्या देवाक गाराणें घालून कशेय बशेन प्रॅक्टीकल आन्सर करप आनी जर्नल सर्टीफाय जालो म्हणटकच हांव विज्ञानीक हो म्हजो समज!

इकरावेक एकदां बुद्द घडल्यार म्हणटकच बारावेक भुरगे नेमान ‘जर्नल’ बरोवपाचो यत्न करतात. हांवें जाल्यार केल्लो. पूण बारावेक बाबड्यांचो वेळ आडमेळीं हाडटा आनी वेताळ केन्ना गोमटेर बसता हें विक्रमाक देखून कळना. बारावेच्या

वर्सा विज्ञानांतलो विद्यार्थी ट्युशन वाल्यांच्या गरयेक सापडटा. एकदां की तो सापडलो म्हणटकच 'जर्नल'चें आयतें फावता. विद्यार्थ्यांक जेन्ना अभ्यासाकच वेळ आसना तेन्ना 'जर्नल' आनी केन्ना बरोवपाचो? फांतोडेर उठून पयलें ट्युशन, ट्युशनां जातकच प्रॅक्टीकल. प्रॅक्टीकला उपरांत लॅक्चरां. लॅक्चरां सोंपता म्हणसर जेवणाचो वेळ बुडटा आनी दुसरें ट्युशन सुरू जाता. भुरग्यांची सांज वेळावयली च्या हें ट्युशन पियेता आनी घरा पावता तेन्ना तो 'गजनी' जाल्लो आसता. हे सगळे गडबडींत केन्ना टर्म काबार जावून 'वेताळ' गोमटेर बसता हेंच कळना. बोर्डाचे परिक्षेक लागून तो दुप्पट फोर्सान गळो पिळटा. मागीर घे, हे फांतोडेपासून ते फांतोडेमेरेन जागो रावन विक्रमादीत्य वेताळा पासून आपली सुटका करून घेता. वाचतल्यांक हीं सगळीं फकाणां आनी काल्पनीक काणी शी दिसत. पूण ही सगळी म्हजे जिणेंतली सत्य कथा. 'किती भयानक ते बारावीचे दिवस!' आज्यालो बारावो आशिल्ले वरीं!!

बारावेक घेतिल्ली मेहनत आनी न्हिदो पिड्ड्यार करून केल्ले कश्ट हाचें फळ म्हण जायते जाण इंजीनेर वा दोतोर जावंक वतात. थंय तांकां 'जर्नल-बिर्नल' लागता काय म्हाका खबर ना. पूण म्हजे सारके कांय जाण जे 'चोख-विज्ञान' शिकतात तांका मात हो जर्नल नौवाचो वेताळ कस्सोच सोडना. आताच्या नव्या कायद्याप्रमाण दर सेमीस्ट्राक हो वेताळ गळ्यांत पडटा. सदचे तरेन 'बायोलॉजी'चे नवे अवतार, 'बॉटनी' वा 'झुलॉजी' गोमटेर बसपाक फामाद!

हांव फातर आनी खडपां शिकतां. जनवरां शिकना म्हणून म्हाका 'झुलॉजी' लागना. पूण 'बॉटनी'चीं झाडां मात मदींच टपकतात. पयल्या सॅमाक म्हजी शंबर टक्के हजेरी आसली. पूण निमण्या वेळार अळम्यांनी म्हाका फोंडांत घातलो. तांकां

गुळे-गुळे कशे 'सेल्स' आसतात. कांय जाग्यार शटकोनी वा चवकोनी लेगीत आसतात. हें सगळें वनस्पतशास्त्रां नुसार काडटा म्हणसर रात सोंपना. लोक आनी तांचेर 'रिसर्च' करतात खंय! पूण ते काडून एकदांचो हांव मेकळो जालों. दुसऱ्या सॅमाक हीं झाडांच मदीं आयलीं. भौशीक जिणेंत सुद्धां रस्त्याकुशीक वाडिल्लीं झाडांच येरादारीक आडमेळीं हाडटात. तीं झाडां कापून उडोवन वाट मेकळी करूंक मेळटा. पूण 'जर्नलीक' जिणेंत तीं आसा तशींच चितारचीं पडटा. शेवटाक, 'येन केन प्रकारेन' हांवें सगळीं झाडां सारकीं काडलीं आनी जर्नल म्हणता तो प्रकार सर्टीफायड जालो.

खूब फावटीं आमकां दिसता की फकत आळशी, कामां चुकोवपी भुरग्यांचेच जर्नल अर्दकुटे उरतात. पूण केन्ना-केन्ना वर्सभर 'प्रामाणीक' रावून लेगीत कांय वेळार जर्नल 'प्रामाणीत' करपाक त्रास भोगचे पडटात. अशे त्रास करपाक 'टिचर इन-चार्ज' नांवाचो नवो अवतार घेता. म्हाका हालींच ह्या वेताळाक तोंड दिवचे पडलां. ह्या नव्या वेताळाची गोमटेर बसपाची पद्दत सामकी वेगळी. विक्रमाक खबरच आसना की केन्ना वेताळ आयलो आनी गोमटी पिळूंक लागलो! म्हजो जर्नल प्रामाणीत जावपाक तयार आसलो पूण फकत एका प्रयोगाखातीर हो मनीस 'सायन' मारूंक तयार ना. मागीर प्राध्यापका कडल्यान प्राचार्याकडेन आनी प्राचार्या कडल्यान परत प्राध्यापका कडेन

अशी लोकलावरी अप-डावन पासयो मारतकच तो प्रयोग करपाची परवानगी मेळ्ळी. आनी तो प्रयोग सातीस्वेत जातकच वेताळान म्हजी गोमटी सोडली..

विज्ञानाच्या विद्यार्थ्यांची प्रयोगशाळा हें दुसरें घरूच. घरा जशें जेवप-खावप आनी न्हिदप तशे थंय प्रयोग करप आनी वाज आयल्यार झेमो काडप. प्रयोग केल्या उपरांत प्रयोगाचो तपशील बरोवंक जी 'नोट-वही' आसता, तिच्या खूब म्हत्वाची. ती वही वेळेच्या वेळार पुर्ण बरोवन तपासून घेवप हें विज्ञान शिकपी भुरग्यांचें परम्-कर्तव्य. कर्तव्यां निभयताना जश्यो आडखळी येतात तश्यो हे वहीचेर बरयतानाय जायतीं आडमेळीं येतात.

ही प्रयोगशाळा वही बरयताना म्हणजेच 'जर्नल' बरयताना विद्यार्थ्यांनीं 'भेजो' फोडप उपकारपाचें न्हय. अशीं आडमेळीं येवंचीं न्हय म्हण विद्यार्थ्यांनीं कांय काळजी घेवंक जाय. नेमान प्रयोग करूंक जाय, न चुकता प्रयोगाचो तपशील जर्नलाचेर 'शब्दबद्ध' करूंक जाय. 'टीचर इन-चार्ज'कडे बरे संबंद दवरूंक जाय. मागीर तो मनीस कितलोय दुर्जन आसूं, आपणें सज्जनगिरी कशीच सोडूंक फावना. घरा जेवणाचें ताट जशें पुस्सून लीप करतात, तशे 'जर्नल'य लीप आनी नीट दवरूंक जाय. जेन्ना विद्यार्थी वयले सगळे नेम पाळून जर्नल सर्टीफाय करून घेता तोच विज्ञानांतलो खरो 'जर्नलीस्ट'. पत्रकार न्हय!

- पुरुषोत्तम अ. वेल्लेकार

पयलें वर्स (विज्ञान)

पार्वतीबाई चौगुले महाविद्यालय.

मडगांव गोंय.

मो.: ९९२३९३२६३४

महाबँक सादर करीत आहेत, अमृत महोत्सवी परंपरेला साथ...
नव्या युगाच्या नव्या बँकिंगची ...

महाकनेक्ट
इंटरने / फोन / एसएमएस बँकिंग

महालक्ष्मी
ठेवीवर ९.५% व्याजदर/
ज्येष्ठ नागरिकांसाठी १०% व्याजदर

महासरस्वती
शिक्षणासाठी आवर्त ठेव योजना व शैक्षणिक कर्ज योजना
शिवाय अपघात विमा संरक्षणसुध्दा

करदात्यांसाठी ई-पेमेंट सुविधा
नजिकच्या शाखेशी संपर्क साधा किंवा आमची वेबसाईट बघा
www.bankofmaharashtra.in.

स्थापना १९३५ . राष्ट्रीयकरण १९६९ - शाखा १३८० हून अधिक

बँक ऑफ महाराष्ट्र
Bank of Maharashtra
एक कुटुंब एक बँक

अखिल भारतीय निःशुल्क दूरध्वनी क्र. : १८०० २२२ ३४०/ १८०० २२० ८८८

रत्नमाला दिवकार हें विद्यार्थी चळवळींतल्यान आयिल्लें एक कोंकणी वावुरपी. सामाजीक जाणविकाय बालगून आपलें परीन तें समाजाक योगदान दिता. विद्यार्थी आनी हेर चळवळींत आसतना रस्ता नाट्य करून जन जागृताय करपाचो वावर ताणें केला. हातुंतल्यानूच ताणें काणयो, रस्ता नाट्य बरोवन साहित्य निर्मणीक आरंभ केला. गिरमीट हें अशेंच एक एकांकीकेंचें पुस्तक जें जैत प्रकाशनान हालींच उजवाडाक हाडलां. हातूंत चार नाटकुलीं आसात. जाय जाल्यार तांकां रस्ता नाट्य म्हणू येता, जाय जाल्यार बालनाट्य म्हणू येता वो जाय जाल्यार एकांकिकाय म्हणू येता. ७९ पानांच्या ह्या पुस्तकाक गौरीश वेणेंकार हाणें समर्पक मुखचित्र काडलां. ह्या पुस्तकाक गोवा कोंकणी अकादेमीच्या बाल साहित्य प्रकाशन येवजणे खाला अनुदान लाबलां.

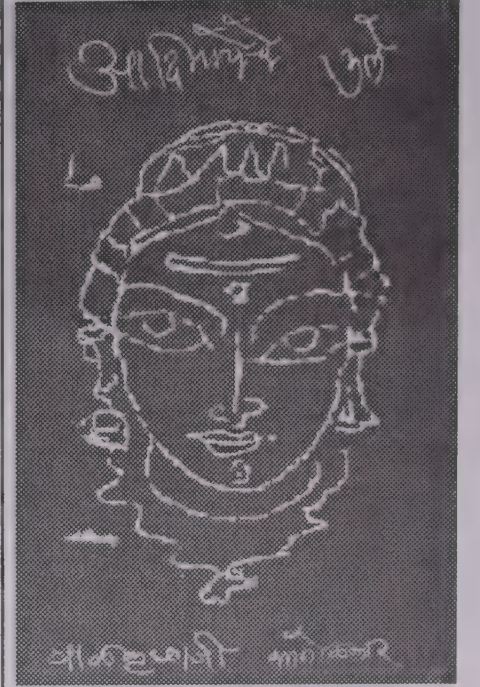
स्मिथा भांडारी कामत हाच्या पोरसांतलीं फुलां ह्या पुस्तका उपरांत फुलती फुलां हें उजवाडाक आयिल्लें दुसरें पुस्तक. जैत प्रकाशनान तें उजवाडाक हाडलां आनी गोवा कोंकणी अकादेमीच्या बालसाहित्य येवजणे खाला ताका अनुदान फावो जालां.

ह्या पुस्तकांत ६ निबंध आस्पावल्यात. त्या निबंधांविशीं स्मिथा कामत बरयता - भुरगेंपण फाटीं उडोवन तरणेपणांत पावल दवरतना जिणेंत

बदलाव येता. अवखळपणा वांगडा मस्तेक तशेंच हांश्याकूय ओतो येता. मनाची बारीक तार तरेक तरेच्या विचारां सयत झंकारता. आरत्या परत्या विचारांच्या जाळ्यांत मनाचो पांखो ह्या वयांत सतत भिरभिरत आसता. ह्या असल्या अमुरपिक्या अवस्थेक लेखणेंत धरचेलो म्हजो प्रयत्न म्हणजेच फुलती फुलां.

५२ पानांच्या ह्या पुस्तकाक गौरीश वेणेंकार हांचें मुखप्रूठ लाभलां.

आदिमायेचे उले हे गोंय विश्व विद्यालयचे मराठी विभागाचे प्रपाठक बालकृष्णजी कानोळकार हांचो कविता संग्रह. ह्या कविता संग्रहाविशीं आपलें मत मांडटना कवी म्हणटा कोंकणी कविता म्हाका गावली १९९० वर्सा. तेन्ना सावन हांव कोंकणी कविता बरयतां. ह्या झेल्यांत आयल्यात त्यो कविता १९९० ते १९९३ मेरेन बरयल्ल्यो.

८८ पानांच्या ह्या पुस्तकांत चार उलें आसात आनी दर एक उल्यांत वेगवेगळ्यो कविता ताणें आस्पावन घेतल्यात. ताणें केल्ले हे कवितांचे विभाग खरेंच समर्पक आसात.

बालकृष्णजी कानोळकार हांचो हो पयलोच काव्यसंग्रह आसुनय तातुंतल्यो कविता ह्यो खऱ्यानीच खुबूच ताकतिच्यो आसात.

उजवाडावपी परा-प्रतिमा प्रकाशन, तुयें-पेडणे. मोल १५० रुपया.

उत्तरकुवाडे

आडवे

१. शिर्डीचें दैवत
४. बोवाळपी, बडबडो
६. रितीक धरून आशिल्लें
८. सीतेचो बापूय
१०. राम राम हहहहह- दादा कोडकेंचो एक सिनेमा
११. संस्कृत भाशेंत उदक
१२. गणपतीचें एक नांव
१४. चडांत चड, Maximum
१६. हिन्दू धर्माचो एक भोव मोलाचो आनी संवसारीक नामना जोडिल्लो धर्मीक ग्रंथ.
१९. मुसलमान
२०. काळोख (संस्कृत)
२२. कुळागरांत उदक खेळोवंक मारिल्ली खळी.
२३. पाब्लो हहहह- एक फामाद चित्रकार
२४. घसटून फुडें सरप
२६. मास्तर, गुरूजी (इंग्लीश)
२८. थर वा एक पातळ पूण सुवादीक नुस्तें.

३०. किंवाटयान केल्लो बोवाळ
३१. कसल्याय भोवशीक प्रस्नाचो विचार करूंक जमिल्ल्या प्रतिनिधींची बसका.

उबे

१. भोवशीक, सगल्या लोकांचें
२. किडकिडीत, लांब आनी अशीर
३. गजाल (हिन्दी)
४. बोरीझाडाचें फळ
५. म्हन्यांत, तेंकून
७. दबाजो, उत्सव
९. मोवसाण
१३. आळ, फट, गुन्यांव
१५. आड पडप, लकप
१७. सिनेमाचीं पदां बरोवपी
१८. तांबसार रंगाचें हातभर लांबायेचें नुस्तें.
२१. सर्कस, मर्दानी खेळ
२२. एक म्हारग नुस्तें
२३. पंपान सोडिल्ली उदका धार
२५. पणसाची एक जात
२५. हिंदू धर्माचीं पुस्तकां, हे चार आसात.

– संतोष शिवराम हळर्णकार
बांदिवडे-बंदर,
फोंडा-गोवा ४०३ ४०१

१		२	३		४			७	
		६		७					
८	९					१०			
११			१२		१३				
१४		१५		१६				१७	१८
	१९							२०	
२१				२२			२३		
२४	२५					२६			
२७				२८					२९
३०						३१			

ए	स	र	स्व	ती		आ	प	खो	शी
प्रि	मा		तं		स	पा	ट		म
ल	ज	नि	त्र		वा		पा	व	शी
उ	से	वा		ह	ल	क	ट		सू
त	वा	र	क	री		स	न	द	प
र		प		त		र	ग		धा
कु	सु		स	क्रां	त		र	मा	व
वा	प्र	जा	प	ती		आ		मे	
ड्या	भा		ली		बा	पो	ल	भा	व
ची	त	ला	क		त	ल		व	र
जा									द
प									

हें सदर पुरस्कृत करपाक आमकां
पुरस्कृत जाय.

दर म्हयन्याक आमी तुमची जायरात ह्या
सदरांत करतले.
ते खातीर तुमचो मॅटर धाडून दिवंचो.

आमचो दर : रु. ५००/- दर म्हयन्याक

जून २००९ ते ऑक्टोबर २००९ आनी
डिसेंबर २००९ ह्या ३ अंकांखातीर
रु. २,०००/-

संपर्क करत : ९८२२१३६८८९

रांदची कूड

सुरणाचो रोगनजोश

साहित्य : ५०० ग्रा. सुरण, १०० ग्रा. टॉमेटो, १ कुलेर सुकी कोथंबीर, ८-१० शेपडां मिरसांगो, इल्लोसो आल्या कुडको, अर्द कुलेर जिरें, १० लसणी बोयो, चिमटीभर जायफळां पिठो, १५० ग्रा. कांदे, मीठ, ५-६ थेंब तांबडो रंग, २ व्हडलीं कुलेरां तूप (डालडा)

करपाची तरा : मीठाच्या उदकांत सुरणाचे बारीक कुडके करून हयन्हयशी उब लावची. बारीक कांदो चिरून, मिरसांगो, आलें, लसूण, कोथंबीर, जिरें, सगळें बारीक वाटून घेवचें. टोमाटांय बारीक चिरून घेवचीं. कांदो तुपान तळसून बदामी रंगाचो करून घेवंचो. तातूंत वाटिल्लो मसालो घालून, थोडें उदक घालून, मसाल्या वास सुटतगीर तातूंत तोमाटां घालून परतुवचीं. थोडें मीठ घालचें. थोडें उदक आनी उब लायिल्लो सुरण घालून धवळचें. तातूंत जायफळा पिठो आनी ५-६ रंगाचे थेंब घालून चाळत रावचें.

ह्या रोगनजोशाक वेगळीच रूच येता. मुजरत करून पळयात.

घराव्या दुदयाची भाजी

साहित्य : १ कि. दुदी, १ कुलेर मीठ, ४-६ लवंगां, १ दुसऱ्या बोटायेदो तिखीचो कुडको, २० काळीं मिरयां, २ तमालपत्र, १० सुक्यो मिरसांगो, २ कुलेरां साखर, ४ कुलेरां तूप (घरावें)

करपाची तरा : दुदयाची साल काडून एकेच तरेन फोडी करपाच्यो. एका तोपांत तूप घालून लवंगां, मिरयां, तिखी, तमालपत्र, फोडणां घालून ताचेर दुदयाफोडी घालच्यो. ताटलेर उदक इल्लें दवरून फोडी शिजोवंच्यो. मंद शेगडेर फोडी शिजल्यो की सुक्यो मिरसांगो तातूंत सोडच्यो. त्यो शिजल्यो की मीठ आनी

साखर घालची. मदीं मदीं हालवप. दुदी शिजलो की तोप सकल काडप. जांकां मसालो चड आवडना तांकां ही भाजी खऱ्यानींच आवडटली.

सासवां पानांची पंजाबी भाजी

साहित्य : १ चुडी सासवां पानां, आलें, मिरसांगो (हरव्यो), कांदो.

करपाची तरा : सासवां पानां भाज्जेक सरसुची भाजी म्हणटात. पानां बरीं नितळ करून, बारीक चिरून, धुवन, अदमासान उदक घालून शिजोवणेक दवरचें. पालो शिजलो की उदक वेगळें काडून फक्त पालो वाटून घेवंचो. तेल घालून तातूंत चिरिल्लें आलें, मिरसांगो कुडके कांदो घालून तळसुचें. कांदो गुलाबी जालो की वाटिल्लो पालो आनी पाल्याचें उदक घालून खूब शिजोवचें. अदमासान मीठ घालचें. उपरान्त थोडें दाळीचें पीठ लावचें. (पंजाबी लोक मक्याचें पीठ लायतात) चड दाट वा चड पातळ न्ही अशी भाजी करची. निमाणें खावचे वेळार तातूंत लोणी वा तूप घालचें आनीक ही भाजी भाकरे वांगडा खावची. भाजयेंत धंय घालचें. कारण सांसवाची भाजी उश्ण आशिल्ल्यान तातूंत धंय वा लोणी घालूनच खावचें. तशी ही भाजी रूचीक लागता.

हरव्या केळ्यांची भाजी

साहित्य : हरवीं भाज्जेचीं ४-५ केळीं, ३-४ हरव्यो मिरसांगो, १ नाल्ल, ८-१० कांदे, १/२ कुलेर हळद, १ कुलेर सासवां, अर्द कुलेर जिरें, २ कुलेरां तेल, मीठ, ताक.

करपाची तरा : केळ्याच्यो साली काडून एका केळ्याचे ५-६ कुडके करचे. ताकांत घालून निव्वळ धुवन घेवचें. मिरसांगो वाटून, हळद मिरसांगो फोडीक लावन दवरच्यो. थोडें उदक, मीठ घालून मंद उज्यार केळ्या फोडी शिजोवन घेवच्यो. उदक सगळें आटपाक जाय.

१ वळ्या सोय, जिरें वाटून फोडीचेर

घालचें. चाळत रावचे. पोंदा लागूंक दिवप ना.

दुसऱ्या आयदनांत तेल घालून सासवां फोडणां दिवचीं. तातुंतच बारीक चिरिल्लो कांदो परतून घेवंचो. तांबडो जालो की उरिल्ल्या १ वळ्या सोय तातूंत परतूंत घेवची. तेन्नाच तातूंत शिजिल्ल्यो केळ्या फोडी घालून परतुवंच्यो आनी गॅस बंद करचो.

पंचभेळ भाजी (गुजराती पद्दत)

साहित्य : १०० ग्रा. वालपापडी, १०० ग्रा. कोबी, १०० ग्रा. अळसांदा सांगो, १०० ग्रा. सुरण, १०० ग्रा. कणगां, १०० ग्रा. बटाट, १०० ग्रा. घोसाळीं, १०० ग्रा. तेंडलीं, १०० ग्रा. तोमाटां, १०० ग्रा. ल्हान वायंगीं, १ मेथये चुडी.

करपाची तरा : सगळ्यांत पयलीं मेथयेची भाजी चिरून तातूंत मीठ, मिरसांगा पिठो, दाळी पीठ, थोडो लिंबा रोस घालून घट्टसार उदकान भिजोवन दवरचें. थोड्या वेळान ल्हान ल्हान मुठल्यो करून तळच्यो.

तेल घालून ४ लवंगां, ल्हानसो तिखीचो कुडको, जिरें, कोथमीरे पिठो, १ कुलेर गरम मसालो फोडणांत घालचो. तातुंतच हळद, मिरसांगे पिठो घालून तळसुचें. सगळ्यांत पयलीं सुरण घालचो आनी मागीर बाकीच्यो भाजयो घालच्यो. अदमासान मीठ घालचें. भाजी पोंदाक लागची ना हाची जतनाय घेवंची आनीक रूचीन खावंची.

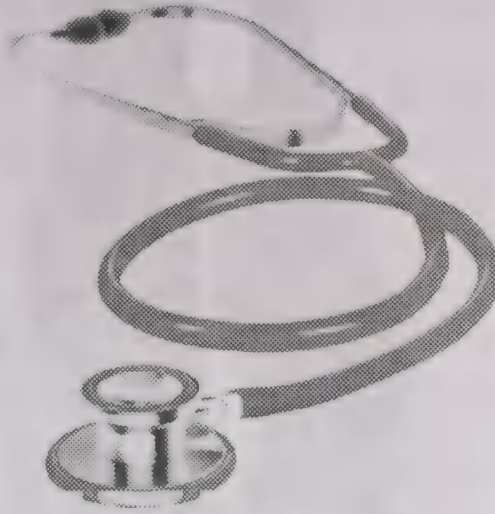
- सुफला रूद्राजी गायतोंडे

मिरामार - पणजे.

मो. - ९८२३११११९७

पुश्टीक आहार

आपलें आरोग्य बरें उरचें म्हण बरो आनी सकस आहार घेवप हें गरजेचें. आहार उचीत आनी बरो जर आसलो जाल्यार चडश्या वैजकी समस्यांचेर आडामो घालूंक मेळटा, जशें की लठ्ठपणा, रक्तदाब, काळजाचीं दुयेसां, गोडेंमूत आदी.

आमच्या देशांत लोकांक जाय तसो सकस आहार न मेळपाचें एक मुखेल कारण म्हळ्यार, संतुलीत आहारा बदल ताका जाणविकाय आसना. तशेंच आहारांतलीं जीवनसत्वां कशीं सांबाळून दवरप हाचेंय ताका गिन्यान नासता.

आहारविशयक सल्लो/सुचोवणी

- मिश्रित आहार पुश्टीक आसता म्हूण आपल्या जेवणा-खाणांत विविध तरेचें अन्न पदार्थ आसचे.

- तांदूळ-दाळी खूब वेळां उदकांत धुल्यार तांचीं जीवनसत्वां नश्ट जातात म्हूण ही दोन वा तीन वेळांच उदकांत धुवचीं.

- आपल्या आहारांत भरपूर पाले भाजयो, गाजर, मुळो, टॉमाट, कोबी, कांदो, काकडी आसची ह्या भाजयांनीं भरपूर जीवनसत्वां आनी खनीज आसतात.

- कोंब आयलेल्या कडधान्यांचो आपल्या आहारांत भरपूर वापर करचो. हातूंत 'क' जीवनसत्व आसता.

- भाजी-पालेभाजी शिनच्या पयलीं धुवन घेवची. भाजयो जर शिजल्या उपरांत धुल्यो जाल्यार तातुंतलीं जीवनसत्वांय धुवन वतात/कमी जातात.

- भाजयो शिनतकच रोकड्योच शिजोवंच्यो.

- अन्न/भाजयो खूब वेळ शिजयल्यो जाल्यार तातुंतलीं जीवनसत्वां कमी जातात.

- अन्न/भाजयो शिजयतना बंद करून शिजोवंच्यो.

- हळद, आंबटाण, सोलां जर भाजयो शिजयतना वापरत जाल्यार तांतलीं जीवनसत्वां बरीं तिगून उरतात.

- अन्न शिजतना सोडा वापरचो न्हय, कारण हो सोडा अन्नातलीं जीवनसत्वां नश्ट करता.

- भाजी/अन्न शिजयतना जाय तितलेंच उदक वापरचें.

- प्रेशर कुकरांत शिजयल्ल्या अन्नाची पुश्टीकताय चड तिगता.

- आहारांत सगळे तरेचीं फळां आसचीं.

- अन्न मंद उज्याचेर शिजोवंचें.

- शिजयल्लें अन्न चड वेळ तशेंच परतून परतून हुनारून जेवचें न्हय.

- गुरवार तशेंच आंगावेलें दूद दिवपी बायलांनीं आपल्या आहारांत सदां परस चड जेवण घेवचें. हातूंत भरपूर भाजी, पाले भाजी, दाळी, दूद, दुदाचे प्रकार आसचे.

- भुरगें जल्मतकच ताका अर्दवरा भितर आवयच्या दुदाक धरचें.

- भुरगें ४-६ म्हयन्याचें जायसर ताका फक्त आवयचें दूद दिवचें.

- स म्हयने जाल्या उपरांत भुरग्यांक भायलें अन्न

दिवचें. पूण दोन वर्सां मेरेन आवयचें दूद चालूच दवरचें.

- भुरग्यांनीं तशेंच सगळ्यांनीं जाता तितलीं भायलीं खाणां-पेय कमी घेवचें. लहान भुरग्यांक चिप्स, कोला, फुटी असलें खूब आवडटा. तातूंत घटाय दिवपी आहार चडसो आसना, पूण हीं पेयां चड तेंप तिगोवपाक ज्यो वस्तू वापरतात (preservatives) त्यो आपले कुडीक माल आसतात.

हें वयर सांगिल्लें सगळें लक्षांत दवरलें जाल्यार आपली भलायकी बरी उरपाक खुबशी मदद जातली.

- डॉ. वंदना धुमे
९८२२५८५२८५

स्वताचे जाणवायेन वखदां घेवप धोकेदायक थारुं येता. तुमकां बरोवन दिल्ल्या वखदांविशीं (रशेद) जर कितेंय चवकशी करपाची आसत जाल्यार आमच्या फार्मासिर-स्टाकडेन उलयात.

हिन्दु फार्मासी

पणजी

फोन : २२२३११७३

आयलें तशें गायलें

माय जसो जसो तापूंक लागता
तसतशी म्हाका याद जाता ती बोमायकारांची!

कोण काय हे बोमायकार?

बोमायकारां ही एक गोंयची
आगळीच जमात जी मुंबय स्थायीक जाल्या
आनी दर वर्सा आब्रिल-मायाक आंबे, पणस
आनी वारो खावंक आनी मुदासांवांक गोंया
येता. गोंयच्यान परत बोमाय वतना कांदे, खारें
आनी पेलता तशें पुरुमेंताचें सामान व्हरतात.

बोमायकारांची ही जमात रोखडीच
वळखूंक येता. गोंयकार आसून ती गोंयकार
दिसना. मुंबय पुराय जिवीत सारूनय ती
मुंबयकार जावंक पावना. हे जमातीक धड
इंग्लेज येना, धड मराठी येना, धड हिन्दी येना
आनी धड कोंकणीय येना. ही जमात
गोंयकारांचेर उपकार करूंक विटेत कोंकणी
उलयता आनी हे जमातीची जाल्ली
अवतिकाय पळोवन आमच्या सारख्यांकूय
तांची वीट येता.

बाळ ठाकरेन बॉम्बेचें मुंबय करचे
पयलीं आमकां गोंयकारांक बॉम्बे म्हळ्यार
बोमाय. तशें बॉम्बेक मुंबय बी म्हणटाले. पूण
फकत हिन्दू लोक. हिन्दूंचें तें मुंबय आनी
थंयच्यान गोंया येवपी मुंबयकार. पूण ह्या
मुंबयकारांमदीं आनी हांव सांगतां त्या
बोमायकारांमदीं फरक आसा.

मुंबयच्या खंयच्याच गोंयकार
किरिस्तांवांक कोणें गोंयकार म्हणिल्लें हांवें
आयकूंक ना. तांकां पाचारतात तें बोमायकार
ह्या नांवानूच. तेन्नाय ते बोमायकारूच आसले
आनी बॉम्बेचें मुंबय जाल्या उप्रांतूय हे मुंबय
रावपी गोंयकार, गोंयकारां खातीर
बोमायकारूच उरले!

भुरगेपणार म्हाकाय ह्या
बोमायकारांचें अप्रूप दिसतालें! ते म्हजे मुंबयचे
सोयरेच कशे दिसताले आनी ते येवपाची हांव
उत्सुकतायेन वाट पळयत रावतालों.

हीं बोमायकारां म्हळ्यार किरिस्तांवां
आनी तीं आमचीं कोंकण्याचीं सोयरी कशीं?

तातूंत कांय अप्रूप ना. आतां कोणूय
कोणाचो सोयरो जावं येता. म्हजो एक भाव
किरिस्तांवाकडेन लग्न जाला. आदलो तो धर्मीक
वेगळेचार आतां ना जाला आनी हे दोनूय घराबे
आयज 'गर्व से' एकमेकांचे सोयरे म्हूण सांगतात.

पूण हांव खबर करतां ती खूब आदली!
हांवच न्हय, तो भाव लेगीत काजार जावंक
नाशिल्लो तेन्नाची.

म्हजो पापा अंत्रुजेंतल्यान आगशी
गांवांत आयिल्लो. ताच्या कोणा एका बरें
मागप्यान ताका कुळागरांतल्यान भाटांत हाडलो
आनी आपल्या भाटांतलीं दोन घरां, जांचो लॉज

म्हूण वापर जातालो तीं
ताचे सुवादीन केलीं.
तांतल्या एका घरांत
म्हज्या बापायन
संवसार थाटलो.

ही गजाल

म्हजो जल्म जावंचे पयलींची. म्हळ्यार
पन्नास-पंचावन्न वर्सा आदलिंची. म्हजो
जल्म आगशी गांवच्या त्याच घरांत जालो.

हें घर कोणाचें, कितें हें जाणून
घेवपाचे भानगडीक म्हजो बापूय पडलोना
जावंचे! घर रिकामें आसा आनी भाटकारान
तें आपले सुवादीन केलां म्हणटकच आपलेंच
हे भावनेन पापा भुरग्यांक घेवन तातूंत
रावतालो. तें घर बरींच वर्सा आमचेंच
आशिल्लें. घट्टाण जावंक पाविल्ल्या त्या
घराक घरपण दिल्लें तें पापान.

उपरांत बऱ्याच काळान त्या घराचो
खरो मालक तयार जालो. तो खंयच्यान
अकस्मात अवतरलो तें हांव सांगूंक नकळो.

पूण आमच्या एका किरिस्तांव
शेजाऱ्यान तें घर अमक्या-अमक्याचें आनी
तो मुंबय आसा म्हणपाचें सांगलें. तोच घर
धनी एक दीस त्या घराची मालकी हक्क
सांगूंक दत्त म्हूण हाजीर जालो आनी म्हज्या
आई-पापानूय त्या घराचेर आपलो हक्क
सांगलो ना. तें घर खरेंच तांचें काय कोणें
तांकां आपलें घर म्हूण सांगूंक तयार केल्यात
हाची चवकशी करिनासतना आमी तांचो
हक्क मानून घेतलो.

पन्नास-पंचावन्न वर्सा पयलींचो
तो काळ तसो मनीसपणाचो आशिल्लो.
आतां जशें म्हजें तें म्हजें आनी तुजेंय तें म्हजें
म्हणत आडन्यायान झगडटात तसो
झगडपाचो तो काळ नाशिल्लो. देखून केन्नाच
पळोवंक नाशिल्लो वो जाचें नांव लेगीत
आयकूंक नाशिल्लें असो एक कोण सिमांव
म्हूण आपल्या बायल-भुरग्यांक घेवन त्या
घराचेर हक्क सांगपाक आयलो. म्हज्या

बापायनूय तें आपलें घर म्हणत तांचे लागीं वायटपण केलें ना. तें घर आमचें नाशिल्लें हें तर सत! जो तें घर आपलें म्हण सांगता ताचेकडेन कागदां वो दोक्युमेंत दाखय अशें सांगून झगडूं येतालें. जाणें आमकां आपल्या भाटांत हाडून दवरिल्लें त्या भाटकाराचोय आमकां तेंको आशिल्लो. पूण जें आपलें न्हय ताचेर हक्क सांगपाची आमची वृत्ती नाशिल्ल्यान 'घर तुमचें जाल्यार तें तुमकांच फावो जाता. आमकां तें नाका. पूण आमी दुसरी वेवस्ता करिसर आमकां रावपाक दियात' अशें तांचेकडेन मागलें.

गोंयांत बरें ऐसपैस घर आयतेंच सुगूर केल्लें मेळटा जाल्यार बोट वाकडें कित्याक करचें म्हणत ताणींय मानून घेतलें. ते घराचे धनी जाले आनी दर वर्सा एप्रिल-मायाक घराचे धनी ह्या नात्यान धनीपण गाजयत म्हयनोभर येवन रावंक लागलीं.

दोगी चलयो, तीन चले आनी घोव-बायल असो तो बोमोयकारांचो घराबो! घराचें धनीपण लाबल्या बराबर तांकां दर आब्रील-मायाक बोमाय कालोर जावंक लागलो. तांका मुदासांवाची गरज पडूंक लागली. तांका गोंयचो वारो, गोंयचें खारें उदक साद घालूंक लागलें. पूण खरो साद तांच्या कानार सादवतालो तो त्या घराचो!

हेच पासत हो बोमायकार आनी ताची फामिल दर मायाक गोंयांत येताली. तीं येतलीं म्हूण हांव खुशालभरीत जातालों. आमच्या घरांत कोण ना कोण सोयरो येवंचो, ताणें आमगेर रावचें अशें म्हाका तेन्नाय दिसतालें आनी आतांय दिसता. पूण त्या काळावयली ती भुरगी मत आनी उमेद आगळीच आसली. बोमायकारां मुंबयच्यान येतना खावपाक कितें हाडटालीं ताची म्हाका आतां याद जायनां. हाडटालीं आसूंक जाय. चड करून तें भिकणां आनी चणेच आसतले! पूण ताणीं हाडिल्ल्या खाणां परस ताणीं गोंयांत येवंचें अशें म्हाका दिसतालें. कित्याक तांतलीं

एक चली आनी एक चलो म्हजेच पिरायेचीं आशिल्लीं. तीं म्हजे वांगडा खेळटालीं आनी हांव म्हजे परीन तांका गोंय दाखयतालों. तांकां शेतांतलीं कणगां खणून दितालों, वडाचें लांबशें पाळ धोलपाखातीर दितालों. म्हजे परीन तांका गोंय चडांत चड मानवचें हो म्हजो उद्देश्य आसतालो.

बोमायकारांलीं हीं भुरगीं आपलेमदीं इंग्लेज उलयतालीं. म्हजे लागीं मात ताणीं 'कोंकाणी' उलोवप. तांका कोंकणी येता आनी ती आमकां कळटा ही त्या काळार म्हजे खातीर कितली अप्रुपाची गजाल!

बोमायकारां बसीन येतालीं. येतना वांगडा व्हडलीं व्हडलीं बेगां हाडटालीं. बेगांत रंगरंगयाळे कपडे आसताले जे आमी केन्ना पळोवंक नाशिल्ले! आनी कितें कितें हाडटालीं देव जाणां! आई तांच्या त्या बेगांकडेन म्हाका वचूंकच दिनासली! कितेंय ना जालें आनी ताचो आळ आमचेर येत म्हूण!

बोमायकारां आयलीं म्हणटकच आखवें घर तांचें जातालें. आमी खंय तरी कोनशाक. मायाचो म्हयनो म्हणटकच घरांत रावपाचो प्रस्नूच नाशिल्लो. दीसभर आमी भायर खेळपाक. जेवपा पुरतीं घरांत. रातचीं न्हिदपाक बल्कावांत. तातूंत बोमायकारांय बल्कावांत वाच्या न्हिदूंक सोदतात आनी तांकाय तें आवडटा म्हणटकच तांचेविशीं म्हज्या मनांत मणभर आदर! हेय लोक आमचे सारकेच मनीस अशेंच दिसतालें तेन्ना.

बोमायकारां आयलीं म्हणटकच हांव उमेदीन भरतालें खरो, पूण तितलेंच वायटूय दिसतालें! बोमायकारां किरिस्तांवां आनी आमी कोंकणे म्हळ्यार हिन्दू! बोमायकारां धुकराचें, गायचें, कोंबयेचें, बोकड्यांचें बी मास खातात. आमच्या घरांत सादें तातें लेगीत खातलो म्हळ्यार कांचवेत खावचें पडटालें! म्हजो पापा नुस्तें सोडून हेर कसलेंच मास खांयनासलो. तरी आई आमकां भुरग्यांक गांवठी कोंबयेचें तातीं भाजून, उकडून बी खावयताली. पूण तातयांचीं कल्लां बी नदरेक पडलीं जाल्यार पापा घरांत जेवपाचें सोड उदक

लेगीत तोंडात घेना आशिल्लो. मागीर पापाचें आनी आईचें तोंडाक तोंड लागतालें! आई आमचो पाखो घेवन पापाकडेन झगडटाली!

असल्या ह्या घरांत बोमायकारां तरांतरांचें मास हाडून रांदतालीं. घराचे तीं धनी म्हणटकच आईची अनवाळी रांदची कूड तांका. आईन घरा भायर खोपींत रांदचें. बोमायकारां थंयच रांदात म्हूण सांगतालीं. पूण तें मांस नदरेक पडल्यारूच आमकां जेवण रूचनाशिल्लें. उंडी ताळ्यासकयल देंवना आशिल्ली. तांचो हात आमच्या आयदनाक लागल्यार आमी भश्टतलीं, अशे विचारसरणीचो तो काळ!

बोमायकारां बरो म्हयनोभर गोंयांत रावून वारो खावन, आंबे-पणस खावन, धुकर-गायचें मांस खावन बोमाय परतुपाची तयारी करताले. हो म्हयनोभर आमचो सगळ्यांचो विटून आंगाचो कांटो जातालो! आमकां वता थंय मासूच मांस दिसतालें! रातचीं न्हिदेंत लेगीत आमी मांस सपनेतालीं. आई आमची मानसिकताय वाडयताली. ती म्हणटाली ताणीं खालें म्हूण आमच्या पोटांत वचना. खावपाची वस्त आवडटा ताणीं खावची! तरी लेगीत एक घराबो अभक्ष्य भक्षण करपी आनी दुसरो घराबो अभक्ष्य भक्षण वर्ज्य मानपी एकाच घरांत, एकेच सुवातेर नंदतालो! केदी व्हडली सोसणिकाय ही!

मागीर ह्या कांचाक आनी जांचाक लागून आमी तें घर तांचें तांका दिलें आनी आमचें नवें घर आमी बांदलें! आमची सुटका धर्मसंकश्टांतल्यान जाली. दर वर्सा प्रमाण बोमायकारां उप्रांत येत रावतालीं. हांवूय तांची वाट पळयत रावतालों, आमची तीं सोयरींच जाल्ले वरीं!

इतले म्हणसर हांवें बोमाय पळोवंक नाशिल्लें. मॅट्रीक जाले उप्रांत नोकरे खातीर, सिनेमात काम करपाच्या हावेसान हांव मुंबय पावलों. तेन्ना तें आयचे सारकें मुंबय

नाशिल्लें. बॉम्बेच आशिल्लें आनी बॉम्बेक बोमाय लागींचें! आमचीं बोमायकारां चेंबूर काय खंय तरी रावतालीं. पूण बोमाय, सोदप खंय हें चेबूर? आनी ना कशें म्हणूं! सोदचें लेगीत दिसलेंना. कित्याक म्हज्या नाकांत भुरगेपणावेलो तांचे ते मांसा कडयेचो, कुळण्यात खतखतपी मांसाचो वास अजून वारेतालो.

आमचो एक सोयरो कंटक म्हूण मुंबय धोबीतलाव रावतालो. बाबडो तोय क्रिस्तांवाकडेन लग्न जाल्लो. हीं मंगळुरी किरिस्तांवां म्हणटच तांची कोंकणी थोडी आमची कशी दिसप! तशेंच तांचें न्हेसप, वागप हें सगळें आमचेवरींच म्हळ्यार कोकण्यांवरींच आशिल्लें. तेच पासत हीं बोमायकारां म्हाका लागींचीं दिसतालीं! तांची बोमायची ती एकूच कूड. ते कुडींत तो आखखो घराबो न्हिदतालो, रांदतालो, जेवतालो आनी थंय सोऱ्याचोय धंदो करतालो. किरिस्तांव म्हणटकच सगळे तरेचें मांस खावप हो तांचो धर्मसिध्द हक्क! हांगचे ते एकेच कुडींत सगळें थंयचे थंयच! आगशी तरी घर व्हडलें आशिल्लें! बोमायकारां रांदतालीं तीं वास येवपाच्या अंतरार आसतालें! हांगा रांदप आनी जेवप सामकें भरसल्लें. सगळ्यांनीं खेंटून बसून जेवप! हांव विटेतां म्हूण तांचीं भुरगीं म्हजे ताटलेंत मांस घालतां, मांस घालतां म्हूण म्हाका फटयतालीं. ते पासत थंयच्यान जाता तितलो पयस रावप हांव पसंत करतालों! दिसभर मुंबय हेडटालों. फिल्म इंडस्ट्रींत पासयो मारतालों. वेग-वेगळ्या लोकांक मेळटालों. मागीर बऱ्याच उसरां तांगेर परततालों. उशीर करपाचें कारण म्हळ्यार तीं म्हाका जेवणाचो आग्रो करीत म्हूण. जेवन आयलां म्हण फट मारपा खातीर कळाव करप गरजेचें आसतालें. ते पासत हांव खंय तरी गणयतालों. रातचें एक रुपयाचें मलई मारून दूद पिवप, आठ आण्याचीं भाजिल्लीं भिकणां घेवन खावप

आनी आठ आण्याची सांज वेळार आबेर्तुल जावपी महाराष्ट्र सोर्त काडप! जिका नेमान दोन रुपया तरी लागतालेच! ह्या दोन रुपयांनीं म्हजो अशे तरेन दीस सरतालो. रातचो न्हिदूंक सुवात जाय म्हण तांगेर वचप! शेवटाक, पाडपडूं हे मुंबयचें म्हणत हांवें मुंबय सोडली!

मुंबय सोडून गोंयां आयलों आनी कॉलेजीचें शिकप सुरू केलें. पूण मुंबय खुणायतालीच. अदीं मदीं बऱ्याच वेळां मुंबय येवप-वचप जालें. म्हजो आनीक एक शेजारी फिलीप डिमेलो म्हूण मुंबय रावतालो. ताची आवय आमकां फिलीप दिलीप कंपनी म्हणटाली आनी म्हाकाय आपल्या पुतावरींच वागयताली. हांवें मुंबय तांगेर रावप! रातचो तेरासार न्हिदप! कित्याक ताचीय सुवात ल्हान. हालूंक धोलूंक मेळना अशी! पूण म्हाका दुसरो पर्याय नाशिल्लो. पूण हीं मनशां हांव मांसाक विटेता म्हूण घरांत मास हाडीं नासलीं. फकत नुस्तें हाडटालीं! पूण तांचें तें रांदप! विटेतालोंच हांव!

मागीर म्हजें मुंबय वचप वाडलें! विमानान, बोटीन, रेल्वेन वतालों. व्हडल्या व्हडल्या राजकी फुडान्यांगेर, साहित्यिकांगेर नाटक-सिनेमांतल्या कलाकारांगेर वतालों. तेय म्हाका आग्रो करून घरा आपयताले. बऱ्या हाटेलांत रावपाची म्हजीय ऐपत आशिल्ली आनी जे कोण आपोवन व्हरताले तेय रावपाची वेवस्ता करताले! पूण हांव धांवतालों तो फिलीप डिमेलोगेर. फिलीप दिलीप कंपनी लिमिटेड म्हाका थंय ओडटाली. तांचो तो फ्लॅट अजून तेदोच आशिल्लो. मुंबय ती! सगळें बदलत पूण आपल्या घराचो आकार बदलचोना. बदलपाचो आसल्यार दुसरेकडेन खंयतरी व्हडली सुवात घेवन रावप. पूण त्या खातीर तितलोच दुडू जाय आसता. मध्यमवर्गीय बोमायकारांक तें शक्य नासता. तांचें मुंबय रावप तेच पासत अडेचें थारलां. देखून तांणीं एक पांय बोमाय आनी एक पांय गोंयां दवरिल्लो आसा. फिलिपाची मांय-पाय गेल्लीं. भयणांचें लग्न जाल्लें. भाव वेगळो रावतालो. तरी घर ल्हानूच आशिल्लें! तांचें मास खावप चलतालें.

हांव अजून विटेतालों तरी एका टेबलार बसून खावपाची सोसणिकाय म्हज्यांत आशिल्ली जी भुरगेपणासावन म्हज्यांत रिगिल्ली! कित्याक लागून म्हजे भितर ही सोसणिकाय आयली काय?

आयज शिक्षणाक लागून जातीचो, धर्माचो अर्थ कळ्ळा. धर्माकडेन आनी खाणा-जेवणाकडेन कसलोच संबंद ना हें कळ्ळां. ज्या कोणाक जें अन्न पचता आनी जांकां तें आवडटा तें तांणीं जरूर खावचें. आपल्या मुखार बसून कोणेंय कितेंय खालें म्हूण तें तुज्या पोटांत वचना असो विचार करपाची प्रगल्भताय म्हज्यांत आयल्या. पूण तिका प्रगल्भताय कशी म्हणप? अजून हांव कसलेंच मांस खायना. जंय मांसाचे पदार्थ विकतात वो खातात थंय हांव लागीं वचच ना. वास आयल्यार हांव नाकाक धरतां. तरी म्हज्या सामकार बसून कोणेंय मांस खालें जाल्यार हांव हरकत घेना. तें मोन्यानीं सोसून घेतां. कशी आयली ही सोसणीकाय म्हज्यांत?

येसू ख्रिस्त कसलें मांस खातालो काय? नुस्तें खातालो जावंक जाय! गाढवाचें आनी उंट्याचें मांस त्या काळार प्रचलीत आशिल्लें. पूण येसू ख्रिस्त तें खातालो म्हणपाचें म्हज्या वाचनांत केन्ना येवंक ना. तो आरामायक आसूनय आशियन म्हूण जियेवपांत संतोस मानतालो. तीच आपली संस्कृताय म्हणपाचें ताणें आपले चलणुकेंतल्यान दाखोवन दिली.

येसू ख्रिस्ताक लोक व्हड कित्याक मानतात? तो अडेच हजार वर्सां जालीं तरी अजून लोकांच्या काळजांत कित्याक आसा? कित्याक ताचे भितर एक आकांताची सोसणिकाय-टॉलरन्स आशिल्ली. तेच सोसणिकायेचो अंश म्हजे भितर तर रिगूंक ना मू! असो प्रस्न केन्ना केन्नाय म्हज्याय मनांत उप्रासता...!

Always be health conscious with.....

GOA DAIRY

Standardised & Full Cream Milk & Milk Products

**Shrikhand
Amrakhand**

Paneer

Curd

Cow Ghee

Lassi

Flavoured Milk

Goa State Co-operative Milk Producers Union Ltd.
Curti, Ponda, Goa-403401, Ph. 0832-2312521 E-mail: goadairy@sancharnet.in

With Best Compliments from

Satish Timblo Group

TIMBLO PRIVATE LIMITED

Kadar Manzil, Post Box No. 34,
Margao 403 601
Goa - INDIA

PRODUCERS & EXPORTERS OF IRON ORE

Tel. No. +91-832-2720100, 6480901, 6480902

Fax No. +91-832-2720161

E-mail: ethel@timblos.com